

# 25 МІКРО-ПОДОРОЖЕЙ МАЗОВІЄЮ

**Mazowsze.**

serce Polski



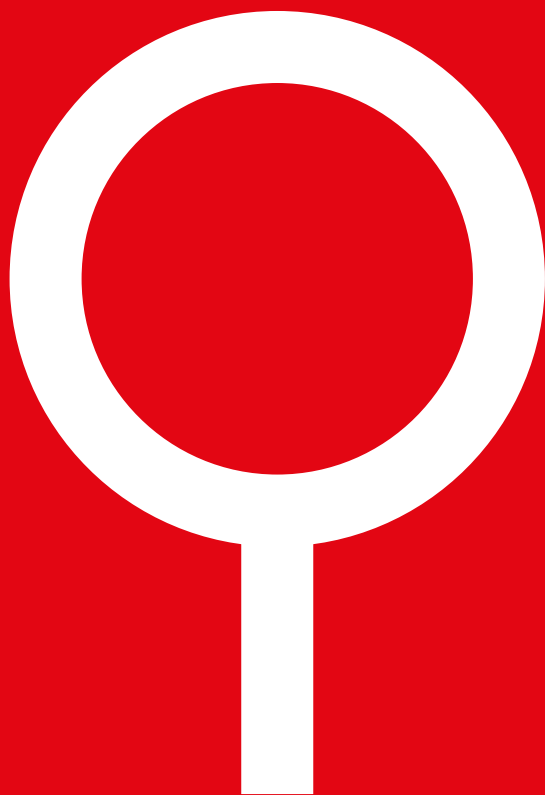
**ПУТІВНИК**



# 25 МІКРО-ПОДОРОЖЕЙ МАЗОВІЄЮ

## ЗМІСТ

01 / Непомуки, великодні верби та бори, де росте сон-трава	06
02 / Венеція Мазовії, Білі Курпе та таємничі Пульви	10
03 / В долині Нижнього Бугу	14
04 / Від Радзиміна до Кам'янецької пущі	19
05 / Земля давнього порубіжжя: Лів, Венгрів й околиці	24
06 / Країна спокою над Бугом	28
07 / Седльце: «Яцек», Ель Греко та Ярмарок меду	32
08 / Від лавочки Яна Гімільсбаха до лавочки у Вільковіє	35
09 / Повз «Вічне місто» Мирона Білошевського до Мацейовіце Тадеуша Костюшка	39
10 / Повз місто Маршала до Багна «Цілування»	43
11 / Довкола Зегжинського озера – середньовічний Сероцьк біля злиття річок та пташині анклав	47
12 / Замок князів, шляхетські традиції та романтичні палаци	49
13 / Князівський Плоцьк – колишня столиця Мазовії	55
14 / На рубежі північно-західної Мазовії	59
15 / Там, де зливаються три ріки	62
16 / «Мазовецька Мазурія», тобто Гостиніньське поозер'я	65
17 / Кампінський національний парк	68
18 / Цікавинки Західної Мазовії – фабричне поселення, вузькоколійна залізниця та рідна земля Шопена	72
19 / Місто Голгофи, узр'яччя та країна садів	75
20 / Козеніце та Козеніцька пуща	79
21 / За слідами Кохановського	82
22 / Повз Південно-західну Мазовію	84
23 / Радомські пам'ятники, Центр сучасного мистецтва й Музей радомського села	88
24 / Варшавське Старе місто	93
25 / Варшава на вихідні	98



**25**

**МІКРО-ПОДОРОЖЕЙ  
МАЗОВІЄЮ**



# 25 МІКРО-ПОДОРОЖЕЙ МАЗОВІЄЮ

**Текст** — Anna Jadaś, Krzysztof Łukawski, Grzegorz Hubert Gerek

**Фото** — Jarosław Parda, Krzysztof Łukawski, Michał Matusiak, S. Kordaczuk, Dorota Pikula-Kuziak, Anna Jadaś, Aga Król (Tygodnik Siedlecki), Alicja Frynowicz, Nina Matczak, Zdzisław Smardzewski, Dariusz Kalota, Adam Jasiński, Krzysztof Napierski (UM Mława), Magdalena Grzywacz (UM Mława), Krzysztof Michalak, Marta Przygoda, Marcin Czechowicz (Narodowy Instytut Fryderyka Chopina), Robert Korczak (Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria), A. Kołacz (Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych), Aleksandra Gałek, Anna Mucha i Włodzimierz Cichocki (UG Płoniawy-Bramura), Krzysztof Witlib, Jan Jurczak, A. Karczewska, Cezary Stańczyk, Michał Glinicki, Karolina Józwiak, Zbyszek Malewski, Jarosław Budzyński, R. Lubiak (Mazowiecki Instytut Kultury), Jakub Pełka (Mazowiecki Instytut Kultury), Mateusz Czech (Mazowiecki Instytut Kultury), A. Kowalska, P. Maliszewski, P. Tołwiński, Zdzisław Smardzewski, Przemysław Walczak, Łukasz Brodowicz (Muzeum Azji i Pacyfiku), Marcin Brzomiński, Anna Kowalska, Robert Utkowski, Paulina Niedzielska, Bartłomiej Lichocki, Krzysztof Sitkowski, Bartłomiej Lichocki, Waldemar Lawendowski, Marcin Kucewicz (Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej), Rafał Toczek, Dariusz Krześniak (Muzeum Wsi Mazowieckiej), Daniel Gołaś (Muzeum Kultury Kurpiowskiej), Luiza Kondej, Joanna Wojtalik Lekka, Paweł Oprządek (Muzeum Sportu i Turystyki), M. Kucewicz (Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej), M. Popowski (Mazowiecki Teatr Muzyczny), Grzegorz Hubert Gerek (GHG), Adobe Stock

**Фото з архівів:** Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna (MROT), Muzeum Norwida, Farna Iluzji, Muzeum w Liwie, Urząd Gminy w Siedlcach, Dom Pracy Twórczej, Muzeum Ziemi Mińskiej, dronek.pl (Urząd Miasta Garwolin), Urząd Miasta w Otwocku, Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych, Urząd Gminy w Krasnem, Muzeum Mazowieckie w Płocku, ZOO w Płocku, Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej, Urząd Gminy w Pomiechówku, Urząd Gminy w Zakrocymiu, Nadleśnictwo Łąck, Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina, Kampinoski Park Narodowy, Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria, Starostwo Powiatowe w Zwoleniu, Muzeum im. Oskara Kolberga, Urząd Miasta i Gminy w Przysusze, Nadleśnictwo Przysucha, Warszawska Opera Kameralna, Państwowe Muzeum Archeologiczne, Muzeum Sportu i Turystyki, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Instytut Papieża Jana Pawła II, Teatr Dramatyczny, Muzeum Mazowieckie, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, Muzeum Wsi Radomskiej, Muzeum Kultury Kurpiowskiej, Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie, Muzeum Szlachty Mazowieckiej, Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych, Mazowiecki Teatr Muzyczny (Karpaci&Zarewicz), Julinek Park

**Фото з Wikimedia Commons (скорочено: WC):** Mariusz Płatek, Sfu, Mathiasrex, MOs810, Fotonews, Marcin Białek, Krystian Cieślak, Janusz Jurzyk, Loraine, Hiuppo, Semu z polskiej Wikipedii, Panek, Tdurden, Aneta Leszkiewicz, Łukasz Smolarczyk, Mzungu, Nikodem Nijaki, Mateusz. Sz, Konarski, Rafał Terkner, SpiderMum, Adrian Grycuk, Jolanta Dyr, Moreio, Chichebombon, Michalbor, Zbigniew Strucki

**Малюнок** — Genowefa Pabich

**Редактор-консультант** — dr Piotr Kociszewski

**Графічний проєкт** — Ewa Natkaniec

**Макетування і верстка** — Grzegorz Hubert Gerek

**Переклад** — Podgórskie Biuro Tłumaczeń (www.pbt.com.pl)

**Видавець** —  
Самоврядування Мазовецького воєводства  
03-719 Варшава, вул. Ягеллонська, 26  
tel. (+22) 59 79 100, faks (+22) 59 79 290  
e-mail: urzad\_marszalkowski@mazovia.pl

**Друк та палітурка** — Поліграфічний комбінат «Sindruk»

|  
безкоштовний примірник

|  
ISBN: 978-83-65912-65-7





## ВСТУП

Перед Вами – 25 мікро-подорожей серцем Польщі – Мазовією. Це подорожі ідеальні не лише для тих, хто має лише один вихідний день. Можна вирушити у подорож на два вихідні дні, або у мандрівку під час відпустки, що триватиме доволі довго. Усі ці подорожі неочевидні та непередбачувані, так само, як неочевидні та непередбачувані туристичні привабливості та атракціони Мазовії.

Наші мікро-подорожі такі різні, як різняться одне від одного тихі села на берегах Бугу та Нарви. Вони такі ж відмінні, як переповнені творами мистецтва музеї Варшави, Плоцька, Радома. Ці мікро-подорожі відрізняються одна від одної так само, як дика глушина Кампінського національного парку або Зеленої пущі – від шуму на вулицях міст. У Мазовії ці різниці легко подолати, оскільки між ними лише година їзди в автомобілі.

Мазовією та Мазовецьким воєводством можна подорожувати навіть за 250 різними маршрутами, отже може бути 250 цікавих екскурсій. Беручи до уваги те, що цей путівник було підготовлено з нагоди 25-річчя органів місцевого Самоврядування Мазовецького воєводства, ми вирішили, що екскурсій буде стільки ж, скільки років працюють органи місцевого самоврядування.

До цього путівника не можна ставитися, як до опису усього, що варте уваги в Мазовії. Він може заохочувати до того, щоб надалі вивчати та пізнавати цей регіон.

Ми маємо надію, що куточки Мазовії, представлені у нашому путівнику, викличуть захват цими місцями, пробудять зацікавленість історією та пам'ятками, що в ньому описані, заохочуватимуть до наступних – коротких та довготривалих – подорожей маршрутами Мазовії.

Мазовія зачаровує і викликає сильну залежність від самої себе.

Автори

# НЕПОМУКИ, ВЕЛИКОДНІ ВЕРБИ ТА БОРИ, ДЕ РОСТЕ СОН-ТРАВА

— Остроленка — Кадзідло — Вах — Мишинець — Лисі  
— Заповідник «Чарня» — Бродові Луги— Бори із сон-  
травою у Західних Курпе —

**Зелена пуца у Курпе, що тягнеться на північ від Остроленки та Новограду, пропонує стільки туристичних привабливостей та цікавинок, що у ній можна провести багато днів поспіль. Спробуємо Вам розповісти про найцікавіші місця Зеленої пуци, що знаходяться на території Мазовії. Ці місця можна відвідати у вихідні — йдеться про Вихідні у Курпе!**

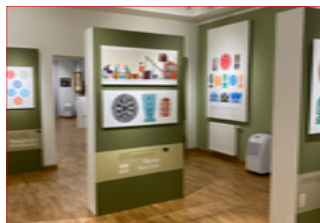
## ОСТРОЛЕНКА

Подорож у зелені Курпе можна розпочати в Остроленці, а докладніше – в Музеї культури регіону Курпе, що знаходиться в цьому місті, в дуже гарній кам'яниці на вул. Юзефа Бема, 8. У багатій музейній колекції знаходяться зокрема знамениті регіональні витинанки, пов'язані із культурою Курпе — в широкому розумінні цього слова. Вони дозволять нам підготуватися до подальшої подорожі.

Філія музею — це Пам'ятник-мавзолей солдатів, які полягли у битві під Остроленкою, що відбулася 26 травня 1831 року. Пам'ятник-музей знаходиться на околиці Остроленки (між дорогами, що ведуть до Варшави та Мишинця). В мавзолеї знаходиться мультимедійна експозиція, присвячена цій битві, а також загалом Листопадовому повстанню. Тут можна побачити колекцію мініатюрних солдатів тогочасних армій, а ще – копії гармат періоду Січневого повстання.



КОЛЕКЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ  
КОСТЮМІВ ↑ ↓ fot. arch. MRODT



ВИСТАВКА В МУЗЕЇ ↑ ↓ fot. arch. MRODT



ПАМ'ЯТНИК-МАВЗОЛЕЙ СОЛДАТІВ, ЯКІ ПОЛЯГЛИ У  
БИТВІ ПІД ОСТРОЛЕНКОЮ ↑ ↓ fot. arch. MRODT



--- близько 138 км від Варшави

[muzeum.ostroleka.pl](http://muzeum.ostroleka.pl)



Мазовецьке воєводство

Зелена  
пуца  
Остроленка

ВАРШАВА



ВИТИНАНКА «ПІВІНЬ»  
З РЕГІОНУ КУРПЕ  
aut. Genowefa Pabich ↑ ↓



## КАДЗІДЛО

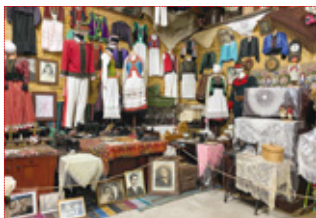
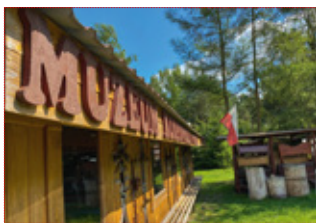
**Село Кадзідло (назва нагадує про те, що тут колись виготовляли ладан для костельних кадил) знаходиться в центрі Зеленої луці та змагається із Мишинцем за звання столиці регіону.** У Кадзідлі обов'язково треба відвідати Садибу Курпе (це філія Музею культури регіону Курпе в Остроленці). У Садибі знаходяться: дві селянські хати, олійниця, зерносковище, дровитня та корівник. В усіх будівлях стоять меблі, інструменти, посуд та побутове приладдя, що дозволяють дізнатися про традиції та звичаї колишніх мешканців.

**У Кадзідлі на кожному кроці можна зустріти елементи ландшафту, що характерні для регіону Курпе** – це будинок автовокзалу та дерев'яні скульптури. Варто відвідати також парафіяльний костел св. Духа, що височіє над селом. Храм було побудовано наприкінці XIX ст., але вітвар був виконаний в Кодені (Більський повіт, Люблінське воєводство) стома роками раніше та привезений до костелу в Кадзідлі.

В цій місцевості активно працює Культурний центр регіону Курпе, що організовує багато заходів. Найважливіший з них — це чудове Весілля в регіоні Курпе, що завжди відбувається у третю неділю червня. **Кадзідло варто також відвідати у свято Тіла і Крові Христових (Божого Тіла) — на 60-й день після Великодня за григоріанським календарем. У цей день відбувається урочиста євхаристійна процесія, під час якої місцеві мешканці одягають барвисті регіональні костюми.**

--- близько 19 км на північ від Остроленки

[kadzidlo.pl](http://kadzidlo.pl)



## МУЗЕЙ КУРПЕ У МІСЦЕВОСТІ ВАХ

**Приватний музей у місцевості Вах заснували 2009 року Лаура та Здзіслав Бзюкевічі, які керують цією установою.** Тут зібрані предмети з Зелених Курпе, що розповідають про давню матеріальну культуру цього регіону. Найстаріші експонати датовані кінцем XVIII сторіччя, а найновіші — кінцем 70-х років XX сторіччя. На особливу увагу заслуговують експонати, пов'язані із традицією обробки бурштину, що досі жива у регіоні Курпе. Варто взяти участь у Посиденьках Курпе та скоштувати фафернухи (fafernychy) –морквяне гостре і солодке печиво із додатком перцю (у другому варіанті до тіста на основі мовки з перцем додають також мед та ваніль). Випийте псіво козіцове (psiuwo kozicowe) – ігристий ароматний напій на основі ягід ялівцю та шишок хмелю, та з'їжте рейбак (rejbak) – це картопляний пиріг з копченою ковбасою та беконом.

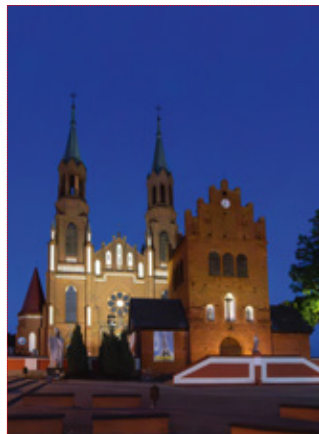
--- близько 10 км від Кадзідла дорогою на Мишинец

[folklor.kurpie.com.pl](http://folklor.kurpie.com.pl)



## МИШИНЕЦЬ

**Мишинець — це єдине місто регіону Курпе.** Міські права Мишинець отримав 1791 року, але втратив їх внаслідок репресій після Січневого повстання. Мишинець знову став містом лише 1993 року. Найважливіша пам'ятка архітектури — це неоготична базиліка Пресвятої Трійці (тут цей стиль архітектури – виняток). Перед костелом знаходиться найстаріша пам'ятка Зеленої пущі – «Вежа у Мишинцю», що була побудована на початку XVIII століття. Мультимедійний музей у дзвіниці, що розташований у вежі, розповідає про історію, фольклор, традиції пасічництва у Мишинці та околицях. **Сюди варто приїхати в останню неділю серпня — тоді відбувається свято під назвою «Медоваріння в Мишинці».**



↑ БАЗИЛІКА В МІСЦЕВОСТІ МИШИНЕЦЬ. НА ПЕРШОМУ ПЛАНІ – ДЗВІНИЦЯ XVIII СТ. ↑ fot. GNC



--- близько 10 км на північ від Ваху

[myszyniec.pl](http://myszyniec.pl)

## ЛИСИ

**На перший погляд Лисі — це звичайне село у Курпе. Туристична привабливість села — це, безсумнівно, старий костел св. Анни, що був побудований у 80-ті роки XIX сторіччя.** Однак є один день, коли село стає кольоровою великодньою столицею регіону Курпе. Йдеться про Вербну/Пальмову неділю — у цей день у місцевості Лисі (починаючи від 1969 року) відбувається конкурс великодніх верб, які в Польщі називають *пальмами* — від пальм, що росли в Єрусалимі, коли до нього в'їхав Ісус Христос. Варто приїхати до Лисих, щоб побачити чудові пальми завдовжки навіть декілька метрів. Виконання пальм — це для мешканців регіону Курпе сімейна традиція, так само як одягання регіональних костюмів під час урочистої ходи із вербами/пальмами. Місцеві мешканці та гості відвідують у Вербну/Пальмову неділю ярмарок, на якому можна купити витинанки, писанки та... напій псіво козицове.

У дерев'яному костелі в селі Лисі привертають увагу ікони – на них ми бачимо святих, які зображені у костюмах регіону Курпе.



↑ КОСТЕЛ У ЛИСИХ ↑ fot. Jaroslaw Parda



↑ КУРПІВСЬКІ ВЕРБИ В КОСТЕЛІ У ЛИСИХ ↑ fot. GNC



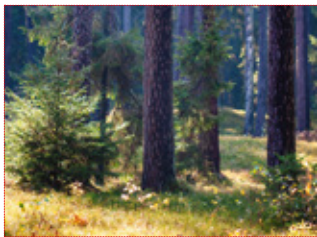
--- близько 15 км на схід від Мишинця

[gminalyse.pl](http://gminalyse.pl)

## ЗАПОВІДНИК «ЧАРНЯ»

Значну територію Зеленої пущі, що колись була розлога і недоступна, викорчували та перетворили у луки, поля та пасовиська. Попри те у багатьох місцях залишилися справді дикі території пущі. Серед найпрекрасніших лісів Зеленої пущі, на захід

↑ У ЗАПОВІДНИКУ  
↑ fot. GHG

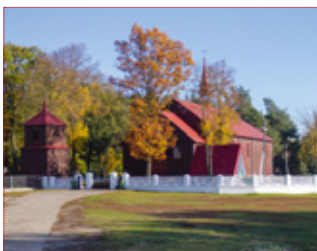


від Мишиньця, знаходиться широкий комплекс. В його центральній частині шумлять двохсотлітні сосни заповідника «Чарня». З Мишиньця ми доїдемо туди автомобільною дорогою № 614 (Мишинець–Хожеле). Варто прогулятися заповідником хоча б для того, щоб побачити справжні бортні сосни (йдеться про дерева, в дуплах яких живуть бджоли).

--- близько 10 км на захід від Мишиньця



↑ КИТЕЛ У БРОДОВИХ ЛУКАХ  
↑ fot. GHG



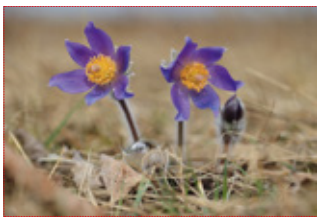
## БРОДОВІ ЛУКИ

Прямуючи у західну частину Пущі, ми проїжджаємо повз невелике село Бродові Луки. Воно знаходиться на березі ріки, що зветься Омувел. Варто зупинитися ненадовго, щоб побачити прекрасний старовинний костел. **Це єдина парафія в Польщі, де зберігся звичай виліплювати з воску вотиви** – символи прохання про благодаті. Віруючі ходять з ними довкола вівтаря у день Преображення Господнього – парафіяльного індульгенційного свята. Вотиви приносять, прохаючи Господа про здоров'я та вдале господарювання.

---близько 10 км від заповідника ЧАРНЯ



↑ КВІТКА СОН РОЗКРИТИЙ  
↑ fot. Adobe Stock (Jan Kucharczyk)



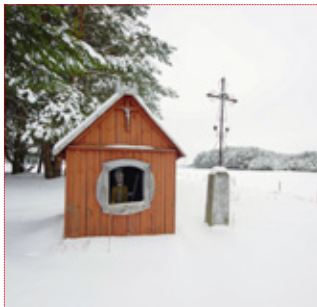
## БОРИ ІЗ СОН-ТРАВОЮ У ЗАХІДНИХ КУРПЕ

У західній частині Зеленої пущі знаходиться великий лісовий комплекс. Його територія підлягає охороні в рамках програми «Природа-2000». Йдеться про Бори із сон-травою у Західних Курпе. Звичайно, тут можна зустріти сон-траву, але мабуть краще приїхати восени по гриби. Розлогі соснові ліси ростуть на піщаних дюнах і захоплюють до прогулянок у пошуках підберезників та маслюків.

--- близько 12 км через Парцяки



↑ НЕПОМУК З ОКОЛИЦЬ ГРАЛІ  
↑ fot. GHG



## НЕПОМУКИ

Мешканці Курпе надзвичайно побожні. У цьому регіоні немає жодного села, у якому при дорозі не стояла б хоча б одна капличка. Деякі з них великі і за формою нагадують будиночок. Є й такі каплички (до прикладу, у місцевості Глеба), перед якими є невелике «подвір'я»! **Якщо в капличці є фігурка св. Непомука, то йдеться про Непомука з Курпе. Мабуть найцікавіший Непомук мешкає у капличці-будиночку оподаль села Гралі.**



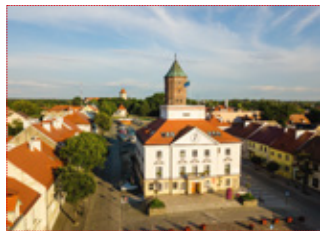
# ВЕНЕЦІЯ МАЗОВІЇ, БІЛІ КУРПЄ ТА ТАЄМНИЧІ ПУЛЬВИ

– Пултуськ – Пнево – Садикєж – Багно Пульви – Сечихи – Длугосьодло –

## ПУЛТУСЬК

Екскурсія розпочинається у Пултуську, що називають «Венецією Мазовії». Назва містечка пов'язана із його місцезнаходженням на острові, що утворилися у каналах ріки Нарви. **Пултуськ знаменитий завдяки найдовшій в Європі (майже 400 метрів) пл. Ринок, вимощений бруківкою.** На північному боці площу замикає базиліка Благовіщення Пресвятої Богородиці, що була побудована 1449 року. У дев'яностих роках минулого сторіччя базиліка прославилася завдяки тому, що у її склепінні було знайдено чудові поліхромії часів ренесансу. 2018 року костел внесено у Перелік історичних пам'яток. Базиліка відчинена для відвідувачів влітку, від 10.00 до 14.00 або після попередньої домовленості (bazylika.pultusk.pl).

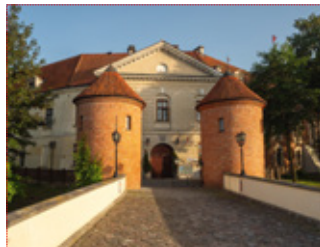
На протилежному боці пл. Ринок знаходиться **замок колишніх володарів міста, тобто площьких єпископів.** Нині там знаходиться Hotel Zamek Pultusk\*\*\* „Dom Polonii”/Готель Замок Пултуськ\*\*\* Дім Полонії/Готель поляків, які проживають поза межами Польщі. Тут можна переночувати, а також відвідати ресторан, знаменитий стравами старовинної польської кухні. Гості можуть також випозичити знаряддя для плавання на воді або вирушити гондолою у рейс вздовж Нарви. На дітей чекає привабливий дитячий майданчик, а також куточок, де живуть альпаки.



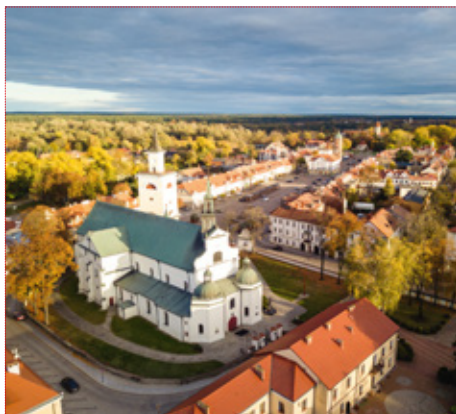
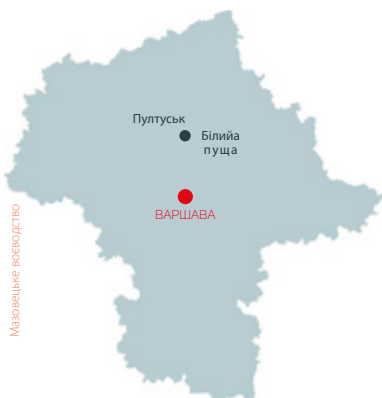
↑ ↑  
РАТУША В ПУЛТУСЬКУ  
fot. GHG



↑ ↑  
КОСТЕЛ СВ. МАГДАЛИНИ  
fot. GHG



↑ ↑  
ЗАМОК ЄПІСКОПІВ У ПЛОЦЬКУ  
fot. GHG



↑ ↑  
БАЗИЛІКА БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ МАРІЇ;  
НАЙДОВША ПЛ. РИНОК В ЄВРОПІ  
fot. GHG





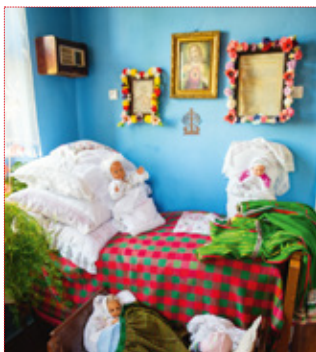
Варто відвідати **Регіональний музей**, де знаходяться експозиції присвячені: середньовічному місту (ратуша із семиповерховою вежею); розвиткові міста (підвали під ратушею); битвам армії Наполеона та метеоритові «Пултуськ» (цегляний будинок на пл. Ринок). Є також місце, що нагадує про перебування езуїтів (підвали під Пагорбом Авраама).

Прогулюючись Старим Містом у Пултуську, ми впізнаємо місця, що бачили на малому та великому екрані. Тут знімали сцени із серіалів *Alternatywy 4* (Альтернативи,4) і *Dom* (Дім), а також з фільмів *Wielka majówka* (Велика маївка), *Sztos* (Штос або Штрих). На пл. Ринок є фонтан; ми зможемо сісти поруч із музикантом **Кшиштофом Кленчоном**, який грає на гітарі (він народився у Пултуську). Тут ми також знайдемо сліди Віктора Гомуліцького, автора книги спогадів *Wspomnienia niebieskiego mundurka* (Спогади синьої шкільної форми). У своїй книзі він описав гімназію у Пултуську (був її вихованцем).

Відвідуючи Пултуськ, варто перевірити, чи в місті часом не відбувається той чи інший регулярний захід із доволі великого їх переліку: **Дні Покровителя Міста - св. Матвія; Фестиваль ім. Кшиштофа Кленчона; «Пікнік із гусарами»; Конкурс страв мисливської та кресової кухні (регіонів Польщі, що межують із сучасною Україною, Литвою та Білоруссю) імені доктора Гжегожа Руссака.**

--- близько 62 км від Варшави

[pultusk.pl](http://pultusk.pl)



## КУРПІВСЬКА КУЗНЯ У ПНЕВО

На схід від Пултуська, у розгалуженні річок Буг і Нарев шумлять ліси Білої Пущі, де живуть люди, яких називають Білі Курпе. Посередині шляху з Пултуська до Вишкова, тобто у Пнево, знаходиться **культурний центр цього регіону - Кузня Курпе**. Кузнем керує Товариство «Біла Пуща - моя мала Батьківщина», а ініціатором роботи та добрим духом цього місця є Галина Вітковська. У Кузні відбуваються майстер-класи та освітні заняття, що ознайомлюють учасників із культурою Білих Курпе. Заходи проводять народні майстри, рукодільники й рукодільниці, господині з цього регіону. Під час зустрічей можна дізнатися про таємниці ковальства (поруч із будинком школи знаходиться кузня), традиційного ткацтва та вишивки, виконання традиційних святкових прикрас та приготування регіональних делікатесів. Про екскурсію або майстер-класи варто домовитися заздалегідь телефоном або електронною поштою ([kuzniakurpiowska@wp.pl](mailto:kuzniakurpiowska@wp.pl)).

--- близько 14 км від Пултуська



## САНКТУАРІЙ СВ. РОХА У МІСЦЕВОСТІ САДИКЕЖ

Садикеж був знаменитий своїм старовинним дерев'яним костелом датованим XVIII століттям. Нажаль, будівля згоріла 2003 року. У відбудованому храмі було відкрито Дієцезіальний санктуарий св. Роха – покровителя, який оберігає віруючих від епідемії та заразних хвороб.



--- близько 8,5 км через Лютоброк і Плуси



САНКТУАРІЙ В МІСЦЕВОСТІ САДИКЕЖ  
fot. GHG  
↑ ↑

## БАГНО ПУЛЬВИ

**Відразу за Жонсніком розпростирається багно Пульви. Під час воєн недоступність цих місць сприяла діяльності партизанських відділків. Нині Пульви – це територія, що охороняється у рамках програми Natura 2000 (Природа 2000).**

Розлогі (4112 гектарів), рівнинні луки (частину з них використовують), а також болота та очеретяні зарості утворюють надзвичайно багату природничу екосистему. Любителі орнітології зустрінуть тут багато рідких видів птахів, такі як: кульон, деркач, баранець звичайний, погонич звичайний. В околицях сел збереглися німецькі кладовища – це сліди поселенців, яких привезли для освоєння боліт. Любителям катання на велосипеді також тут сподобається. 2023 року на окраїні Багна Пульви, відразу за Жонсніком облаштували велосипедний маршрут під назвою «Singletrack Багно Пульви». На велосипедні прогулянки запрошують асфальтовані та гравійні доріжки.



ПУЛЬВИ  
fot. GHG  
↑ ↑



БІЛІ ЛЕЛЕКИ  
fot. GHG  
↑ ↑



--- близько 7 км дорогою на Грудек і Жонсник

## ДЕРЕВ'ЯНІ КОСТЕЛИ ТА МЕТЕОРИТ «ПУЛТУСЬК»

Шанувальники дерев'яної архітектури знайдуть у Білій Пущі багато гарно збережених дерев'яних хат та дуже гарні дерев'яні костели. Ці пам'ятки знаходяться у Соколові Влосцяньському, Новому Любелі й Пожондзю. Відвідуючи згадані села, слід дивитися під ноги. Це територія, що усяяна уламками метеорита; 1868 року вони впали на північ від місцевості Обрите. Відповідно до традиції, метеоритові було надано назву від найбільшої місцевості поблизу, тобто Пултуска. Вчені стверджують, що тоді на землю впало навіть 70 тисяч уламків, найбільші з них описані та знаходяться у музеях в Лондоні й Варшаві. Ще й донині пошукувачі знаходять окремі осколки метеорита.



КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ НОВИЙ ЛЮБЕЛЬ  
fot. GHG  
↑ ↑



## СЕЧИХИ – МІСЦЕ СМЕРТІ ГЕРОЯ ІЗ ПСЕВДОНОМ «ЗОСЬКА»

Сечихи – це мале село, що знаходиться посередині дороги між місцевостями Жонсник і Длугосьодло. Тут вночі з 20 на 21 серпня 1943 року, під час атаки на німецький контрольний пункт, був смертельно поранений **Тадеуш Завадський, псевдонім «Зоська», один з героїв книги Kamienie na szaniec (Каміння для валу)**. Про цю подію нагадувала кам'яна меморіальна дошка, а також меморіальна кімната-музей у місцевій школі. У вісімдесяту річницю від дня загибелі «Зоськи» (2023 року) було відкрито пам'ятник – силует героя, висічений у камені.

--- близько 9,5 км від Жонсника, дорогою через Пожондзє



## ДЛУГОСЬОДЛО

У Длугосьодлі ми можемо відпочити, сівши під кроною найстарішого в Білій Пущі дерева. Це дуб Ян, якого тут посадили 1481 року, під час будови першої каплиці. Поруч стоїть величавий готичний храм Успіння Пресвятої Діви Марії, побудований за проектом Юзефа П'юса (Пія) Дзеконського. Увагу привертають мурали – настінний живопис, що є результатом роботи художників просто неба. Тут є також місце для відпочинку: це відкритий басейн та парк із малою градирнею. Восени ліси Білої Пущі притягують до себе тих, хто полюбляє збирати гриби. Захід під назвою **Велике збирання грибів**, що відбувається у вересні або на початку жовтня кожного року, є справжнім видовищем. До участі у цьому заході запрошуються знамениті актори.

--- близько 9 км від місцевості Сечихи



[dlugosiodlo.pl](http://dlugosiodlo.pl)





# В ДОЛИНІ НИЖЬНОГО БУГУ

– Попово Костельне – Затори – Барціце – Вишків – Браньшчик – Поремба – Брок –

## ПОПОВО КОСТЕЛЬНЕ

У Попові Костельному варто відвідати старовинний храм — Санктуарій Матері Божої Поповської. Храм у стилі неоготика був побудований у 1900–1906 роках за проектом Юзефа Пія Дзеконського. У підземеллях костелу знаходяться крипти колишніх власників цих земель. **Перед костелом знаходиться чудово доглянута сільська площа, а на ній — дуб, посаджений 1920 року, названий «Дубом свободи».**

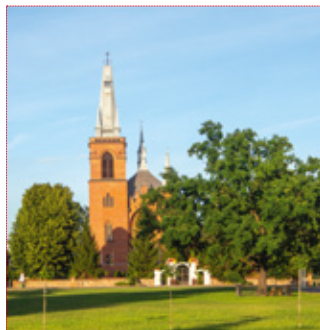
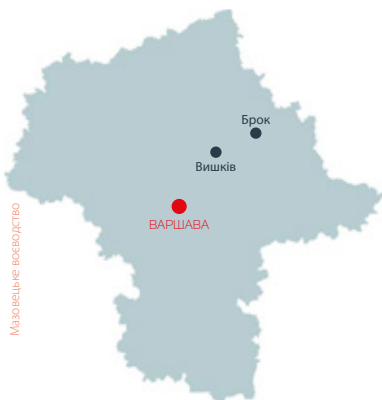
Одразу за межами села можна побачити широкі луки на березі ріки Буг, що «розрізані» старими руслами ріки. Це справжній рай для любителів птахів — їх безліч, зокрема навесні.

На невеликому пагорбі за цвинтарем можна знайти залишки старого *кіркуту* (єврейського цвинтаря). Це перший єврейський цвинтар на нашому маршруті.

Подальший маршрут вестиме нас долиною нижнього Бугу. Ріка не врегульована, а на берегах немає валів. Тут багато старих русел ріки, розлогих луків та верб — символів Мазовії. На луках, що відразу за селом Янкі (близько 2,5 км від Попова) росте група верб, що утворює невеликий чарівний гай, що варто сфотографувати чи навіть намалювати на картинах.



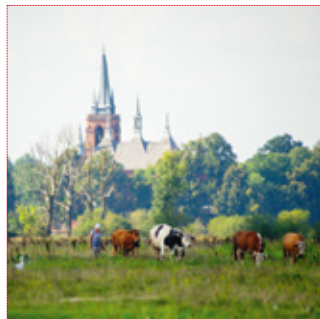
--- близько 45 км від Варшави



КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ ПОПОВО КОСТЕЛЬНЕ  
↑  
↓  
↳ fot. gHG



ДУБ СВОБОДИ  
↑  
↓  
↳ fot. gHG



НА ЛУГАХ НА БЕРЕЗІ БУГУ  
↑  
↓  
↳ fot. gHG

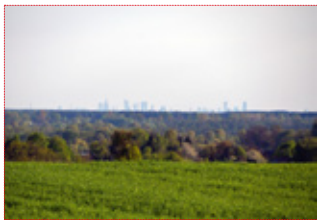


МАЗОВЕЦЬКІ ВЕРБИ БІЛЯ МІСЦЕВОСТІ ЯНКІ  
↑  
↓  
↳ fot. gHG

ПАЛАЦ У МІСЦЕВОСТІ ЗАТОРИ  
fot. GHG



ВИД НА ВАРШАВУ  
fot. GHG



## ЗАТОРИ

Любителям польських серіалів рекомендуємо коротку поїздку до місцевості Затори, де знаходиться палац. Там герої серіалу «Змінники» („Zmiennicy”) купували самогон. Попри те, що палац недоступний для туристів, варто оглянути його ззовні, можна прогулятися парком. **Оподаль знаходиться цегляний костел Діви Марії Цариці Світу, побудований у 20-ті роки ХХ ст. Тоді був модний польський історичний стиль.**

Дорогою до Заторів варто зупинитися поблизу перехрестя із дорогою Вежбіца–Вишків. Це роздоріжжя знаходиться на високому валу, а з нього можна побачити недалеко Попово та силует костелу, а також... Варшаву! Відстань до центру польської столиці – це понад 37 кілометрів вздовж прямої лінії.

--- близько 8,5 км на північ від Попова



КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ БАРЦІЦЕ  
fot. GHG



НА БЕРЕЗІ БУГУ  
fot. GHG



## БАРЦІЦЕ

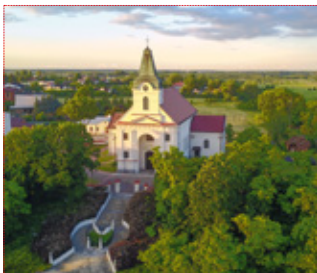
Наступна місцевість над Бугом, що на нашому маршруті — це Барціце. **В центрі села знаходиться один з найчудовіших дерев'яних костелів Мазовії. Це храм св. Станіслава Єпископа, що був побудований у другій половині ХVІІІ сторіччя.**

З Барціце їдемо до Вишкова через місцевість Сомянка, що є центром гміни на території вишківського повіту. За Сомянкою, з правого боку дороги з Вежбіци до Вишкова, стоїть цікавий пам'ятник пілотові Стефанові Окшеї. За своєю формою пам'ятник нагадує велике крило літака. Тут 5 вересня 1939 року розбився збитий німцями польський винишувач.

--- близько 5 км на схід від Попова



КОСТЕЛ СВ. ІДЗІ У ВИШКІВІ  
fot. GHG



## ВИШКІВ

«Вишків тоне» – так колись співав ансамбль «Електричні гітари». Те, що місто піде на дно, радше мало ймовірно, тому що Вишків розташований на високому схилі. Не виключено, що назва міста пов'язана із його розташуванням.

**Найцікавіший пам'ятник архітектури міста — це Санктуарій св. Ідзі, парафіяльний костел, що побудований у стилі неокласицизму.**

Історія покровителя храму цікава, а про будинок настоятеля парафії написав Станіслав Жеромський. Йдеться про оповідання-репортаж часів польсько-більшовицької війни 1920 року. Тоді у будинку

настоятеля парафії зупинилися народні комісари з Всеросійської надзвичайної комісії для боротьби з контрреволюцією та саботажем, зокрема Мархлевський та Дзержинський. Вони очікували там на взяття більшовиками Варшави, але кінець-кінцем страшенно перелякалися та втекли.

Ближче до центру міста, на схилі, що на березі ріки Буг, **знаходиться міський парк ім. Кароля Фердинанда Вази**, а неподалік — обеліск встановлений в XVII ст. на честь королівської родини Вазів (вважається, що це один з найстаріших в Польщі пам'ятників, встановлених на честь світської особи). У самому парку варта уваги історична кордегардія, а також лавочка Єжи Ружицького. Це криптилог, співавтор розкриття шифру «Енігма», який закінчив у Вишкові середню школу. Прикрасою парку є також пам'ятник поетові Ципріянові Камілеві Норвідові.

У Вишкові – на мості через Буг – стоять два пам'ятники. Пам'ятник, що знаходиться ліворуч, присвячений Знедоленим солдатам Вишкова й околиць, а праворуч знаходиться пам'ятник Мордехаєві Анелевичові, який народився у Вишкові. Анелевич був командувачем повстання у Варшавському гетто. На площі Визволення стоїть пам'ятник Станіславу Вольському, довоєнному бургомістрові Вишкова. Під час війни він врятував від смерті дві дівчинки-єврейки. Про колишню єврейську громаду Вишкова нагадує пам'ятник, що стоїть на місці колишнього кіркута, трохи вище прибережних луґів.



↑ БУДИНОК ПАРАФІАЛЬНОГО СВЯЩЕНИКА У ВИШКОВІ ↑ fot. GHG



↑ КОРДЕГАРДІЯ У ПАРКУ ↑ fot. GHG



↑ ПАМ'ЯТНИК «ПРОКЛЯТИМ СОЛДАТАМ» ↑ fot. GHG



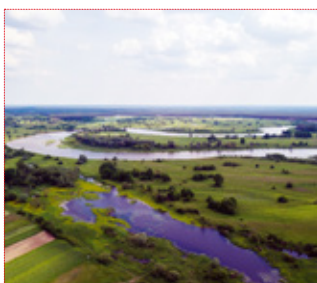
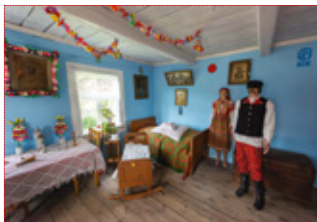
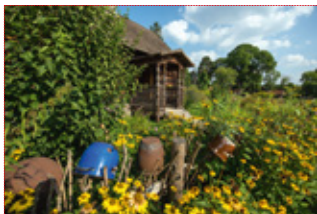
--- 15 км від Барціце

[wyszkow.pl](http://wyszkow.pl)



↑ ВИШКІВ НА БЕРЕЗІ БУГУ ↑ fot. GHG





## БРАНЬШЧИК

Браньшчик — це велике село на березі Бугу, що є центром сільської гміни. **В селі знаходиться костел, побудований у першій половині XIX ст., а також садиба, що була побудована у цьому ж сторіччі.** Тут можна побачити декілька меморіальних дошок та пам'ятників, що нагадують про важливі події в історії місцевості та околиць. **Найбільша туристична привабливість села — це Музей народної архітектури та побуту імені етнографа Марії Жвірської, яка народилася в Браньшчику.**

В музеї знаходиться селянська хата з регіону Курпе з прилеглим до неї городом, клуня з селянським приладдям, а також кузня. В будинку сільського старости знаходиться експозиція робіт місцевого майстра Станіслава Кондзєлі. Він, використовуючи лише традиційні інструменти, вирізав по дереву мініатюрні моделі усіх придорожніх капличок і придорожніх хрестів, що знаходяться на території гміни. Таких моделей більше ста сімдесяти.

На південний схід від Браньшчика тягнуться розлогі луки на березі ріки Буг — це остання з великих, неприборканих і диких рік Європи. На луках орнітологи знайшли гнізда кульона великого — надзвичайно рідкого птаха.

В маленькому селі Тухлін гордовито стоїть інформаційна дошка. На ній написано, що саме тут знаходиться географічний центр Європи. Вище Тухліна до Бугу впадає маленька річечка Тухелка. Сюди приїздив ловити риби видатний польський кардіолог Збігнев Реліґа. Він стверджував, що ніде більше не бачив таких сходів Сонця, як на ріці Буг у гирлі Тухелкі.

--- близько 10 км від Вишкова

[branszczyk.pl](http://branszczyk.pl)



## ПОРЕМБА

Місцевість, довкола якої ростуть ліси Білої пущі, знаменита **завдяки старовинному костелові св. Варвари.** У вересні 1939 року через Порембу марширував підрозділ майора Генріка Добжаньського (псевдонім «Губаль»). Про це нагадує меморіальна кімната, що знаходиться у дзвіниці костелу, а також мурал. Кімнату можна відвідати після попередньої домовленості електронною поштою: [kontakt@parafiaporeba.pl](mailto:kontakt@parafiaporeba.pl). Поруч із костелом знаходиться каплиця, присвячена Каролеві Фриче — одному з командувачів Січневого повстання в Білій пущі.

--- близько 10 км від Браньшчика

[parafiaporeba.pl](http://parafiaporeba.pl)

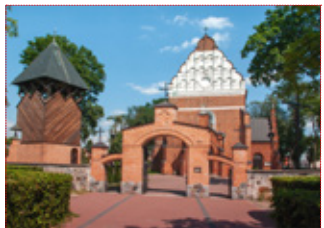


## БРОК

Брок — це місто, що розташоване на східній межі колишніх великих володінь єпископів Плоцької дієцезії в Білій Пущі. Про часи, коли тут володарювали єпискупи, нагадують розвалини замку. До наших часів збереглася частина однієї з веж. У Брокю варто побачити також костел св. Андрія, що знаходиться в центральній частині колишньої пл. Ринок. Костел, що побудований за проектом Іоанна Баптиста Венеціанського, прикрашений склепінням-коліскою, вкритим багатою поліхромією. Такі самі склепіння-коліски ми побачимо в Пултуську та Брохові. Поруч із костелом лежить меморіальний камінь, присвячений природознавцеві Войцехові Ястржембовському — у Феліксові, що оподаль, Ястржембовський створив першу в Польщі лісгосподарську школу.

**Брок розташований у чудовому місці, на високому схилі.** В місті та околицях є декілька центрів відпочинку, гості яких насолоджуються красою ріки Буг та розлогими лісами Білої пущі.

На вул. Генріка Сенкевича знаходиться старий єврейський цвинтар із збереженими мацевами (єврейськими надгробками). Поруч — курган із похованнями часів епідемії, що вразила Брок на межі XVII і XVIII сторіч.



↑ Костел у містечковості Брок  
↑ fot. GHG



↑ Розвалини замку Полоцьких єпископів  
↑ fot. GHG



--- близько 11 км від Поремби

brok.pl



↑ Брок розташований у чудовому місці на березі Бугу  
↑ fot. GHG

## ВІД РАДЗИМІНА ДО КАМ'ЯНЕЦЬКОЇ ПУЩІ

– Радзимін – Кулігів – Буг – Глухи – Дембінкі – Дюни між Мостовкою та Люциновом – Негів – Кам'янич – Кам'янецька пуща –

↑ ↑ КОЛЕГІАТА У РАДЗИМІНІ  
↑ ↑ фот. GHG



↑ ↑ МОГИЛА ПОЛЕГЛИХ 1920 РОКУ  
↑ ↑ фот. GHG



### РАДЗИМІН

**Радзимін – це місто «Чуда на берегах Вісли».** 1920 року бої за це місто затримали більшовицьку армію на підступах до Варшави, а після того, як більшовиків розгромили під Радзиміном, ворог відступив вздовж цілої лінії фронту. Контратака з бору річки Вепр перетворила відступ росіян у панічну втечу. **На цвинтарі у Радзиміні поховані не лише герої боїв 1920 року, але також солдати вересня 1939 року та Армії Крайової.** В центрі некрополя в Радзиміні стоїть каплиця-пам'ятник, яку освятили 1927 року – це знак подяки Богові за перемогу під Радзиміном. Щороку 15 серпня в Радзиміні відбуваються урочистості з нагоди річниці «Чуда на берегах Вісли», а центральним пунктом програми є Свята Меса на Цвинтарі полеглих. 1999 року цвинтар відвідав Папа Римський Іоанн Павло II, а про ці відвідини нагадує пам'ятник Папі. Біля цвинтаря знаходиться новостворений Музей Варшавської битви 1920 року – філія Музею Незалежності. Відкриття першої експозиції для відвідувачів відбудеться влітку 2024 року.

--- близько 24 км від Варшави

[radzymin.pl](http://radzymin.pl)



Мазовецьке воєводство

Кам'янич  
Радзимін  
ВАРШАВА

↑ ↑ ЩОРОКУ, 15 СЕРПНЯ, НА ЦВИНТАРІ У РАДЗИМІНІ  
↑ ↑ ВІДБУВАЮТЬСЯ ПАТРІОТИЧНІ УРОЧИСТОСТІ  
↑ ↑ фот. GHG





## МУЗЕЙ НАРОДНОЇ ТА ПОМІЩИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ В КУЛИГОВІ

У Кулигові від 2000 року працює Музей народної та поміщицької культури долини рік Нарва, Буг і Лівець. За тією довгою назвою приховується місце, відвідуванню якого варто присвятити принаймні годину. Войцех Урмановський, колекціонер та любитель антикварних речей, що нагадують про культуру села, зібрав приладдя та предмети, а також облаштував приміщення. Можна відвідати та побачити приміщення та оформлення інтер'єру: старої корчми, кузні, корівника, візкового сараю, зернохочища, хліву, сільської хати та навіть невеликої шляхетської садиби.

Кулигів — це не лише музей просто неба.

**Любителям краєвидів Мазовії рекомендуємо екскурсію на береги Бугу, а докладніше — до прибережних луків та старих русел рік, що у тій околиці дуже широкі та розлогі.**

Навесні тут утворюються величезні плавні, на яких відпочивають (на перший погляд незлічені) зграї птахів: гусей, качок, чайок, чапель, лебедів чи журавлів. Влітку можна відмінно відновити фізичні сили, прогулюючись поміж старими руслами рік, що тут називають «бужисками» (від колишнього русла ріки Буг). Звідси можна побачити мальовничий костел у Попові... звичайно, Костельному, що знаходиться на відстані понад двох кілометрів.



↑ МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ В КУЛИГОВІ  
↑ fot. GHG



--- близько 11 км від Радзими́на дорогою через Лосе

[skansen.powiatwolominski.pl](http://skansen.powiatwolominski.pl)

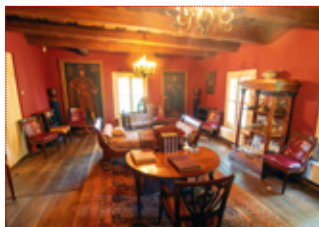
## САДИБА В ҐЛУХАХ

Садиба з модрина в місцевості Ґлухи — це місце, де 24 вересня 1821 року народився Ципрія́н Камі́ль Норві́д, поет періоду романтизму, якого, безсумнівно, можна вважати «найбільш мазовецьким». В його «Згадці про село» читаємо: — (...) і вже я подумки повертаюся — її соколиний зір, спершу побачив липи тінисті, зелені смуги та води чисті. Серце, ти відчуваєш, де рідний край... — так поет описав свою тугу саме за тим шматочком Мазовії, за садибою в Ґлухах, за парком, що росте довкола. Від 1966 року садиба належить родині знаменитого режисера Анджея Вайди, а відвідати оселю можна лише за умови попередньої домовленості.

[muzeumnorwida.pl](http://muzeumnorwida.pl)



↑ САДИБА У ҐЛУХАХ  
↑ fot. GHG



↑ ІНТЕР'ЄР САДИБИ  
↑ fot. GHG



2021 року в палаці у Дембніках, що на відстані семи кілометрів від Глухів, було засновано **музей Ципріяна Каміля Норвіда**. Музейна експозиція ще створюється. Влітку на прилеглій до палацу території організують чисельні концерти та культурні події.

--- близько 18 км від Кулигова

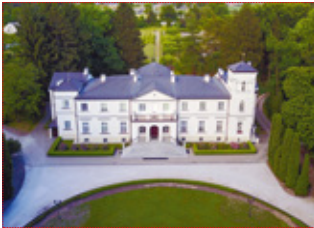
[muzeumnorwida.com](http://muzeumnorwida.com)



## НЕГОВ

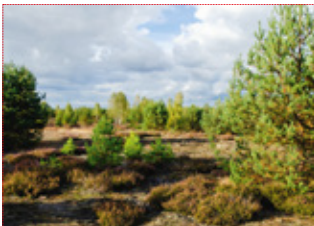
1924 року у Негові побудували моторний млин, що власники назвали «Новинкою» (поль. „Nowość”). Млин працював до шістдесятих років ХХ ст., але — завдяки шанувальникам історії цих земель — існує надалі. Нині це власність Забродського братства; воно подбало про те, щоб млин був доступний для відвідувачів. Отже, після попередньої домовленості, можна побачити столітнє обладнання млина, що все ще працює!

[zabrat.pl](http://zabrat.pl)



У Негові є ще декілька туристичних привабливостей. З іншого боку дороги державного значення S7 (популярна назва — це Білостоцька) знаходиться костел Святої Трійці, побудований у ХІХ сторіччі. Декількома сотнями метрів далі можна побачити палацовий комплекс, що датований 1872 роком, нині у ньому знаходиться монастир чернечого **Згромадження сестер бенедиктинок-самаритянок**. З невеликою експозицією, присвяченою Вінценті Ядвізі Ярошевській, засновниці згромадження, можна ознайомитися лише після попередньої домовленості.

--- близько 6 км від Домбрувки через Забродзе



## ДЮНИ МІЖ МОСТОВКОЮ ТА ЛЮЦИНОВОМ

На схід від місцевості Мостовка тягнеться дуже цікавий — з точки зору природознавців — **вересовий пустир**. Широкі дюни, що поросли вересом, травами, а також березами та соснами, восени перетворюються у барвистий килим. Зокрема у вересні тут дуже кольорово і царює гарна атмосфера для прогулянок.

--- на відстані 4,5 км від Негова



## КАМ'ЯНЧИК НА БЕРЕЗІ РІКИ БУГ

Далі наш маршрут веде до Кам'янчика на березі ріки Буг. Це село, що розташоване у мальовничому місці, колись було княжим містом і мало назву Кам'янець Мазовецький. Із тим пов'язана назва пуші, що тягнеться далеко на схід і південь.

**У XIX сторіччі вже непримітний Кам'янчик став знаменитим завдяки відмінним плотогонам, які Бугом, Нарвою та Віслоу переправляли товари до Гданська.** Не дивує те, що на колишній пл. Ринок сьогодні стоїть виняткової краси пам'ятник плотогонові (його авторка — це Ельжбета Петрас).

У будинку № 14 на пл. Ринок ім. Тадеуша Костюшка в Кам'янчику багато років тому було відчинено **Етнографічно-історичний музей**. Директором установи є Генрік Словіковський, який зібрав багато старих предметів повсякденного вжитку: зброю, сідла, ткацькі верстати, сільськогосподарські знаряддя та моделі плотів. Музей відчинений щоденно, але найкраще домовитися заздалегідь телефоном: +48 29 741 17 78.

### Меморіальний музей Примаса Тисячоліття в Кам'янчику.

З березня 1901 року в сім'ї Вишинських в Кам'янчику народився хлопець, якого назвали Стефаном. Це був майбутній Примас Тисячоліття (примас має почесне верховенство над іншими архієпископами та єпископами Польщі). На цвинтарі поховані його дідусь і бабуся, а декілька років тому у колишньому будинку бібліотеки було відчинено Меморіальний музей Примаса Тисячоріччя. Музей можна відвідати влітку — після кожної Святої Меси, а в інші періоди року — після попередньої домовленості у парафії (тел. +48 29 741 17 93).

**Тополинний гай.** За костелом у Кам'янчику варто зійти нижче, на луки на березі Бугу. Там росте надзвичайно мальовничій тополинний гай. Ймовірно тополі посадили люди, щоб дещо укріпити частину землі, що селяни використовували як пасовисько. Виросли чудові чорні тополі. У наш час частина з них вже висохла (з різних причин) та впала на землю під натиском вітрів. Поблизу можна побачити старі руслу ріки, тут буйно ростуть трави та кущі, завдяки чому це місце надзвичайно мальовниче. Лехослав Герц дуже любить Мазовію та знає про усе, що в ній прекрасне і варте того, щоб це побачити. Він каже, що на цей гай схожий ліс Фанг'орн з «Незаввершених оповідей Нуменору і Середзем'я» Толкіна.



ПАМ'ЯТНИК ПЛОТОГОНОВИ  
↑ ↑  
fot. GNG



ЕТНОГРАФІЧНО-ІСТОРИЧНИЙ  
МУЗЕЙ  
↑ ↑  
fot. GNG



ТОПОЛИНИЙ ГАЙ У КАМ'ЯНЧИКУ  
↑ ↑  
fot. GNG



↑ ↑  
fot. GNG



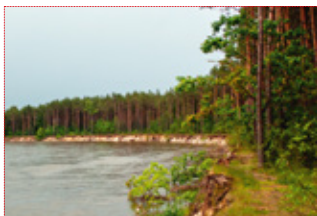
--- близько 15 км від Мостовки



→ БЕРЕГ В ОКОЛИЦЯХ ШУМІНА, ДЕ РОСТЕ ЛІС,  
ЩО ПІДМИВАЄ ВОДА  
→ fot. GHG



→ ДІМ ГАНСЕНІВ  
fot. arch. UM Łochów  
→



→ ЗАПОВІДНИК ЄГЕЛЬ  
fot. GHG  
→



## ШУМІН

**У Шуміні на нас чекають дві привабливості. Перша — це оглядовий майданчик над Бугом,** а також винятково мальовниче місце, де ріка підмиває вкрите лісом узбережжя. Багато років тому, після чергової весняної повені, ріка проклала своє нове русло, скорочуючи течію, а тепер енергійно підмиває берег пущі.

**Друга привабливість Шуміна – це дерев'яний будинок. Його проєкт виконали видатні архітектори – подружжя Зоф'я та Оскар Гансен, які потім побудували дім.** Це архітектурна перлина, що є прикладом т.зв. відкритої форми. Від 2017 року тут знаходиться філія Музею сучасного мистецтва у Варшаві. Відвідати об'єкт можна лише за умови попередньої домовленості за допомогою Інтернет-сторінки Музею.

--- близько 10 км від Кам'яничка через Надколе та Лази

[artmuseum.pl](http://artmuseum.pl)



## ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК ЄГЕЛЬ

**Це один з чотирьох заповідників (інші — це: Вовчі болота, Чапловізна та Мокрий Єгель), що захищають природу Кам'янецької пущі.** Цей заповідник захищає рідкісні ялинові лісові угруповання, що ростуть на торфі. На території заказника знаходиться ліс, що росте на надзавпавній терасі ріки Буг, на ділянці колишнього русла ріки. Середній вік дерев становить 120 років, але можна зустріти поодинокі дерева старші за віком. Чарівність заповідника підкреслюють викорчування, що тут часто зустрічаються, а усе це додає Кам'янецькій пущі неповторної краси.

Інші місця на цьому маршруті: мальовничі гірля річок Фішор та Лівець до Бугу, Санктуарій в Лоретто біля Вишкова, природа на березі ріки Буг у гірлі річки Угощ.

--- близько 1 км від Шуміна



# ЗЕМЛЯ ДАВНЬОГО ПОРУБІЖЖЯ: ЛІВ, ВЕНГРІВ Й ОКОЛИЦІ

– Венгрів – Лів – Нова Суха – Мокободи – Будзешин –

## ВЕНГРІВ

Венгрів розташований на історичному Підляшші – у XV сторіччі через цю територію сперечалися князівська Мазовія та Велике Князівство Литовське. Між XVI і XVII сторіччям місто сталося важливим центром протестантизму. Завдяки прихильності володарів Венгрова, тут було утворено общину кальвіністів, друкарню аріян, а також лютеранську громаду. Тут оселялися також євреї, які визнавали юдаїзм. Сліди співіснування різних релігій та християнських конфесій можна побачити й донині. Це зокрема: євангельські храми (кам'яний та дерев'яний); дома пастора та рабина; євангельське кладовище, а також залишки єврейського кіркута.

**Перлина Венгрова – це базиліка Успіння Пресвятої Діви Марії, що була перебудована у XVII ст. в стилі бароко. У ризниці костелу висить дзеркало Майстра Твардовського – королівського ворожбита й астролога, якого підозрювали у чародійстві. За легендою, завдяки цьому дзеркалу Твардовський викликав дух Барбари Радзівіллунни, коханої дружини короля Зиґмунда Августа.** Найновіша туристична привабливість Венгрова – Центр діалогу культур. Він міститься у колишньому монастирському комплексі отців реформатів, що був відновлений у 2017–2022 роках. Колишній монастирський сад накрили скляним куполом і зараз тут відбуваються конференції. У підвалах монастирського комплексу відкрито дві виставки:



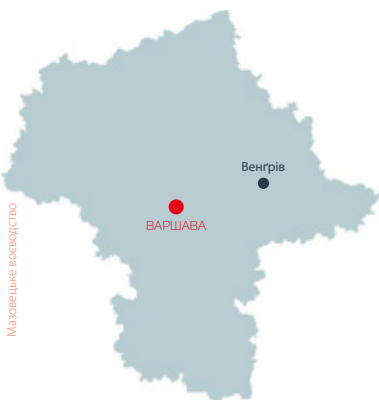
↑ БАЗИЛІКА УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ МАРІЇ → fot. GHG



↑ ДЗЕРКАЛО ТВАРДОВСЬКОГО → fot. Krzysztof Lukawski



↑ ЄВАНГЕЛЬСЬКИЙ ЦВІНТАР → fot. GHG



Мазовецьке воєводство

ВАРШАВА

Венгрів



↑ ФОНТАНИ НА ПЛ. РИНОК У ВЕНГРОВІ → fot. GHG



одна з них присвячена багатству культур у місті, а інша – битві часів Січневого повстання. У Центрі діалогу культур можна переночувати. Гості можуть відвідати підземелля монастирського храму.

--- близько 75 км від Варшави

[wegrow.pl](http://wegrow.pl)

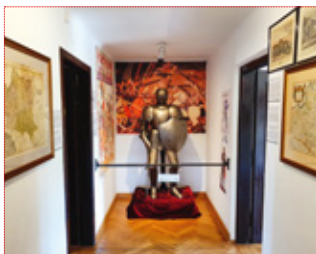


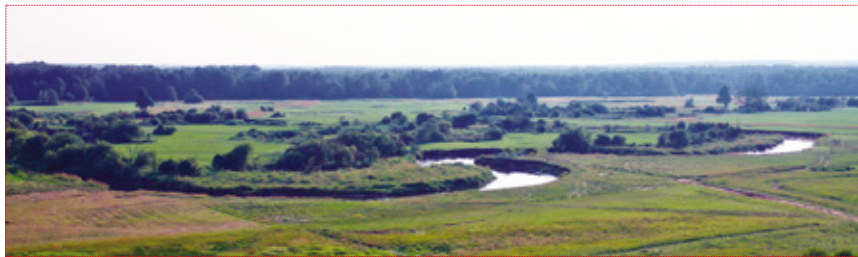
## МУЗЕЙ-АРСЕНАЛ У ЗАМКУ В ЛІВІ

У часи мазовецьких князів замок у Ліві був прикордонною фортецею – вона захищала переправу через річку Лівець, що знаходилася на кордоні з Литвою. На схід від Ліву знаходилося Підляшшя – територія, через яку сперечалися Польща й Литва. У замку померла Анна Мазовецька – мати останніх мазовецьких князів. Під час Другої світової війни поляк Отто Варпеховський переконав німців у тому, що замок відбудували хрестоносці, завдяки чому замок не було зруйновано, а після війни вдалося відновити. Від 1963 року тут міститься **Музей-арсенал замку у Ліві**, де знаходиться чудова колекція холодної та вогнепальної зброї. До Ліві варто приїхати всередині серпня, коли на лугах перед замком відбувається Лицарський турнір на здобуття персня княгині Анни.

--- близько 6 км від Венгрова

[liw-zamek.pl](http://liw-zamek.pl)




 ↑ РІКА ЛІВЕЦЬ, ШО ТЕЧЕ ОГОДАЛЬ  
 СОВІНОЇ ГОРИ → fot. GNG

## ОГЛЯДОВИЙ МАЙДАНЧИК НА СОВІНІЙ ГОРІ

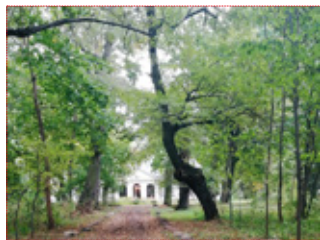
У мальовничому пагорбі з видом на долину Лівця є щось таємниче та привабливе. **Про Совину Гору місцеве населення розповідає різні легенди: начебто тут було місце культу язичників; інші розповідають про прихований скарб чи кладовище та поселення поруч із ним.** Звісно, Совина Гора – це чудовий оглядовий майданчик, з якого можна побачити долину з її привабливим краєвидом, а також голубу стрічку Лівця, що мандрує долиною. В околиці є багато місць, де можна випозичити знаряддя для плавання по воді. Можна також організувати сплав вздовж неврегульованої течії колишньої прикордонної річки.


 ↑ ЛАБІРИНТИ РІКИ ЛІВЕЦЬ ОГОДАЛЬ СОВІНОЇ ГОРИ  
 fot. MJ →


--- близько 7 км від Ліва

## ПРИВАТНИЙ МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ У НОВІЙ СУХІЙ

**«Під старим, але батьківським дубом» — цими словами вітає гостей стара модринова садиба сім'ї Цешковських у Новій Сухій. Садибу було побудовано 1743 року, після Другої світової війни вона перетворилася у руїни. Наприкінці 80-х років минулого століття цю нерухомість придбали проф. Марек Квятковський та його дружина Марія. Подружжя відремонтувало садибу і відчинило її двері для відвідувачів. Навколо будинку росте парк із старими деревами, що збереглися. На території Музею народної архітектури знаходиться двадцять інших старовинних об'єктів – деякі з них раніше були на території садиби, а інші привезли з різних місцевостей регіону. Гострозоре око кіномана впізнає елементи сценографії до декількох фільмів (зокрема *Śluby panieńskie* (Дівочі обітници), *Bitwa warszawska* (Варшавська битва).**


 ↑ САДИБА У НОВІЙ СУХІЙ  
 fot. KL →

 ↑ ПАРК НА ТЕРИТОРІЇ САДИБИ  
 fot. KL →


--- близько 10 км від Совиної Гори

[sucha.podlasie.pl](http://sucha.podlasie.pl)



↑ КОСТЕЛУ У МІСЦЕВОСТІ МОКОБОДИ  
fot. Kt.  
↑



## МОКОБОДИ

Після ухвалення Конституції 3 травня було оголошено конкурс на проект костелу Найвищого Провидіння — так хотіли подякувати Богові за першу польську конституцію і просити Його про те, щоб її положення були тривалими. Переміг проєкт Якуба Кубицького (це зокрема архітектор аркад у Королівському замку). Нажаль, задуму не було втілено у життя, але було виконано мініатюрний проєкт храму. Готові пляни використав Ян Онуфрій Оссолінський, який став меценатом будови храму в Мокободах. Відповідно до старих плянів будівлю було зменшено у масштабі 1:4. Відвідуючи село й захоплюючись класицистичною архітектурою храму, ми можемо уявити собі монументальність первинного проєкту. До ідеї побудови храму Провидіння Господнього поверталися у Другій та Третій Речі Посполитій. Лише остання спроба виявилася вдалою – величезний храм Провидіння Господнього знаходиться у варшавському районі Вілянув.

--- близько 9 км на схід від Нової Сухої



↑ КАПЛИЧКА У БУДЗЕШИНІ  
fot. Kt.  
↑



## ЧУДОДІЙНЕ ДЖЕРЕЛЬЦЕ У БУДЗЕШИНІ

Назва Будзешин пов'язана із середньовічною легендою, що говорить про чудо «пробудження синів», поль. „zbudzenie synów”. Тут почували польські війська. Воїни прокинулися посеред ночі, оскільки світилася ікона Богоматері. Так їх було попереджено про наближення ятвягів. Нині це місце культу Пресвятої Діви Марії – кажуть, що вода з джерельця цілюща, зокрема виліковує хвороби очей. Джерело сховане в печері, довкола стоять скульптури святих, що гармонійно пов'язані із ландшафтом.

--- близько 2 км дорогою з Мокободів до Венгрова



[parafiamokobody.pl/budzieszyn](http://parafiamokobody.pl/budzieszyn)

↑ ЧУДОДІЙНЕ ДЖЕРЕЛО В БУДЗЕШИНІ  
fot. Kt.  
↑



# КРАЇНА СПОКОЮ НАД БУГОМ

– Садівне – Торф'яне болото Кулес – Мандрівний Ян з Садівного – Треблінка – Простинь – Косів Ляцький – Церанів – Стердинь – Келпінець – Серочин – Яблонна Ляцька – Моложев – Вирів –

У цю подорож, Дорогий Туристе, ми запрошуємо Вас не для того, щоб Ви, опинившись перед захоплюючим дух краєвидом або перед пам'ятником величезних розмірів, відчули якийсь короткотривалий трепет. Найбільшою туристичною привабливістю цієї частини Мазовії, де Ви подорожуватимете, є... тиша, спокій та ненав'язливий ландшафт Мазовії. Здається, що найголосніше тут мовчать камені у Треблінці. Ми заохочуємо Вас до пошуків своєї частини світу над Бугом, де цвітуть маки, цвірінькають лелеки, співають жайворонки і пахне сіном. Ми гарантуємо Вам, що Ви сюди повернетесь!

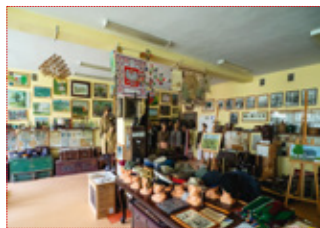
## САДІВНЕ

Ми розпочинаємо екскурсію у Садівному — це доволі велике село, що є центром гміни Садівне. Село знаходиться на маршруті з Лехова до Острів-Мазовецької. **В Садівному варто побачити костел св. Іоанна Хрестителя.** Дві вежі, що здіймаються у повітря, можна побачити здалеку; здається, що вони ширяють над ландшафтом Садівного й околиць. **Поруч із костелом стоїть дерев'яний будинок настоятеля парафії, датований 1828 роком — це найстарша пам'ятка архітектури Садівного й околиць.** Перед костелом, у сільському сквері можна побачити декілька пам'ятників та меморіальних дошок, що встановлені на честь видатних поляків та на згадку про різні події з історії місцевості.

На відстані декількох сотень метрів від костелу, в одному з будинків Об'єднання шкіл, знаходиться невеликий але дуже цікавий Музей Садівного й околиць. Тут зібрили багато предметів щоденного вжитку, інструменти, а також зброю, мундири і... лавочку, на якій сидів **Наполеон**.

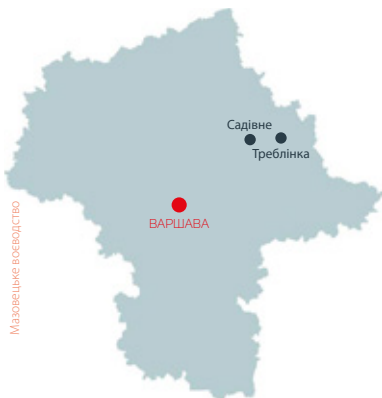


↑ КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ САДІВНЕ  
↑ fot. GHG



↑ МУЗЕЙ САДІВНОГО Й  
↑ ОКОЛИЦЬ  
↑ fot. GHG

--- близько 80 км від Варшави



↑ Мазовецьке воєводство



↑ КРАЄВИДИ НАД БУГОМ  
↑ fot. GHG



↑ ↑ ТОРФОВИЩЕ «КУЛЕС»  
fot. GHG



↑ ↑ КАПЛИЧКА У ЗАЛІССІ  
fot. GHG



↑ ↑ САНКТУАРІЙ У МІСЦЕВОСТІ ПРОСТИНЬ  
fot. GHG



↑ ↑ ПАМ'ЯТНИК У ТРЕБЛІНЦІ  
fot. GHG



## Природоохоронна стежка Торф'яне болото Кулес

На відстані чотирьох кілометрів від Садівного на туристів чекає ландшафтна привабливість: **торф'яне болото Кулес та піщані дюни оподаль**. Найкраще поїхати в околиці невеликої залізничної станції Садівне-Венгровське, що знаходиться на залізничному маршруті з Варшави до Білостоку. Розлоге торф'яне болото, що нагадує колишні північно-східні прикордонні території II Речі Посполитої, найгарніше виглядає тоді, коли цвіте пухівка. Довкола торф'яного болота необхідно йти вздовж туристичної стежини із встановленими на ній знаками та інформаційними дошками.

## Мандрівний Ян з Садівного

Якщо ми поїдемо з Садівного на захід, у напрямку села Залісся, **то — на відстані 3,5 км від Садівного — праворуч побачимо надзвичайно гарну капличку-будиночок св. Іоанна Непомука**. Із нею пов'язана легенда, за якою скульптуру з костелу в Садівному навесні двічі підхоплювали розбурхані води ріки Буг, а скульптура допливла до цього місця. Після завершення паводків парафіяни знаходили скульптуру і приносили її назад до костелу. Коли скульптура припливла втретє, парафіяни вирішили побудувати для неї капличку, що нагадує будиночок. Іоан Непомук залишився в капличці. Місцеві кажуть, що це Мандрівний Іоан.

## ПРОСТИНЬ

До Простині пропонуємо їхати бічними дорогами, тобто через Можичин та Келчев. Можна також їхати вздовж набережної ріки Буг (нею можна теж дістатися мальовничих луків на березі Бугу). **У місцевості, знаменитій завдяки тому, що тут об'являлися святі, знаходиться Санктуарій Пресвятої Трійці**. Тут відбуваються два храмові свята з індульгенціями, а місцева кулінарна традиція Простині — це випікання кольорових кіз, виготовлених з тіста.

--- близько 11 км від Садівного



## ТРЕБЛІНКА

Про німецький нацистський табір смерті, що знаходився в Треблінці, мабуть чув кожен мешканець Польщі, Європи та світу. Тихе сховане в лісі урочище у східній Мазовії німці перетворили у місце смерті, Катастрофи євреїв та у найбільший в Польщі цвинтар. Табір існував від липня 1942 року до листопада 1943 року, у цей період в ньому загинуло близько 900 тисяч осіб, передусім з Варшавського гетто. **В музеї можна оглянути експозицію, присвячену історії обох таборів — Табору смерті Треблінка II та Штрафного табору примусової праці Треблінка I.**

--- близько 6 км від Простині



## ЕЛЬ ГРЕКО З КОСОВА ЛЯЦЬКОГО

З Треблінки вирушаємо до Косова Ляцького. Це невелике містечко, що втратило міські права 1866 року, а 1993 року отримало їх знову. Над містечком височіє костел, що був побудований на початку XX сторіччя у стилі неоготика, за проектом Юзефа Пія Дзеконського, автора «Кафедральних соборів Мазовії». Із костелом у Косові Ляцькому пов'язана цікава історія, що стосується знайдення картини «Екстаз св. Франциска Асизького». Автором картини був Ель Греко — іспанський художник грецького походження. Картина знаходиться у Дієцезіальному музеї в місті Седльце. Вона висіла на стіні будинку настоятеля парафії в Косові Ляцькому та була випадково знайдена там 1964 року. Після багаторічних досліджень було підтверджено автентичність картини, але досі невідомо, яким чином полотно такого видатного майстра потрапило на стіну будинку настоятеля парафії в Косові Ляцькому.



↑ ↑  
КОСТЕЛ У КОСОВІ ЛЯЦЬКОМУ  
↑ ↑  
fot. GHG



--- близько 7 км від Треблінки

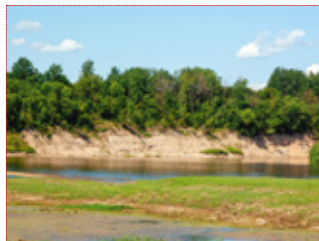
## ЗАПОВІДНИКИ НА БЕРЕЗІ БУГУ «МОЛОЖІВСЬКА ДЮНА» ТА «МОЛОЖІВСЬКИЙ СХИЛ»

Заповідник «Моложівська дюна» – це один з найцікавіших заповідників Мазовії. Його було утворено на розлогих пасовиськах в меандрі ріки Буг, поблизу місцевості Моложів. Ріка оточує заповідник з трьох боків, утворюючи в багатьох місцях піщані пляжі. Заповідник було засновано 1987 року з метою охорони місць гніздування рідкісних видів птахів: лежня, пісочника великого, грицика великого, коловодника звичайного. Лежні покинули це місце гніздування (так само, як інші місця в Польщі), але іншим птахам тут добре. Територія заповідника, що знаходиться далеко від місць проживання людей, розлога. Після паводків заказник заливає вода, завдяки чому під час осінніх та, перед усім, весняних перельотів тут зупиняються тисячі мандрівних птахів. Тут можна зустріти гусей, качок, лебедів, журавлів та багато інших пернатих друзів.

Поруч із заповідником «Моложівська дюна» знаходиться заповідник «Моложівський схил». Він займає майже два гектари над рікою Буг, висота схилу місцями досягає 20 метрів над рівнем води. Ріка систематично підмиває берег. Схил інтенсивно освітлює сонце, завдяки чому це місце вподобали теплолюбні рослини, такі як мати-й-мачуха. Тут є також одне з небагатьох у польських низинах місць, де росте горечавка хрещата.



↑ ↑  
ЗАПОВІДНИК «МОЛОЖЕВСЬКА ДЮНА»  
↑ ↑  
fot. GHG



↑ ↑  
ЗАПОВІДНИК «МОЛОЖЕВСЬКИЙ СХИЛ»  
↑ ↑  
fot. GHG



На любителів шляхетських садіб у цій частині Мазовії чекають **палаці у Церанові (там міститься школа), а також у Стердині**. Особливо вражає другий, дуже добре відреставрований палац, що належав родині Оссолінських.



В обох місцевостях, що є центрами гмін, а також у Яблонній Ляцькій варто зазирнути до старовинних костелів. По дорозі зі Стердині до **Яблонної Ляцької** ми проїжджаємо через місцевість Серочин. Любителі орнітології можуть побачити птахів на ставах, що заростають. Тут збереглася зачинена дерев'яна греко-католицька церква. Вона, так само як монастир у **Вирові**, знаходиться на Маршруті соколовських уніатів. У Вирові також можна побачити – унікальні в масштабі Мазовії – будинки колишнього православного жіночого монастиря Христа Спасителя.

--- близько 37 км від Косова через Церанів, Стердинь, Яблонну Ляцьку



## КЕЛПІНЕЦ

Це місце Польщі асоціюється радше з тихим сільським пейзажем. Якщо ми й сподіваємося якихось музичних звуків, то радше ансамблю, що виконує народну музику. Проте влітку в місцевості Келпінєц, що поблизу берегів Бугу, ми можемо зануритися у звуки блюзу. **Kielpiniec Blues Festival (Фестиваль блюзу в Келпінці)** — це щорічний літній захід, що варто відвідати ([www.festiwal.kielpiniec.pl](http://www.festiwal.kielpiniec.pl)).

--- близько 6 км на північний схід від Стердині



[festival.kielpiniec.pl](http://festival.kielpiniec.pl)



# СЕДЛЬЦЕ: «ЯЦЕК», ЕЛЬ ГРЕКО ТА ЯРМАРОК МЕДУ

– Седльце – Ігане – Хлевіска –

## СЕДЛЬЦЕ

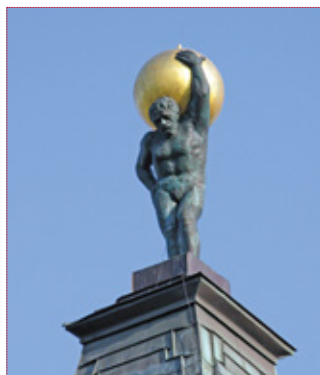
Седльце — столиця Східної Мазовії, пропонує багато туристичних привабливостей. Екскурсію варто розпочати в історичному центрі міста. **Тут знаходиться цікавий будинок, на горі якого встановлено статую Атланта, який тримає земну кулю. Це колишня ратуша, а будинок усі називають «Яцеком».** Нині тут знаходиться **Регіональний музей ім. Мечислава Аслановіча.** В установи є дві філії. Це Музей пожежної справи в Котуні (знаходиться на відстані 16 км на захід від Седльце; там можна дізнатися про історію пожежної техніки та культури). Це також Музей поміщицької шляхти в Домброві (35 км на північний схід від Седльце), де представлені типові для цього регіону інтер'єри поміщицьких садіб. Навпроти «Яцека» знаходиться найстаріший в Седльце кам'яний релігійний об'єкт – костел св. Станіслава Єпископа і Мученика, побудований у стилях бароко й класицизм.

### Палац Огінських

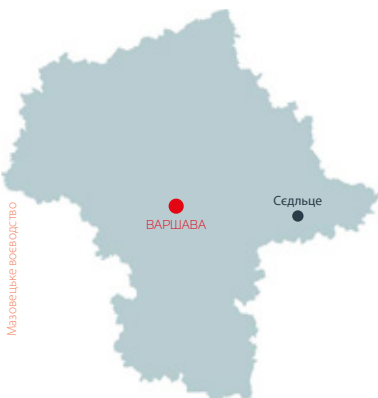
**В центрі Седльце знаходиться палац, датований початком XVIII ст. Його багаторазово перебудовували; нинішню форму палац отримав завдяки фінансовим інвестиціям княгині Олександри Огінської.** Період правління княгині був найяскравішим в історії палацу. Його відвідали видатні особи, зокрема король Станіслав Август Понятовський і Тадеуш Костюшко. Тут відбувалися театральні вистави та організовували бали. Коли володарка палацу померла, завершився яскравий період в його історії. Об'єкт перейшов у власність Російської імперії, пізніше в ньому знаходилися різні установи. Зараз, після проведення



↑ КОЛИШНЯ РАТУША. ЗАРАЗ ТУТ МІСТИТЬСЯ РЕГІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ  
↑ fot. arch. MROT



↑ СКУЛЬПТУРА АТЛАНТАТАТЛАСА, ЩО ЗВЄТЬСЯ «ЯЦЕК»  
↑ fot. S. Kordaszuk



Мазовецьке воєводство

ВАРШАВА

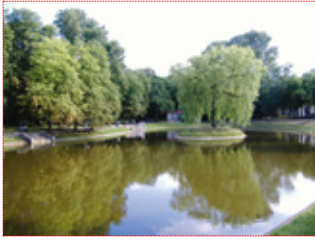
Седльце



↑ ПАЛАЦ ОГІНСЬКИХ  
↑ fot. Krystian Cieplik, CC BY-SA 3.0 PL, WC



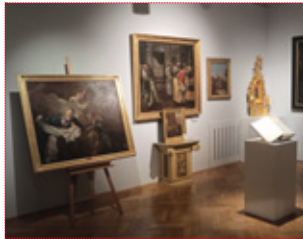
↑ ↑ ПАРК АЛЕКСАНДРІЯ  
fot. Janusz Jurzyk, CC BY-SA 3.0, WC



комплексної реставрації, в палаці знаходиться Головний корпус Природознавчо-гуманітарного університету в Седльце. За палацом знаходиться каплиця Святого Хреста, побудована в стилі класицизм, куди перенесли останки Олександри Огінської.

З північного боку до палацу прилягає **міський парк «Олександрія» – колись палац і парк були одним цілим**. Спершу парк облаштували в італійському стилі, а за часів Олександри Огінської його перетворили в модний тоді сентиментальний парк, прикрашений понад 30 об'єктами малої архітектури. У 2022–2023 роках парк було відреставровано та відновлено. Відвідувачі прийшли до нього влітку 2023 року. Парк милує око своєю доглянутою рослинністю (серед дерев є декілька пам'яток природи, зокрема дуби «Болеслав» та «Ель Греко»), скульптурами, фонтанами. Утворено історичну та природознавчу доріжки, для дітей є ігровий майданчик — обов'язковий елемент ландшафтної архітектури парків. Перед відвіданням варто ознайомитися із мапою парку, що є в мережі Інтернет.

→ ВІСТАВКА, ДЕ ПРЕДСТАВЛЕНО  
САКРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО СЕДЛЬЦЬКОЇ  
ЕПАРХІЇ → fot. Dorota Pikuła-Kuziak



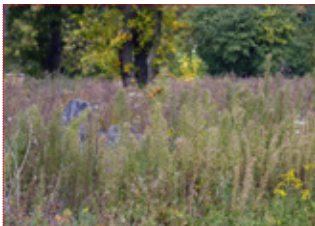
### Ель Греко

Навпроти кафедрального собору, побудованого у стилі неоготика, знаходиться місце, що обов'язково треба відвідати, приїхавши до Седльце. Йдеться про **Дієцезіальний музей**. Саме тут ми можемо побачити на власні очі єдину картину Ель Греко, що знаходиться в музеї на території Польщі — це *Екстаз св. Франциска*. Коли картину було знайдено в будинку настоятеля парафії в Косові Ляцькому, це викликало справжню сенсацію. 1964 року там перебували молоді історики мистецтва – Ізабела Галіцька та Ганна Сигетинська, які випадково знайшли картину. Їхні сенсаційні повідомлення було проігноровано або з них сміялися. Лише десять років потому, під час реставраційних робіт, було знайдено власноручний підпис майстра, а коли побачили барви та стиль, не залишилося жодних сумнівів. Відвідувачі музею вперше побачили картину лише на початку XXI ст. Звичайно, це не єдиний вартий уваги об'єкт чудової колекції сакрального мистецтва, що експонується в музеї ([www.muzeum.siedlce.pl](http://www.muzeum.siedlce.pl)).

↑ ↑ «ЕКСТАЗ СВ. ФРАНЦИСКА» В ЕПАРХІАЛЬНОМУ МУЗЕЇ  
fot. Dorota Pikuła-Kuziak



↑ ↑ КІРКУТ У МІСТІ СЕДЛЬЦЕ  
fot. Michałbor, CC BY-SA 3.0, WC



### Кіркут (єврейський цвинтар)

Перед Другою світовою війною у Седльце проживала чисельна єврейська діаспора. Про неї нагадують залишки місцевого кіркута, що зараз огорожений та доглянутий. На доволі великій території з землі виглядають дещо знищені часом та людьми мацеви — єврейські нагробки.

### Місцева привабливість - Ярмарок меду

У вересні в Седльце відбувається Ярмарок меду. На нього приїжджають пасічники, які представляють свої пасіки та бджільницьке обладнання, можна також придбати предмети народного рукоділля. Звичайно, головний герой — це мед та вироби з нього.



--- близько 85 км від Варшави

[siedlce.pl](http://siedlce.pl)



↑ ↑  
ЯРМАРОК МЕДУ В СЕДЛЬЦЕ  
fot. Aga Krol, Tygodnik Siedlecki

### ІГАНЕ

Виїжджаючи з Седльце у напрямку Варшави, з лівого боку ми побачимо алею дерев. Вона веде до невеликого обеліску, увінчаного орлом в короні. **Цей пам'ятник нагадує про переможну битву поляків під місцевістю Ігане, що відбулася 10 квітня 1831 року.** Поруч із пам'ятником стоїть інформаційна дошка, завдяки якій можна дізнатися про перебіг подій. Поруч стоїть також копія гармати, що використовувалася під час битви.



--- близько 4 км на захід від Седльце



↑ ↑  
ПАМ'ЯТНИК В МІСЦЕВОСТІ ІГАНЕ  
fot. arch. UC w Siedlachu

### ХЛЕВІСКА

Чи на історичному порубіжжі Мазовії та Підляшшя можна знайти будівлі із елементами архітектурного стилю Підгалля? Звичайно, так! Достатньо піти до **Дому творчої праці «Реймонтівка» в Хлевісках.** Назва пов'язана із Аврелією Реймонт, колишньою власницею маєтку, вдовою польського нобелівського лауреата Владислава Станіслава Реймонта. Вона купила цей маєток за частину грошей з Нобелівської премії, отриманої чоловіком. Дім творчої праці знаходиться в старій садибі XIX ст. Тут відбуваються концерти, художні пленери та зустрічі із митцями, літературні вечори. Можна організувати будь-яку урочистість.



--- близько 18 км на захід від Седльце

[reymontowka.art.pl](http://reymontowka.art.pl)



↑ ↑  
«РЕЙМОНТІВКА» АБО «ДІМ ВДОВИ РЕЙМОНТА»  
fot. arch. Domu Pracy Twórczej

# ВІД ЛАВОЧКИ ЯНА ГІМІЛЬСБАХА ДО ЛАВОЧКИ У ВІЛЬКОВІЄ

– Мінськ Мазовецький – найстаріша сосна Польщі –  
Морози – Куфлів – Єрузаль (Вільковіє з телевізійного серіалу) –

↑ ПАЛАЦ РОДИНИ ДЕРНАЛОВІЧІВ  
↓  
↑ fot. GHG ↓



## МІНСЬК МАЗОВЕЦЬКИЙ

Мінськ Мазовецький — це одне з найстаріших міст Мазовії, що отримало міські права 1421 року. Цікавий факт: у XVI і XVII сторіччя на території нинішнього Мінська Мазовецького існувало ще одне місто під назвою Сендомір (поль. Sandomierz). Міста об'єдналися 1695 року.

↑ ПОВЗ ПАРК ТЕЧЕ РІКА СРІБНА  
↓  
↑ fot. GHG ↓

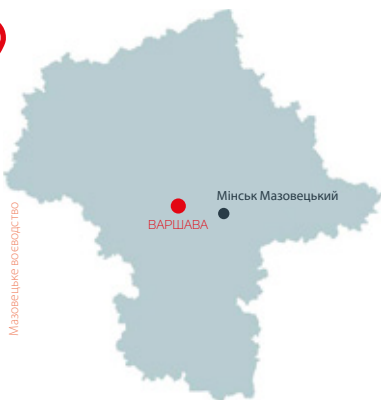


## Парк і палац Дерналовічів

В самому центрі Мінська Мазовецького можна захоплюватися чудовим палацом, що оточений парком. Повз парк пливе ріка Срібна. Винятковість цього місця пов'язана із ландшафтом: тут є три ставки (в одному з них — фонтан, що плаває), парк та класицистичний палац, де знаходиться Будинок культури. В парку утворено інфраструктуру для відпочинку. Нещодавно тут встановили пам'ятник Анні Мінській, найвидатнішій представниці прадавніх володарів міста. Останніми володільцями палацу були представники роду Дорія-Дерналовіч.

--- близько 35 км від Варшави

[minsk-maz.pl](http://minsk-maz.pl)



↑ ПАЛАЦ РОДИНИ ДЕРНАЛОВІЧІВ  
↓  
↑ fot. GHG ↓



## Музей Мінська Мазовецького та околиць

В чудовій віллі, що належала графині Лубенській і знаходиться на вул. Стефана Окшеї, від 2005 року працює Музей Мінська Мазовецького та околиць. Там зібрана та експонується колекція, що стосується історії міста й округи, є фотографії, документи та мапи. **Постійна експозиція розповідає про історію міста, представлену в живописі та графічних роботах місцевих художників, а також про історію Добровільної пожежної команди в Мінську Мазовецькому.**

[mzm-minsk maz.pl](http://mzm-minsk maz.pl)



БУДИНОК МУЗЕЮ  
fot. arch. Muzeum Ziemi Minskiej



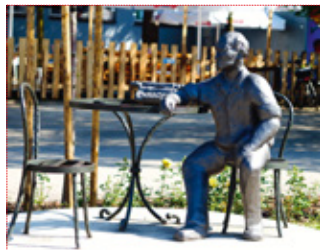
МУЗЕЙ 7 ПОЛКУ УЛАНІВ  
fot. arch. Muzeum Ziemi Minskiej

## Музей 7 Полку Люблінських уланів

В будинку на вул. генерала Соснковського, що знаходиться в центрі Мінська Мазовецького, у віллі доктора Яна Губерта міститься філія музею. Експозиція присвячена **7 полкові Люблінських уланів, які дислокувалися в місті в період Другої світової війни. Цей полк був одним з улюблених полків Юзефа Пілсудського, який жив неподалік, в Сулеювку. У конюшнях жила «Каштанка», відома кобила, що належала Маршалові Пілсудському.** Вона тут померла, а поховали її під каменем на території казарм, де нині знаходиться Школа військової жандармерії.

## Лавочка Гімільсбах

**Мабуть кожен дивився хоча б один фільм, у якому знімався Ян Гімільсбах. Однак, певне не кожен знає, що він був також поетом і прозаїком, а зовсім мало людей знає про те, що він народився у Мінську Мазовецькому.** У його паспорті датою народження було... 31 листопада! На вул. Юзефа Пілсудського стоїть столик та два крісла. На одному з них сидить Гімільсбах, на другому можемо сісти ми. Можна подивитися у вічі найбридкішому акторові та побалакати з ним про нудьгу у польських фільмах. Це столик без стільниці, отже на нього не можна нічого поставити!



ЛАВКА ЯНА ГІМІЛЬСБАХА  
fot. GHG

## Вшебора - найстаріша сосна в Польщі

На південній околиці Мінська Мазовецького, на виїзді з міста у звичайному мазовецькому лісі росте незвичайне дерево. **Це сосна заввишки 22 метри, яку назвали «Вшебора».** Вона має декілька стовбурів, їй близько 375 років. Це найстаріша в Польщі сосна.



СОСНА «ВШЕБОРА»  
fot. GHG





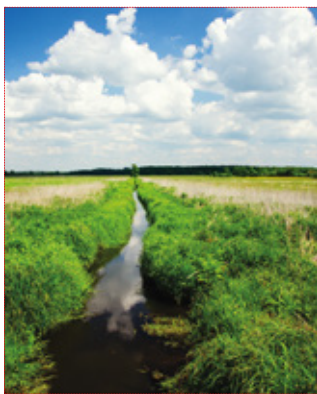
## МРОЗИ

Коли 1902 року в Рутці почали будувати лікарню-санаторій, будівельні матеріали везли з залізничної станції в Морозах – для цього спеціально побудували залізницю для кінного трамваю. Коли побудову лікарні-санаторію було завершено, кінний трамвай вирішили зберегти та перевозити у ньому пацієнтів. Кінний трамвай існував до 1967 року. На початку XXI сторіччя місцеве самоврядування вирішило відбудувати його, перетворивши у туристичну привабливість. **У наш час, влітку, у кінному трамвайі можна проїхатися повз ліси заповідника «Санаторна Рутка» – аж до комплексу старих корпусів санаторію.**

--- близько 17 км від Мінська Маз. через Цеглів



[gosir.mrozy.pl/tramwaj-konny](http://gosir.mrozy.pl/tramwaj-konny)

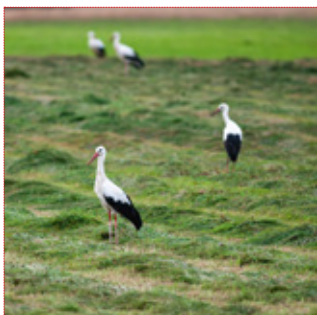


## КУФЛІВШЧИЗНА

Куфлів (Кухлів) інтригує своєю назвою та притягує красою ландшафту. В старому парку колишнього маєтку, на невеликому пагорбі стоїть високий кам'яний постамент, а на ньому – скульптура св. Антонія. Ми бачимо також напис: «Святому Антонієві, покровителеві речей, що загубилися та були знайдені — вдячна Вероніка в дівочтві Лонцка, нині Домбровська – 1864». Чому було встановлено цей пам'ятник? Маєток Вероніки Лонцкої був її посагом, а царська влада конфіскувала його внаслідок антицарської діяльності чоловіка, Броніслава Домбровського. Коли він помер, вдова довго намагалася з'ясувати, чому конфіскували маєток. Це вдалося лише на балу, на який приїхав цар Олександр II. Вероніка Домбровська танцювала з ним, після чого маєток батьків було повернуто.

За Куфлівом тягнеться земля, що називають Куфлівшчиною. Лехослав Герц писав про неї: «...це рай для професійного регіонознавця. Тут стільки місць, що дуже зацікавлюють та багато місць, що не до кінця досліджені. Важко втриматися від того, щоб не зануритися і не вивчати». Майже десять кілометрів дороги на схід — це лише луки, торф'яні болота та урочища. **Найцікавіші об'єкти підлягають захистові у заповідниках: «Флоріанів», «Торф'яне болото Ставків» та «Рогозниця».** Тут легше зустріти журавлів, лосів або косуль, аніж людей. Орнітологи налічили тут багато видів птахів, які знаходяться під охороною. В околичних лісах гніздує навіть чорний лелека.

--- близько 7 км від Морозів



## ЄРУЗАЛЬ, ТОБТО ВІЛЬКОВІЄ

В Польщі немає мабуть нікого, хто не знає про серіал *Ранчо*. Переважну більшість сцен серіалу знімали в Єрузалю, що в сералі перетворився у місцевість Вільковіє. В'їхавши до цього невеликого села, ми відразу зрозуміємо, що потрапили туди, де знімали телевізійний серіал. **В самому центрі, поруч із костелом, стоїть помальований у синій колір магазин «У Хрїсті» („U Krysi”), а перед ним — лавочка.** Особи, які на ній сиділи, промовили багато мудрих речень, що стали афоризмами. Ось два висловлювання. Перше: «Сімейне життя – це якась клята армія, у якій ти завжди найнижчий за рангом» – так Гадзюк відповів Петркові на його запитання про подружнє життя. А друге, це: «Усе для людей, але не усе для всіх», як казав Ян Япич.

Сцени з серіалу знімали також у дерев'яному костелі св. Войцеха та у місцевій школі. У центрі площі, довкола фонтану вміщено пам'ятні дошки, на яких написані прізвища режисера, автора сценарію та акторів, які знімалися у цьому культовому серіалі.



--- близько 4 км від Куфліва



↑ КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ ЄРУЗАЛЬ  
↑ fot. GHG



↑ MEMORІАЛЬНА ДОШКА, ЩО НАГАДУЄ ПРО ТЕ, ЯК  
ЄРУЗАЛЬ ЗРОБИВ КАР'єРУ В КІНО ↑ fot. GHG



↑ ЗНАМЕНІТА ЗАВДЯКИ СЕРІАЛІВІ КРАМНИЦЯ «У ХРІСТІ», А ТАКОЖ  
ЛАВКА БІЛЯ НЕЇ ↑ fot. GHG

# ПОВЗ «ВІЧНЕ МІСТО» МИРОНА БІЛОШЕВСЬКОГО ДО МАЦЕЙОВИЦЕ ТАДЕУША КОСТЮШКА

– Гарволін – Желехів – Курган Костюшка – Мацейовице –

ПАМ'ЯТНИК МИРОНОВИ  
БІЛОШЕВСЬКОМУ  
fot. Michal Matuśiak



ОСТЕРІЯ  
fot. Michal Matuśiak



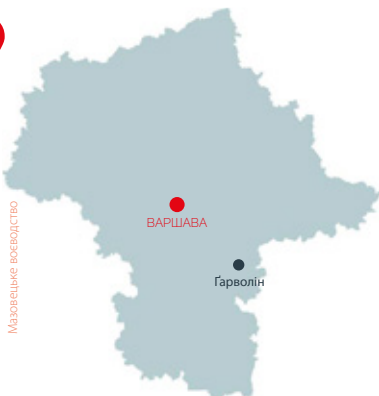
КАПЛИЧКА СЕРЦЯ ГОСПОДА ІСУСА  
fot. Michal Matuśiak



## ГАРВОЛІН

– Усе життя в Гарволіні? – Чому ні? – пише у своєму вірші Мирон Білошевський, який народився в Гарволіні. Безсумнівно, місто, якому 600 років, заслуговує на те, щоб провести в ньому деякий час. Гарволін отримав міські права 27 липня 1423 р. Білошевський називав його «Вічним містечком» (поет приїздив сюди до мами) і присвятив йому цикл віршів «Гарволін та назад». **Оскільки поет розповідав про Гарволін вельми своєрідно, пам'ятник Білошевському в його рідному місті також дуже оригінальний. На цоколі замість поета сидять три качки, є також цитата з вірша «Я Йду По Хліб Для Мами».**

У Гарволіні варто побачити будинок колишньої **Остерії** (так в Польщі колись називали корчми чи трактир) – це одна з найстаріших в місті кам'яних будівель. Один з найгарніших об'єктів малої сакральної архітектури — це капличка Серця Господа Ісуса, що була побудована у 30-ті роки ХХ сторіччя. Цікаво, що поруч із капличкою колись відправляли богослужіння, під час яких освячували тварин. Тут можна також побачити «Млин Філіпека» – цегляний водяний млин датований 1942 роком, що був побудований на місці дерев'яного, датованого ХІХ ст. Є також хрест св. Анни (покровительки Гарволіна) та кам'яний хрест, встановлений 1907 року — гроші на нього пожертвували ремісники з Гарволіна. Хрест стоїть на перехресті вул. Костюшка та Мазовецької — у ХХ ст. тут була північна межа міста.



Мазовецьке воєводство

ВАРШАВА

Гарволін

ГАРВОЛІН З ВИСОТИ ПТАШИНОГО ПОЛЬОТУ  
fot. dronek.pl (IM Garwolin)



В центрі, на вул. Сташіца, Ви побачите колегіальний костел Преображення Господнього, побудований на межі XIX і XX ст. У сквері Л. Качинського **стоїть пам'ятник князеві Янушеві з роду П'ястів Мазовецьких, який надав Гарволінові міські права. Поруч із пам'ятником знаходиться календар важливих та пам'ятних дат з історії міста, а також стоять скульптури дітей, які тримають книгу.**

Гарволін варто відвідати у вересні – тоді тут відбувається фестиваль «**Театральний сатуратор**», а місто стає театральною столицею Мазовії. Можна побачити парад, що йде вулицями Гарволіна. Театральні вистави – у виконанні професійних та народних театрів з Польщі та закордону – відбуваються у приміщеннях та просто неба. «Театральний сатуратор» пропонує спектаклі глядачам у будь-якому віці.



↑ ПAM'ЯТНИК КНЯЗЕВІ ЯНУШЕВІ  
↑ fot. Adobe Stock



↑ ФЕСТИВАЛЬ «ТЕАТРАЛЬНИЙ САТУРАТОР»  
↑ fot. Luiza Kondej



--- близько 60 км від Варшави

[garwolin.pl](http://garwolin.pl)

## ЖЕЛЕХІВ

**З Гарволіна ми вирушаємо до чарівного Желехова. Пл. Ринок у цьому місті, що викладена бруківкою, належить до групи великих площ в Європі.** В центрі стоїть відреставрована двоповерхова ратуша в стилі класицизм із сукенницями, тобто «суконними торговими рядами», побудована на межі XVIII і XIX ст. Оточення ратуші було відновлено. На вул. Костельній, довкола якої кам'яні мури, стоїть один з найстаріших в околиці костелів — це парафіяльний храм Благовіщення Пресвятої Діви Марії.

Поблизу пл. Ринок, на алеї Війська Польського, знаходиться садиба побудована у першій половині XIX ст. (її перебудовували 1930 та 1960 рр.). Це цегляний одноповерховий будинок із ганком, що встановлений на чотирьох тосканських колонах. 1928 року в садибі був притулок для дітей міщанства та прислуги у маєтку.

**На вул. Костюшка Ви побачите кам'яний будинок датований 1923 роком — це стара пожежна частина.** На стіні знаходиться меморіальна дошка, а на ній викарбували слова: «Усе помирає, не гине лише пам'ять про добрі вчинки». 2006 року на вежі встановили годинник, що кожного дня опівдні грає мелодію звану гейналом, а в період Різдвяних свят – колядки.

У краєвидному парку на вул. Пілсудського знаходиться палац — це класицистичний будинок кінця XVIII ст. Палац, краєвидний парк

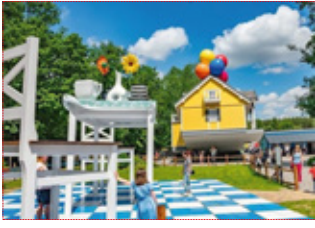


↑ РАТУША В МІСЦЕВОСТІ ЖЕЛЕХІВ  
↑ fot. Mariusz Platek, CC BY-SA, WC



↑ БУДИНОК ПОЖЕЖНОЇ ЧАСТИНИ 1923 РОКУ  
↑ fot. 54i, CC BY-SA 2.5 DEED, WC





та флігель (побудований у другій половині XVIII ст., перебудований у першій половині XIX ст.) утворюють палацово-парковий комплекс.

На алеї Війська Польського Ви побачите костел-філію св. Станіслава Єпископа та Мученика. Храм було побудовано 1741 р. Головний вівтар, виконаний в середині XVII ст., раніше знаходився у парафіяльному костелі в місцевості Борове. У рамі вівтаря знаходиться написана на дошці ікона св. Станіслава.

Ви хочете обдурити свої почуття або відчуття, як земля — дослівно — втікає з-під ніг? Відмінне місце для цього — і це стосується осіб у будь-якому віці — **Ферма ілюзій**, що знаходиться на відстані 26 км від Желехова (треба їхати в автомобілі близько пів години), у місцевості Мостиська. У Літальній Хатині Таємниць, що стоїть на повітряних кулях, Ви на мить потрапите у космос та забудете про правила гравітації. Ми сподіваємося, що у Тунелі забуття Ви забудете про свої проблеми та клопоти. Атракціонів тут набагато більше, вони працюють і влітку, і взимку (о цю пору року тут працює Ферма святого Миколая). Про те, що Ферма ілюзій виняткова, свідчать чисельні нагороди, зокрема престижний сертифікат Польської туристичної організації або завоювання третього місця у конкурсі на найкращий в Польщі дитячий атракціон.

--- близько 20 км від Гарволіна

[zelechow.pl](http://zelechow.pl)



## КУРГАН КОСТЮШКА

Їдучи з Желехова до Мацейовіце, оподаль села Нова Кемпа ми знайдемо природний заповідник «**Курган Костюшка**». Йдеться про пагорб, що нагадує про місце поранення Костюшка та його взяття у російський полон. Курган був закладений 1861 року. За місцевим переказом, землю для кургану (у власних шапках!) носили місцеві селяни та ремісники. На вершині кургану встановили дерев'яний хрест. 1917 року, у соті роковини з дня смерті Вождя повстання, на хресті встановили меморіальну дошку. Ймовірно курган знаходиться там, де й братська могила учасників повстання під проводом Костюшка.

--- близько 25 км від Желехова



## МАЦЕЙОВІЦЕ

Ця місцевість потрапила на сторінки польської історії через битву, що відбулася 10 жовтня 1794 р. на полях розташованих поблизу сіл Підзамче та Оронне. Поразка у цій битві означала поразку повстання Костюшка.

У центрі Мацейовіце знаходиться викладена бруківкою пл. Ринок. У ратуші, датованій XIX сторіччям, є унікальний, єдиний в Польщі **Музей Тадеуша Костюшка** та битви під Мацейовіце. У західній частині пл. **Ринок стоїть пам'ятник Тадеушеві Костюшкові. На пам'ятнику, виконаному з металу 1976 року, викарбувано напис: «Тадеушеві Костюшкові, Вождеві польського народу та його солдатам — у річницю битви під Мацейовіце — громадськість Мацейовіце».**

Оподаль пл. Ринок, на вул. Костельній, знаходиться парафіяльний костел Успіння Пресвятої Діви Марії. Поруч стоїть дзвіниця датована 1821 р. На території комплексу, за храмом, знаходиться також родинний гробівець Замойських, що виконаний з граніту.

Палац Замойських у Підзамчі — це найцінніша пам'ятка архітектури у гміні Мацейовіце. Палац, розташований у старому, двохсотрічному парку, було збудовано на місці замку, що зруйнували 1794 року. На західній межі парку збереглися розвалини неоготичної вежі, **датованої першою половиною XIX ст. Поруч із баштою можна побачити розвалини колишніх стень.**

--- близько 7 км від заповідника



↑ ↑ РАТУША У МІСЦЕВОСТІ МАЦЕЙОВІЦЕ  
Rafał Terkner, CC BY-SA 4.0, WC



↑ ↑ ПАМ'ЯТНИК ТАДЕУШЕВІ КОСТЮШКОВІ  
FOT. MO&BLO, CC BY-SA 4.0, WC



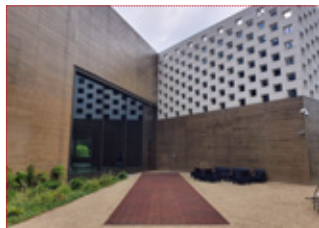
↑ ↑ КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ МАЦЕЙОВІЦЕ  
Fotnews, CC BY-SA 3.0 PL, WC



↑ ↑ РОЗВАЛИНИ ВЕЖІ У ПІДЗАМЧІ  
Marcin Bialek, CC BY-SA 4.0, WC

# ПОВЗ МІСТО МАРШАЛА ДО БАГНА «ЦІЛУВАННЯ»

– Сулеювек – Отвоцьк – Отвоцьк-Великий – Багно «Цілування» – Домбровецька Ґура –



↑ ↑ МУЗЕЙ ЮЗЕФА ПІЛСУДСЬКОГО  
fot. arch. MHOI

## СУЛЕЮВЕК

Його називають «містом маршала» та «зеленим містом», що знаходиться на маршруті «Довкола Мазовецького краєвидного парку». Від центру столиці, Варшави, до Сулеювек лише 18 кілометрів. Відвідайте тут музейно-освітній комплекс, тобто **Музей Юзефа Пілсудського**, що складається з історичної та музейно-освітньої частини. В історичній частині Ви побачите садибу «Мілюсін» – рідний дім Юзефа Пілсудського, з меблями, що стояли у вітальні Пілсудських. Наступний будинок — це «Деревняк» – перший дім Пілсудських в Сулеювеку. 1921 року його придбала Олександра Щербинська, яка вийшла заміж за Пілсудського. Є також вілла «Бузків», де була вартівня. Тут знаходяться пам'ятні предмети, пов'язані з особою Юзефа Пілсудського, зокрема його мундир з Хрестом Хоробрих, колекція шабель та унікальна булава — символ влади. **По-сусідству із садибою «Мілюсін» було споруджено сучасний музейно-освітній комплекс, де відбуваються виставки, освітні заняття та показ анімацій.** Садибу «Мілюсін» – разом з усіма пам'ятками, тобто всіма об'єктами та парковим комплексом довкола — було внесено у перелік Пам'ятників історії Речі Посполитої. Перед головним входом до музею знаходиться широка площа — водночас це дах підземної частини сучасного музею.

--- близько 17 км від Варшави

[muzeumpilsudski.pl](http://muzeumpilsudski.pl)



Мазовецьке воєводство

ВАРШАВА

● Сулеювек  
● Отвоцьк

↑ ↑ САДИБА «МІЛЮСІН»  
fot. Alicja Frychowicz





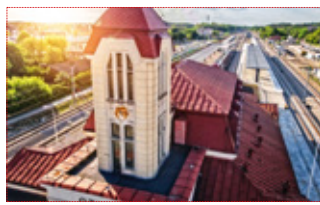
## ОТВОЦЬК

Посеред лісів Мазовецького краєвидного парку, на березі ріки Сьвідер, розташований Отвоцьк. Місто, що асоціюється з санаторіями та літнім відпочинком, має дуже гарне автобусне та залізничне сполучення із столицею. **Розвиткові санаторно-курортної галузі в місті сприяло заснування 1877 року Привіслінської залізниці, а також відкриття залізничної станції Отвоцьк.** Перші будиночки для курортників тут побудував Міхал Ельвіро Андриоллі, який виконував графічні роботи та був живописцем. Схожі будинки – у т.зв. *привіслінському стилі* – почали також будувати інші особи. Цінність Отвоцька для здоров'я людей виявив доктор медицини Юзеф Мар'ян Гейслер, який утворив тут перший в Польщі санаторій для осіб із захворюваннями легень. 1924 року місто офіційно визнали курортом. Тут будували санаторії та пансіонати, а після 1944 року Отвоцьк став центром лікування туберкульозу. До Другої світової війни в місті проживало багато євреїв, більшість з яких загинула під час Холокосту. Нинішній Отвоцьк — це популярна курортна місцевість. Місцем, що приваблює туристів — не лише з огляду на ландшафт, але також завдяки пам'яткам – є зокрема ратуша, побудована наприкінці 20-х років ХХ ст. Тут є також будинок вокзалу вузькоколійної залізниці, побудований 1914 р. Перебуваючи в Отвоцьку, Ви можете скористатися винятковою можливістю, щоб побачити будинки **у стилі «свідермаєр»**, якими знаменитий Отвоцьк (місто також називають «свідермаєр»). Йдеться про дерев'яні будинки із унікальним та багатим оформленням. Приклад такого стилю, це серед інших «Вілла» – лікувально-дієтичний заклад Абрама Гуревича. У відреставрованому будинку зараз знаходяться зокрема клініка, готель та ресторан. Назву «свідермаєр» придумав поет Константи Льедефонс Галчинський. У вірші «Експерсія до Сьвідера» він пише: – (...) *Ці вілли, як інформує вїт, побудовані у стилі «свідермаєр».* Варто піти на прогулянку до міського парку, що був відновлений та від 2019 року знову приймає відвідувачів. Відвідайте також Загальноосвітній ліцей поруч із парком — в будинку ліцею колись було казино.



ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ЛІЦЕЙ

↑ fot. arch. UM w Otwocku



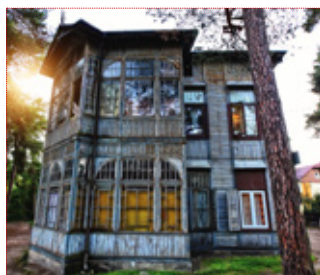
ЗАЛІЗНИЧНИЙ ВОКЗАЛ У 2014

↑ fot. arch. UM w Otwocku



ВІЛЛА ГУРЕВІЧА

↑ fot. arch. UM w Otwocku



БУДИНОК У СТИЛІ «СВІДЕРМАЄР»

↑ fot. arch. UM w Otwocku



--- близько 19 км від Сулеювека

[otwock.pl](http://otwock.pl)



ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ЛІЦЕЙ

↑ fot. arch. UM w Otwocku

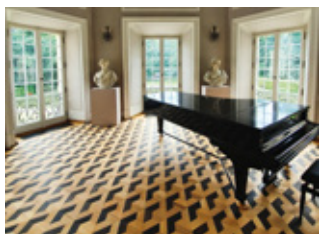


↑ ПАЛАЦ В ОТВОЦЬКУ ВЕЛИКОМУ  
↑ fot. arch. MROT



## ОТВОЦЬК-ВЕЛИКИЙ

**Найцінніша пам'ятка архітектури в околицях Отвоцька — це палац Білінських, що був побудований 1703 року на штучному острові, що знаходиться в Отвоцьку-Великому.** У залах палацу знаходиться Музей інтер'єру — це філія Національного музею у Варшаві. Тут Ви побачите зокрема меблі (від часів бароко до бідермаєру), старі музичні інструменти та пам'ятні предмети, що нагадують про Ігнація Яна Падеревського. Варто звернути увагу на власне концертне фортепіано Падеревського, датоване 1925 р., що стоїть у бальній залі, а також на картини на стінах. Вражає наявність плювальниці, необхідної при жуванні тютюну. Під час воєнного стану в палаці інтернували лідера руху «Солідарність» Леха Валенсу.



Подорож до Отвоцька-Великого можна поєднати із відпочинком на березі ріки Сьвідер, над якою розташоване місто. Це чудове місце для веслування на байдарках та каное. Ось цікавинка: там, де Сьвідер впадає у Віслу, оподаль міста Карчев, знайшли найстаріші у цій околиці людські сліди — це сліди мисливців на оленів, що залишилися тут майже 11 тисяч років тому.

↑ ІНТЕР'ЄР ПАЛАЦУ  
↑ fot. arch. MROT



У місцевому старовинному костелі (стиль п'ємонтського бароко), що був побудований у 1732–1737 роках, можна побачити роботи польського рисувальника, ілюстратора, художника Міхала Ельвіро Андріоллі — йдеться про картину, на якій представлений св. Казимир, а також про картини «Христос у гробі» та «Матір Божа Сумна». Під піщаним пагорбом на вул. Отвоцькій та у карчевському лісі поблизу Анеліна знаходяться старі єврейські цвинтарі. Варто приїхати до Карчева у Свято Божого Тіла (воно припадає на 60 день після Великодня за григоріанським календарем і відзначається щорічно в четвер після католицького свята Пресвятої Трійці). Місто знамените тим, що з нагоди цього свята тут виконують чудові вівтарі.

--- близько 8 км від Отвоцька через Карчів



[otwock.mnw.art.pl](http://otwock.mnw.art.pl)

↑ БАГНО «ЦІЛУВАННЯ»  
↑ fot. Archiwum MZPK



## БАГНО «ЦІЛУВАННЯ»

Понад 70% площі Мазовецького краєвидного парку, що тягнеться на південний схід від Отвоцька, займають ліси, перед усім соснові. На території парку є також торф'яники, зокрема багно «Цілування». Цей найвпізнаніший куточок парку називається так само, як розташоване неподалік село Цілування. Це найбільше в Мазовії торф'яне болото та відмінне місце для ведення різноманітних спостережень, зокрема орнітологічних. **Довжина багна — 15 кілометрів; тут проклали дерев'яний пішохідний міст — просвітницьку стежину під назвою «13 стоп болота».**

## БАЗА «ТОРФИ»

Мазовецький краєвидний парк постійно покращує та розширює свою освітню пропозицію. Поруч із заповідником «На торфах», у старому дерев'яному будинку колишнього лісного **знаходиться освітньо-музейний центр «База «Торфи»»**. Там експонується виставка присвячена тутешній природі, а в етнографічній частині є виставка, присвячена культурі регіону під назвою Колбельщина або Мазовецьке Полісся. Перед будинком встановлено меморіальний камінь, а на ньому — меморіальну дошку із згадкою про Чеслава Ляшка, на честь якого 2001 року було названо Мазовецький краєвидний парк. На відстані декількох сотень метрів знаходиться природний заповідник «На торфах ім. Януша Козловського».



↑ СТЕЖИНА «ІЗ СТОП БОЛОТА»  
↑  
↑ fot. Archiwum MZPK



--- близько 4 км від центру Отвоцька

## ЦЕЛЕСТИНІВ

Центр знань про ліс, що знаходиться на відстані 2 км від центру Целестинова, поширює знання про ліс, господарювання природними ресурсами, а також розповідає про те, як раціонально та відповідально користуватися усіма дарами природи. Центр проводить заняття, лекції та майстер-класи для осіб у кожному віці. **Неподалік Центру знаходиться мальовнича просвітницька стежина «Гоздзікове bagno»**, що веде повз невелике торф'яне болото. Туристична привабливість цього місця — це дерев'яний місток, вздовж якого можна пройти до дюни, що на внутрішньому водному шляху.



↑ ОСВІТНІЙ ЦЕНТР «БАЗА  
ТОРФУ» → fot. Archiwum MZPK



↑ ТОРФОВИЩЕ «ГВОЗДИЧНЕ БАГНО»  
↑  
↑ fot. Archiwum MZPK



--- близько 10 км від Отвоцька

## БУНКЕРИ «ДОМБРОВЕЦЬКА ГУРА»

В лісах, що між Отвоцьком та Целестиновом, є багато природничих привабливостей, але ліси належать також тих, хто цікавиться фортифікаціями. Майже в самому центрі найбільшого лісового комплексу (близько 5 км на схід від Целестинова та близько 5 км на південний схід від Отвоцька) знаходиться **комплекс німецьких бункерів «Домбровецька Гура» періоду Другої світової війни**.



↑ БУНКЕРИ НА ДОМБРОВЕЦЬКІЙ Г ОРИ  
↑  
↑ fot. Archiwum MZPK



--- близько 6 км від Отвоцька

# ДОВКОЛА ЗЕГЖИНЬСЬКОГО ОЗЕРА – СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ СЕРОЦК БІЛЯ ЗЛИТТЯ РІЧОК ТА ПТАШИНІ АНКЛАВИ

– Зегжинське озеро – Сероцк – Природоохоронні території –

ЗЕГЖИНСЬКЕ ОЗЕРО – ЦЕ РАЙ ДЛЯ ТИХ, ХТО ЛЮБИТЬ ПЛАВАТИ ПІД ВІТРИЛАМИ  
fot. GHG



## ЗЕГЖИНСЬКЕ ОЗЕРО

1963 року було завершено будівництво дамби у Дембно. Тоді утворилося водосховище площею **30,3 кв. км та об'ємом 94,3 млн. кубометрів, що назвали Зегжинським озером**. Це важливе джерело питної води для Варшави, однак перед усім – це один з найбільших туристичних привабливостей Мазовії, а також місце відпочинку мешканців столиці та її околиць. Озеро є чудовим місцем для любителів водних видів спорту: вітрильного, віндсерфінгу, флайбордінгу та каякінгу. Риболови також мають тут свої улюблені місця.

Вздовж озера знаходяться чисельні порти та школи вітрильного спорту, а також місця для відпочинку на піщаних пляжах. Найпопулярніший з них – це Дикий (лише з назви) пляж у Непоренті. На пляжі знаходяться: пірс та дитячий майданчик для ігор; алеї для прогулянок; тренажерний зал просто неба; прокатний пункт водного знаряддя та велосипедів; місця із надання санітарно-побутових послуг та місця громадського харчування. Заслужують на увагу пляжі в Непоренті-Піляві, нижчезгаданий пляж у Сероцку – в північній частині Зегжинського озера, а також в Бялобжегах й Велішові. На берегах озера розташовано багато готельних комплексів, ресторанів та місць відпочинку.

--- близько 25 км від Варшави

[jezioro.zegrzyskie.pl](http://jezioro.zegrzyskie.pl)



Мазовецьке воєводство

Сероцк  
ВАРШАВА

ПОРТ У ЯХРАНЦІ  
fot. GHG



## СЕРОЦК

Запрошуємо до Сероцка, невеличкого містечка розташованого на уступі біля ріки Нарви, із багатою 600-річною історією. Містечко, відоме своїми традиціями рафтингу, розташоване там, де зливаються ріки Нарва і Буг. **З історією міста варто ознайомитися у Кімнаті пам'яті та риболовельних традицій (там на відвідувачів чекає мультимедійна експозиція). У сусідньому будинку знаходиться сучасний мурал, на якому цікаво представлено історію міста. Звідти вже недалеко до двох чергових цікавих місць.** Перше – це залишки старовинного городища «Барбарка», а друге – це костел Благовіщення Пресвятої Богородиці. Йдеться про унікальний храм із готичними елементами, в середині якого знаходиться ікона пов'язана з історією міста. На ній відображено події 1920 року, тобто Варшавську битву. З «Барбарки», а також поруч із храмом відкривається чудова перспектива на місце злиття Бугу й Нарви. Варто також дійти до пл. Ринок, на якій стоїть міська ратуша.

Те, що Сероцк розташований на березі Зегжинського озера, має величезне значення для міста, і воно вміє цим скористатися. На березі Вас чекають: чистий міський пляж; майданчики для командних ігор; майданчик для ігор на воді; справжній пірс. **Влітку з Варшави на місцеву трасу припливає круїзний теплохід – водний трамвай «Зефір», а Зегжинським озером плаває круїзний теплохід «Альбатрос», що підпорядкований Мазовецькому управлінню пароплавства.** Під час прогулянки вздовж набережної багато хто може бути здивований: тут стоїть зовсім непримітний будинок, у якому бував сам Пабло Пікассо.

--- близько 30 км від Варшави

[serock.pl](http://serock.pl)



РАТУША В СЕРОЦЬКУ  
↑ fot. GHG



КОСТЕЛ В СЕРОЦЬКУ  
↑ fot. GHG



МАКЕТ ГОРОДИЩА НА ПАГОРБІ  
«БАРБАРКА»  
↑ fot. GHG



ОКОЛИЦІ ПЛЯЖУ В СЕРОЦЬКУ  
↑ fot. GHG

## ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ

Поблизу Зегжинського озера найцінніші місця живої природи знаходяться під охороною – в заповідниках. Найближче Сероцка знаходиться заповідник «Ядвісін», розташований на Наревському уступі. В центрі заповідника розташований неокласицистичний палац XIX сторіччя, що в минулому належав Радзівілам. З Сероцка можна сюди дістатися пішки, ідучи набережною, а потім – екологічною стежкою «Ядвісін», що веде берегом озера. Ідучи ще далі, увесь час берегом озера, ми дійдемо до заповідника «Ущелина Шанявського». Колись тут стояв будинок письменника Єжи Шанявського. Будинок згорів 1977 року за нез'ясованих обставин.



ЗАПОВІДНИК «ШАНЯВСЬКА УЩЕЛИНА»  
↑ fot. GHG

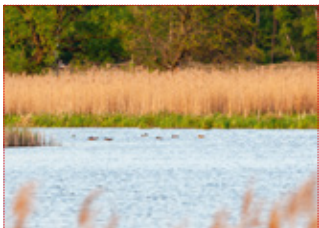


→ ЗАПОВІДНИК «ЗЕГЖЕ»  
↑ ↑  
fot. GHG



«Гаєм орхідей» називають заповідник «**Велішевські тугаї**» (близько 9 км від Сероцка, через Зегже). Це одне з найбільших в Мазовецькому воєводстві місць, де ростуть орхідеї. Заповідник «**Зегже**» (близько 9 км через Волю Келпінську) був утворений 1979 року у великому лісному комплексі, що на захід від Сероцка. Тут захищені фрагменти мішаного лісу з дубом звичайним.

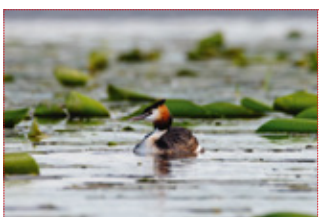
→ ЗАПОВІДНИК «СТАВІНОґА»  
↑ ↑  
fot. GHG



## ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ПТАХІВ

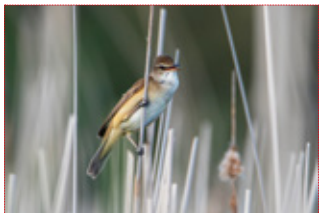
Рекомендуємо екскурсію до пташиних королівств та раїв для любителів природи – це заповідники Ставіноґа і Дзерженінська Кемпа. Обов'язково візьміть з собою бінокль та фотоапарат.

→ ПІРНИКОЗА ВЕЛИКА  
↑ ↑  
fot. GHG



Перший з вищеназваних заповідників – це один з колишніх фермерських ставків. Очеретяні зарості, болота та ліси знаходяться поблизу селища Ставіноґа на березі Нарви. Щоб туди потрапити, треба їхати з Сероцка через міст на Нарві у Вежбіці, а потім – через Лаху та Гонсьорово – загалом близько 10 км. У ставку, що належить до заповідника, а також у декількох ставках поза заповідником та на широкій річці, що тече поблизу, кожної пори року є дуже багато птахів. Тут можна побачити не лише сірі чаплі, бакланів, качок, гусей чи журавлів, але також орлів, білі чаплі, зимородків, пірникози та скопів. Під час прогулянки вздовж дамби та набережної на річці Ви обов'язково побачите принаймні кільканадцять, а навесні та восени (під час перельотів) – декілька десятків видів птахів.

→ ОЧЕРЕТЯНКА ВЕЛИКА  
↑ ↑  
fot. GHG



Інший пташиний заповідник – це острів, що на ріці Нарві, поблизу села Дзержелін (6 км від Сероцка). Заповідник було утворено з метою захисту одного з найбільших у Центрально-Східній Польщі місць існування крячка річкового. Ці птахи, так само, як багато інших видів (мартини звичайні, лиски, качки, пірникози, лебеді тощо), гніздяться в цій місцевості на численних островах, не обов'язково найчисленніших у заповіднику. На річку можна виплисти у каяку, випозиченому неподалік. **Пам'ятаймо, щоб занадто не порушувати спокою птахів. Вони звикли до чисельних човнів (також моторних) та каяків, але не підпливають до них (зокрема до тих, які гніздяться) дуже близько.**

→ НА ЗАПЛАВАХ НАРВИ ПОБЛИЗУ  
ДЗЕРЖЕНІНА  
↑ ↑  
fot. GHG



# ЗАМОК КНЯЗІВ, ШЛЯХЕТСЬКІ ТРАДИЦІЇ ТА РОМАНТИЧНІ ПАЛАЦИ

– Цеханів – Голотчизна – Опіньюґура – Красне – Красносельц  
– заповідник Звєжинець –

## ЦЕХАНІВ

Місто розташоване на відстані близько 100 км на північ від Варшави. Перша письмова згадка про Цеханів датована 1065 роком; йдеться про документ (т.зв. Могіленський фальсифікат) виданий Болеславом Сміливим монахам ордену бенедиктинців з місцевості Могільно. Завдяки цьому документові монахи могли стягувати у Цеханові десятину.

На вул. Варшавській знаходиться **Музей мазовецької шляхти**. Від 1973 року тут збирають документи та предмети, пов'язані з історією Цеханова та околиць. Музейний комплекс включає Замок князів Мазовії та Музей позитивізму в Голотчизні.

В місті Ви зустрінетеся з 600-річною історією. Тут знаходиться Замок князів Мазовії, одна з найкраще збережених будівель. Замок розташований на Маршруті Конрада Мазовецького, що є частиною Маршруту князів Мазовії. Замок було відреставровано, тут проводилися також археологічні роботи. – Замок пробували відремонтувати за часів королеви Бони Сфорца (дружини Зигмунда Старого з династії Ягеллонів), яка володарювала замком у рамках т.зв. матеріального забезпечення для вдови. Після того, як вона виїхала з Польщі, такі правові акти більше не здійснювалися — інформує музей. Зверніть увагу зокрема на збережений прямокутний зовнішній мур з двома круглими баштами: південно-східну (це башта колишньої в'язниці) та західну. На



РАТУША В ЦЕХАНОВІ  
↑ ↑  
fot. GHG



МУЗЕЙ МАЗОВЕЦЬКОЇ ШЛЯХТИ  
↑ ↑  
fot. GHG



Мазовецьке воєводство



ПЛ. РИНОК В ЦЕХАНОВІ  
↑ ↑  
fot. GHG



## ГОЛОТЧИЗНА

Оподаль Цеханова знаходиться Голотчизна із розташованим в ній Музеєм позитивізму, що варто відвідати. Це музейний комплекс, а на його території знаходиться зокрема садиба Олександри Бонковської, де розташована постійна експозиція «Шляхта Мазовії в живописі та інтер'єрах». На території музейного комплексу знаходиться також дім позитивіста Олександра Свентоховського (1849–1938), творця польського позитивізму». На території комплексу є також садиба дрібної шляхти із зерносховищем, що було побудоване на зламі XIX і XX ст. Садибу було перевезено з села Менженіно-Венгловице, в ній знаходиться постійна експозиція «Інтер'єри дрібношляхетських осель». В господарчих будинках експонується сільськогосподарське обладнання, а також старі предмети домашнього вжитку. Нещодавно музей придбав старовинну віллу «Альма», що знаходиться на вул. Цехановській, 8.



САДИБА ДРІБНОЇ ШЛЯХТИ  
В ГОЛОТЧИЗНІ  
↑ ↑  
fot. Nina Malczak



ГОЛОТЧИЗНА. ГОСПОДАРЧІ  
БУДИНКИ  
↑ ↑  
fot. Zdzisław Smardzewski



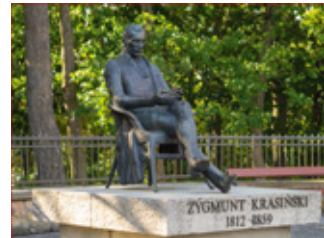
--- близько 11,5 км від Цеханова, дорогою на Соньск

## ОПІНЬОҀУРА

Відвідуючи околиці Цеханова, не можна оминати Мазовецької столиці романтизму — ОпіньоҀури. Тут, на території маєтку Красінських, знаходиться чудовий музейно-парковий комплекс – йдеться про Музей романтизму. На території старого краєвидного парку розташовані такі будинки: Палац у стилі неоготика, побудований у 40-і роки XIX ст., що від разу впадає у вічі; Садибний флігель (стиль неоготика); Садиба. На території комплексу є також: Каретний сарай, Оранжерея та Садибні будівлі. Музейна колекція розповідає головну історію родини Красінських, зокрема ЗіҀмунда Красінського, одного з трьох національних геніїв, найважливіших поетів польського романтизму. Не бракує тут також пам'яток, що нагадують про епоху Наполеона. Найцікавіші з експонатів – це зокрема: портфель Наполеона; портрет ЗіҀмунда Красінського, що намалювала його дружина; генеалогічне дерево родини Красінських; книгозбірні творів французькою мовою, виданих у XVII і XVIII ст. У книгозбірні Музею можна знайти також ранні видання творів Красінського, кореспонденцію, графічні роботи та мапи. В парку, непоодаль Садиби, ми побачимо поета, який сидить у фотелі — це єдиний в Польщі пам'ятник ЗіҀмундові Красінському, датований 1989 роком. Не проҀавте також мармурову лавочку датовану 1832 р. (її було виготовлено на замовлення першої музи Красінського). Подейкують, що той, хто сяде на цій лавочці, закохається. Поза територією парку



НЕВЕЛИКИЙ ПАЛАЦ В ОПІНЬОҀУРІ  
↑ ↑  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК ЗІҀМУНДОВІ  
КРАСІНСЬКОМУ  
↑ → ↑  
fot. GHG



КОСТЕЛ УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ  
МАРІ В ОПІНЬОГУРІ  
↳ fot. gHG



знаходиться костел, що є некрополем родини Красінських. Тут можна побачити поховальний склеп, у якому спочиває Зігмунд Красінський.

--- близько 8,5 км від Цеханова

[muzeumromantyzmu.pl](http://muzeumromantyzmu.pl)



ВОДОНАПІРНА ВЕЖА, ДЕ ЗНАХОДИТЬСЯ МУЗЕЙ СІМ'Я  
КРАСІНСЬКИХ  
↳ fot. arch. UG w Krasnem



## КРАСНЕ

Ми продовжуємо нашу подорож за Маршрутом родини Красінських. Доїжджаємо до Красного, що називають «Родинним гніздом Красінських». На території колишнього палацово-паркового комплексу, що був заснований графом Людовіком Красінським, збереглася зокрема стара водонапірна вежа періоду неоготики. Вежа стоїть біля в'їзних воріт до парку, а в ній знаходиться Музей родини Красінських — із картинами, пам'ятними фотографіями, предметами, пов'язаними із історією родини Красінських.

Неподаль музею знаходиться один з найстаріших в Польщі кінних заводів чистокровної англійської верхової породи. Кінний завод заснував 1857 року граф Людовік Красінський. Основою розведення стали відмінні кобили, які привезли з Англії. Зараз на кінному заводі знаходиться близько 120 коней.

КОСТЕЛ У КРАСНОМУ  
↳ fot. arch. UG w Krasnem



У цьому селі варто відвідати т.зв. «Вавель Мазовії» — йдеться про костел Воздвиження Хреста Господнього. Це римо-католицький храм парафії св. Іоанна Хрестителя. Це одна з найцінніших пам'яток архітектури в Мазовецькому воєводстві.

--- близько 18 км від Опіньогури



ЗАЧИНЕНИЙ ЦУКРОЗАВОД У КРАСІНЬЦІ  
↳ fot. Anna Mucha i Włodzisław Cichocki/  
Urząd Gminy Płonisław Bramura



## КРАСІНЕЦЬ

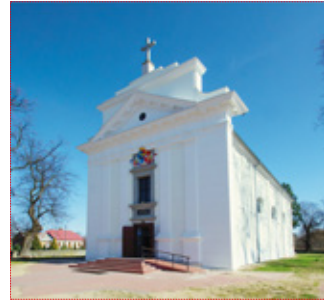
На відстані лише двох кілометрів від Красного, на березі ріки Венгерки знаходиться Красінець — нині це частина села Шуки. Варто туди зазирнути хоча б на мить. У селі колись знаходився цукровий завод «Красінець», що належав родині Красінських. Завод було побудовано у 1866–1867 роках завдяки графові Людовікові Юзефові Адамові Красінському. Цукровий завод припинив роботу 2003 року. **Мабуть Вас зацікавить те, що у садибі директора цукрового заводу працювала вчителькою лауреатка Нобелівської премії Марія Складовська-Кюрі.**

--- 2 км від Красного



## КРАСНОСЕЛЬЦ

Ще одне місце на мапі Мазовії — це Красносельц із **костелом св. Яна з Кент**. Меценатами побудови храму були Казімеж Красінський та його дружина Анна уроджена Оссолінська. Костел було побудовано за проектом Іларія Шпільовського. Той самий зодчий виконав проекти амвону та хрестильні. У храмі знаходиться щит із гербами «Слеповрон» родини Красінських та «Сокира» родини Оссолінських.



↑ КСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ КРАСНОСЕЛЕЦ  
↑ fot. GHG



--- близько 17 км від Красіньця

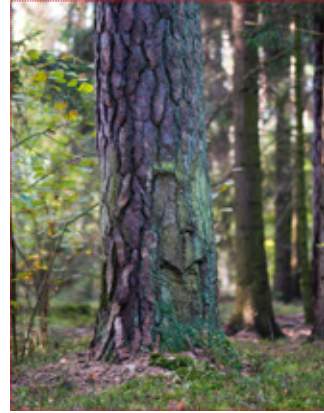
[gminakrasnosielc.pl](http://gminakrasnosielc.pl)

## ЗАПОВІДНИК ПРИРОДИ ЗВЕЖИНЕЦ

Заповідник було утворено 1964 року, але це місце охороняється значно довше. **Вже на зламі XIX і XX століть власники цих земель, тобто родина Красінських, взяли під захист чудовий ліс поблизу села Лази.** У заповіднику ростуть двохсотлітні сосни та дуби.



--- близько 6 км від Красносельця



↑ ПОНАД 100-РІЧНА СМОЛИСТА СОСНА В ЗАПОВІДНИКУ  
↑ fot. GHG



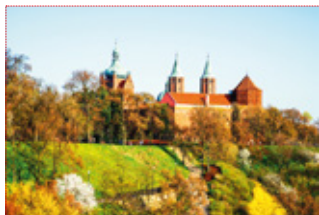
↑ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК  
«ЗВЕЖИНЕЦЬ» ↑ fot. GHG

# КНЯЗІВСЬКИЙ ПЛОЦЬК — КОЛИШНЯ СТОЛИЦЯ МАЗОВІЇ

– Плоцьк – Вьончемін –

Вже понад тисячу років на високому пагорбі, що на березі Вісли, стоїть Плоцьк. За часів панування Владислава Германа, а також його сина Болеслава Кривоустого, тут була садиба володарів. Впродовж подальших сторіч це був найважливіший центр володарювання Мазовією: гніздо князів з родини П'ястів, а також резиденція єпископів Плоцької дієцезії. Той, хто захоче відвідати Плоцьк, не матиме з цим проблем — велике число туристичних привабливостей розташоване на доволі невеликій території Тумського пагорбу та поблизу нього. Саме тут необхідно розпочати мандрівку давньою столицею Мазовії.

ТУМСЬКИЙ ПАГОРБ  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК БОЛЕСЛАВІ КРИВОУСТОМУ  
fot. GHG



## Тумський пагорб

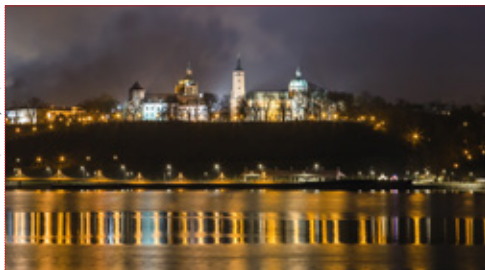
Тумський пагорб височіє над Віслою, що пливе біля його підніжжя — до дзеркала води 50 метрів. Звідси відкривається чудова панорама на ріку, на район Плоцька, що розташований по той бік ріки, а також на ліси Гостиніньсько-Влоцлавського краєвидного парку. На пагорбі переважають культові споруди: кафедральний собор, Музей Плоцької дієцезії, єпископська курія. Кафедральну базиліку Успіння Пресвятої Діви Марії було побудовано у XII ст., а потім її багаторазово перебудовували. Під однією з веж, у крипті було поховано останки володарів Польщі (Германа та Кривоустого), а також мазовецьких князів. У головному вході до храму знаходяться Плоцькі двері, а докладніше — їх копія. Оригінальні двері було виконано у XII сторіччі, а за нез'ясованих обставин вони потрапили до Собору св. Софії у Великому Новгороді.

Обов'язковим пунктом програми екскурсії є **Дієцезіальний музей**. Його колекцію розмістили у двох будинках. В колишньому монастирі бенедиктинців знаходиться експозиція, оформлена у сучасному стилі. Традиційна експозиція знаходиться в будинку т.зв. «Старого музею». Привертають увагу чудові начиння, що використовуються під час літургії, а також шати, прикрашені герми (так називають начиння, де зберігаються мощі святих). Тут є також колекція сльських поясів, а перлиною колекції є *Плоцька Біблія XII сторіччя*, що була написана на пергаменті.



[mdplock.pl](http://mdplock.pl)

ПАНОРАМА ПЛОЦЬКА  
fot. Adobe Stock (Płuck, Wojciech)



### Найстаріша школа в Польщі

З Тумського пагорба йдемо схилом, милуючись величавою Віслою, плоцьким амфітеатром та пірсом (моло). **Наша мета — це «Малахов'янка» — Загальноосвітній лицей ім. Маршала Станіслава Малаховського.** Тут зберігають традиції найстарішої в усій Польщі школи, що існувала при Колегіумі св. Михаїла принаймні від 1180 року. Після відновлення найстарішої частини комплексу «Малахов'янки» тут розпочав роботу шкільний музей. Його можна відвідати, домовившись заздалегідь телефоном.



↑ ↑  
ДІСЦЕПЛІННИЙ  
СПАРХІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ  
↑ ↑  
fot. GHG

### Мазовецький музей

**На вул. Тумській знаходиться головний корпус Мазовецького музею в Плоцьку.** На декількох поверхах старої міщанської кам'яниці експонується виставка інтер'єрів та мистецтва періоду сецесії. Тут знаходиться також Галерея живопису та скульптури періоду «Молодої Польщі». В будинку поруч знаходиться філія під назвою «Десять сторіч Плоцька». Експозиція оформлена по-сучасному, а музейні експонати поєднуються із сьогочасною технологією. Увагу привертає величезний макет (40 кв. м), на якому представлений Плоцьк близько 1800 року. У відреставрованому будинку колишньої синагоги знаходиться Музей євреїв Мазовії. За допомогою мультимедіа можна дізнатися про багатотомову історію співіснування іудейської та християнської громад. Неподалік від синагоги знаходиться нова філія Музею, що вже отримала багато нагород. Там можна побачити мистецтво Ар-деко. На першому поверсі будинку відтворили частину міської вулиці, що існувала на зламі 20-х та 30-х років ХХ ст., привертає увагу справжній автомобіль того часу – Jowett, датований 1926 роком. На другому поверсі можна захоплюватися інтер'єрами, дизайном, живописом. Зерношховище — це остання філія Мазовецького музею, що знаходиться у Плоцьку. Цей музей накопичує документи та представляє етнографію регіону, але відвідувачі можуть бути вражені тим, що тут існує постійна експозиція, що розповідає про Далекий Схід.



↑ ↑  
ФРАГМЕНТ ЕКСПОЗИЦІЇ В ДІСЦЕПЛІННОМУ МУЗЕЇ  
↑ ↑  
fot. Krzysztof Lukawski

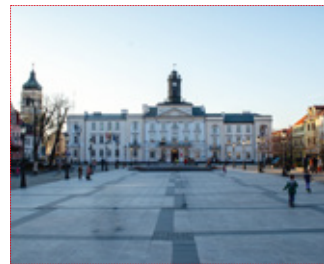


↑ ↑  
БУДИНОК МАЗОВЕЦЬКОГО МУЗЕЮ  
↑ ↑  
fot. arch. MMP

[muzeumplock.eu](http://muzeumplock.eu)

### Пл. Ринок Старого Міста

**Обов'язковий пункт програми відвідування кожного міста — це прогулянка пл. Ринок (якщо вона є).** Не забудьте про пл. Ринок в Плоцьку! Кам'яниці, що знаходяться навколо неї, датовані XVIII і XIX сторіччями. В одній з них, в келії, перебувала св. сестра Фаустина Ковальська, де їй вперше об'явився Ісус Христос, який зображений на іконі «Ісусе, уповаю на Тебе» (ікони Ісуса Милосердного). Плоцька ратуша потрапила на сторінки історії Польщі – тут відбулося останнє — перед початком Листопадового повстання — засідання Сейму Царства Польського.



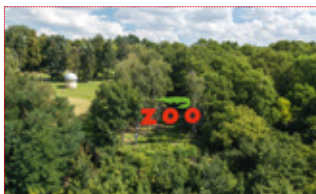
↑ ↑  
ПЛ. РИНОК У ПЛОЦЬКУ  
↑ ↑  
fot. GHG



ПЛ. РИНОК СТАРОГО МІСТА В ПЛОЦЬКУ  
fot. Adobe Stock



ЗООПАРК У ПЛОЦЬКУ  
fot. arch. Zoo w Plocku



ПАНДА МАЛІА  
fot. Dariusz Kalala



### Зоопарк, що розташований у найгарнішому місці

На схилі, що опускається в напрямку Вісли, розташований плоцький зоопарк. Унікального характеру йому надає терасований рельєф, порізаний ярами і потопаючий у зелені. У цьому великому зоопарку перебуває майже 7800 представників 600 видів тварин. Вигулу та загони дозволяють спостерігати за мешканцями з близької відстані. Додатковий атракціон для дітей — це канатний парк, що знаходиться на території зоопарку.

[zoo.plock.pl](http://zoo.plock.pl)

КАФЕДРАЛЬНИЙ СОБОР МАРІАВІТІВ У ПЛОЦЬКУ  
fot. Adobe Stock



### Єдиний у своєму роді Кафедральний собор

На початку XX ст. Марія Франциска Козловська, засновниця маріавітської Церкви, надихнула вірян на будівництво виняткового храму — Кафедрального собору Старокатолицької Церкви маріавітів, що назвали Храмом Милосердя та Любові. Об'єкт, що вирізняється рідкою для Мазовії архітектурою, був побудований у стилі англійської неоготики. Храм, а також монастир поруч відчинені донині. Надзвичайна привабливість — це «Альпаки на пагорбі», оскільки маріавіти вирощують альпак — тварин, що належать до сімейства верблюдів.

--- близько 100 км від Варшави

[nowy.plock.eu](http://nowy.plock.eu)





# НА РУБЕЖІ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ МАЗОВІЇ

– Дробін – Серпц – Бєжунь – Млава –

↑ КОСТЕЛ У МІСЦЕВОСТІ ДРОБІН  
↑ fot. Adam Jasniński



## ПЕРЛИНА РЕНЕСАНСУ У ДРОБІНІ

**Парафіяльний костел св. Станіслава Єпископа і Мученика у Дробіні датований першою половиною XVI сторіччя.** В його інтер'єрі можна побачити один з найкращих прикладів ренесансного мистецтва в Польщі. Йдеться про надгробок Войцеха Криского, а також його батьків, Анни і Павла. Вправність майстра Санті Гуччі (автора надгробків Анни Ягайлонки і Зігмунда Августа на Вавелі) можна порівняти із роботою місцевого каменярського підприємства – це значно скромніший надгробок.

--- близько 90 км від Варшави

[drobin.pl](http://drobin.pl)



↑ МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ У СЕРПЦІ  
↑ fot. arch. MROU



## МУЗЕЙ НАРОДНОЇ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ У СЕРПЦІ

**Музей мазовецького села** – це сучасний етнографічний комплекс, що знаходиться у мальовничій долині – там, де збігаються річки Скрва і Серпеница. Відвідувачі можуть побачити 72 об'єкти малої та великої архітектури. Будинки розташовано за схемою типового для Мазовії села, тобто в один ряд вздовж дороги. Відвідувачі можуть зазирнути до хат, господарських будівель, до млина та культових споруд (інтер'єр костелу привезеного з місцевості Дронджев можна орендувати для богослужіння із



Мазовецьке воєводство

Млава

Серпц

ВАРШАВА

↑ ХАТА З МІСЦЕВОСТІ ЧЕРМНО  
↑ fot. arch. MROU









→ ПАМ'ЯТНИК НА ПОЛІ БОЮ 1939 РОКУ  
fot. Krzysztof Napieralski (UM Mława)  
→



лікаря, доктора медицини Вольського – лікували ці хвороби. Увійшовши до колишнього зерносховища, ми побачимо майстерні рибалки та столяра, а також пральню.

--- близько 25 км дорогою на Млаву



→ ОДНЕ З УКРИТТІВ 1939 РОКУ  
fot. Magdalena Grzywacz (UM Mława)  
→



## УКРІПЛЕННЯ У МЛАВІ

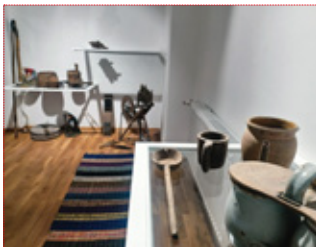
У перші дні Другої світової війни північна околиця Млави стала місцем запеклого спротиву польського війська, що входило до Армії «Модлін» (8 і 20 піхотні дивізії). **Про цю боротьбу нагадує Пам'ятник польському піхотинцеві, що встановлено в Унішках Завадських.** Монумент можна побачити, їдучи дорогою державного значення №7. Це не єдина згадка про битву, що тут відбулася. По околиці розкидані декілька десятків бойових укриттів, що утворюють так звані Млавські позиційні укріплення. Влітку 1939 року, використовуючи гарний ландшафт, військо почало підготовляти лінію польових укріплень. Їх ядром мали бути 93 залізобетонні укриття. До початку Другої світової війни вдалося побудувати близько половини з них. Більшість збереглася до наших днів і їх можуть відвідати туристи (через укриття веде червоний «Млавський туристичний маршрут»).

→ БУДИНОК МУЗЕЮ ЗАВКШЕННЯ  
И ОКОЛИЦЬ  
fot. arch. NZZ  
→



Якщо Ви будете поблизу, варто під'їхати на пл. Ринок у Млаві. Зверніть увагу на кам'яниці початку ХХ сторіччя із сецесійною орнаментикою, а також на костел Святої Трійці. Неподалік знаходиться Музей землі за річкою Вкרוю, а у ньому – експозиція присвячена історії Млави й околиць, а також природі північної Мазовії.

→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ МУЗЕЮ  
fot. arch. NZZ  
→



--- 50 км від Бежуні, близько 4 км на північ від Млави



[mlawa.pl](http://mlawa.pl)

→ ПЛ. РИНОК У МЛАВІ  
fot. Adobe Stock  
→





III ФОРТ МОДЛІНСЬКОЇ ФОРТЕЦІ  
fot. Zbigniew Strucki, CC BY-SA 2.5, WC  
↑



брутальність охоронців, його називають найбільшою катівнею Східної Мазовії. Загалом у таборі перебувало 50 тис. в'язнів, загинуло близько 12 тис. з них. Фортецю можна відвідати за невелику плату ([www.twierdzamodlin.pl](http://www.twierdzamodlin.pl)), можлива також екскурсія у режимі онлайн.

--- близько 40 км від Варшави



ЦЕРКВА У СТАНИСЛАВОВІ  
fot. Loraine, CC BY-SA 3.0, WC  
↑ ↑



## СТАНИСЛАВІВ

Їдучи у напрямку Модлінської фортеці, ліворуч ми помітимо **золотий купол церкви св. Олександри у Станіславові**. Невеликий православний храм був побудований наприкінці 30-х років XX ст. на місці попереднього, датованого XIX ст. У царські часи до місцевостей поблизу Модлінської фортеці привезли православне населення, яке проживало у російській глибинці. Інтер'єр храму можна оглянути влітку щонеділі (від 12:00 до 16:00), а також у робочі дні — за умови попередньої домовленості ([www.orthodox.org.pl](http://www.orthodox.org.pl)).

---0,5 км від форту



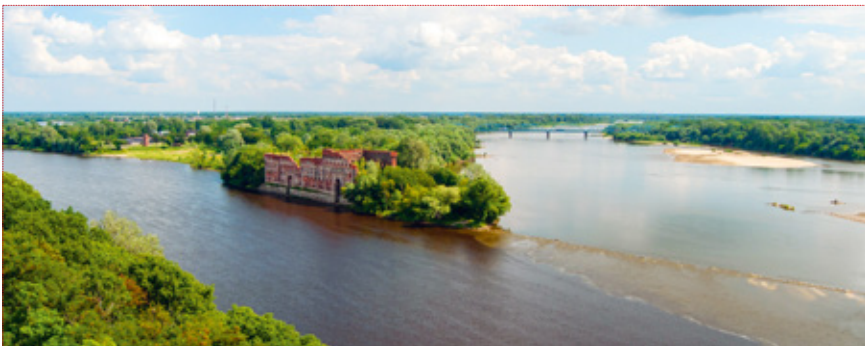
БРАМА КНЯЗЯ  
ПОНТОВСЬКОГО  
fot. GHG  
↑



## МОДЛІНСЬКА ФОРТЕЦЯ

Модлінська фортеця знаходиться у гирлі ріки Нарва, що тут впадає у Віслу. Її було побудовано у XIX ст. В роки незалежності Польщі тут знаходився гарнізон Війська Польського. Вже небагато хто пам'ятає, що саме у Модліні 1918 року було засновано перший порт Військово-Морського Флоту Польщі, тут працювала також військова суднобудівна верф. Фортеця знаменита також тим, що 1939 року героїчно захищалася від німців. Командувач польських захисників, генерал Віктор Томме, капітулював лише тоді, коли поразка була вже очевидною — стало відомо, що впала Варшава та закінчилися боеприпаси.

ГИРЛО РІКИ НАРВА НА ВІСЛІ ТА  
РОЗВАЛИНИ ЗЕРНОСХОВИЩА  
fot. GHG  
↑









# «МАЗОВЕЦЬКА МАЗУРІЯ», ТОБТО ГОСТИНІНЬСЬКЕ ПООЗЕР'Я

– Лонцк – Новий Дунинів – Гостинін – Санники –

↑ ЗДВОРСЬКЕ ОЗЕРО  
↑ ↑  
↑ fot. Adobe Stock



↑ ЛЮЦЕНСЬКЕ ОЗЕРО  
ВЗИМКУ ↑ ↑  
↑ fot. Krzysztof Michalak



↑ КАПЛИЧКА СВ. ГУБЕРТА НА  
БЕРЕЗІ ВЕЛИКОГО ЛОНЦЬКОГО ОЗЕРА  
↑ ↑  
↑ fot. arch. Nadleśnictwa Łąck

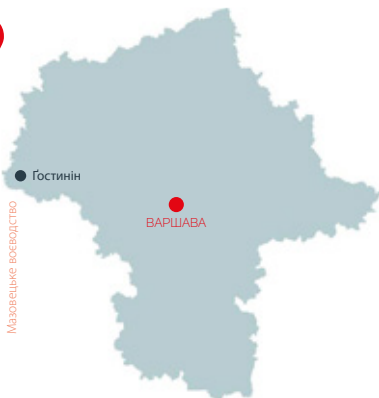


Мазурія в Мазовії? Можливо, що це визначення дещо на виріст, але воно стосується унікального комплексу понад 40 льодовикових озер у Гостинінському поозер'ї, що оточені сосновими лісами.

Приозер'я – це комплекс озер, що розташовані головню на території **Гостинінсько-Влоцлавського краєвидного парку** або поруч із ним. Варто поїхати на берег Білого озера (одного з найчистіших у Польщі), до **Люценського озера** (це третя за величиною водойма Гостинінського приозер'я). Не завадить побачити також **Здворське озеро, що розташоване у Плоцькій долині, у гміні Лонцк**. Це найбільше озеро з групи водоймищ Гостинінського поозер'я.

## ЛОНЦК

У Лонцку є неоренесансний палац, побудований у 1872–1873 роках за проектом Корнеля Габріельського. У палаціку мешкав Ніколаї Фугрман, офіцер російської армії та володар маєтку Лонцк. Пізніше палац став резиденцією маршала Польщі Едварда Ридза-Сміглого. Довкола палацу є краєвидний парк, закладений у XIX ст., із старими деревами та озером. Потойбіч озера знаходиться каплиця палацу під покровом святих Петра і Павла, побудована в кінці XIX ст. У Лонцку знаходиться також **Державний племінний завод жеребців**, що був заснований 1923 року.



↑ ПАЛАЦ У ЛОНЦЬКУ ТА ВЕЛИКЕ ЛОНЦЬКЕ ОЗЕРО  
↑ ↑  
↑ fot. arch. Nadleśnictwa Łąck



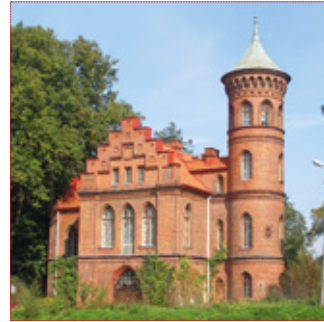
Палац, племінний завод, а також чудове озеро вабили сюди кінорежисерів. У Лонцьку знімали сцени з двох серій фільму „Stawka większa niż życie” («Ставка більша за життя»), а також знімали фільми: „Szatan z siódmej klasy” («Сатана з сьомого класу»), „Cwał” («Чвал») та „Ogniem i mieczem” («Вогнем і мечем»). В озері купалася Хелена Курцевічувна (котру грала Ізабелла Скорупко), а біля каплиці св. Губерта (що стоїть у лісі) відбувалася дуель Міхала Володийовського й Богуна.



ВЕЛИКЕ ЛОНЦЬКЕ ОЗЕРО  
fot. Adobe Stock (Grzegorz Piaszkowski)

## НОВИЙ ДУНИНІВ

Під час мандрівки Гостиніньсько-Влоцлавським поозер'ям варто зупинитися у **Новому Дунинові**. Там привертає увагу неоготичний палац, що - з огляду на розміри - називають «малим замком». Палацик було зведено у 1835-1840 рр. Будівлю оточують стави. 1959 року палацик було внесено до Держаного реєстру пам'яток архітектури. Нині цей об'єкт знаходиться у приватній власності. Тут відкривається панорама на Віслу. Є також пристань.



ПАЛАЦИК У НОВОМУ ДУНИНОВІ  
fot. Senu z polskiej Wikipedii, CC BY-SA 2.5, WC

--- близько 18 км через Сочевку

[nowyduninow.info.pl](http://nowyduninow.info.pl)

## ГОСТИНІН

У центрі Гостиніна варто звернути увагу на старий **Замок Мазовецьких Князів**. **Гроші на його побудову передав Семовіт III**; об'єкт будували на заздалегідь насипаному пагорбі. Зараз у замку знаходиться готель, є можливість проведення конференцій. У найближчому майбутньому в будинках, що на вул. Флоріанській, планують облаштувати Музей Гостиніна, присвячений місту й околицям. Це буде філія Музею Мазовії в Плоцьку.



ЗАМОК МАЗОВЕЦЬКИХ КНЯЗІВ  
fot. Adobe Stock

В околицях Гостиніна знаходяться природні заповідники. Перший з них, під назвою «**Долина Осетниці**», було утворено 1988 року з метою збереження унікального ландшафту на зламі річки Осетниці. Заповідник «Дибанка» утворили 1988 року, з метою захисту північної частини довгого Гостиніньського насипу (пагорба). Заповідник «**Джевце**» було засновано 1988 року з метою збереження лісів, де переважають граби та дуби. Вони знаходяться на території прадолини річки Скрва Ліва.

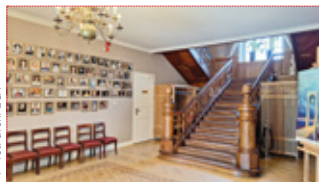


ОЗЕРО ПРИТОМНЕ  
fot. Krzysztof Michalak

--- близько 18 км від Нового Дунинова

[gostynin.pl](http://gostynin.pl)

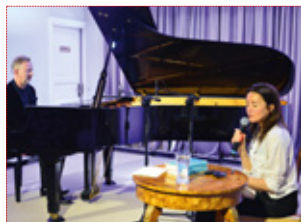
↑ ↑ ІНТЕР'ЄР ПАЛАЦУ  
↑ ↑ fot. arch. ECA



↑ ↑ ПАРКУ У САННИКАХ  
↑ ↑ fot. arch. ECA



↑ ↑ КОНЦЕРТ ШОПЕН  
↑ ↑ – МУЗИКА – ПОЕЗІЯ  
↑ ↑ fot. arch. ECA



## САННИКИ

Продовжуючи екскурсію околицями Гостинінського приозер'я варто зупинитися також в Санниках, куди відвідувачів щиро запрошує **Європейський художній центр ім. Фридерика Шопена**. Ця культурна установа знаходиться у чудово відреставрованому палаці, побудованому на межі XIX і XX століть. Найвідоміший польський композитор перебував тут впродовж двох літніх місяців 1828 року. В будинку збереглася оригінальна поліхромія кінця XVIII та перших десятиріч XIX сторіччя. 2011 року на території парку проводилися археологічні роботи, під час яких було знайдено фундамент садиби датованої XVII сторіччям. Інша знахідка – це підземний тунель під підлогою палацу. У вищезгаданому Центрі проводяться кіносеанси та демонстрації мультимедіа, концерти, театральні вистави та вернісажі. Є також освітня пропозиція – уроки, темою яких є життя і творчість Фридерика Шопена, а також тематичні майстер-класи присвячені народним традиціям, музиці, говіркам. У Центрі можна також побачити костюми з різних регіонів Польщі, зокрема з Санників й околиць.

--- близько 35 км через Лонцька та Гомбін

[ecasanniki.pl](http://ecasanniki.pl)



↑ ↑ ПАЛАЦ У САННИКАХ  
↑ ↑ fot. arch. ECA





# КАМПІНОСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРК

Кампіноський національний парк розташований по сусідству із столицею Польщі. Те, що лісовий комплекс знаходиться поблизу великого міста — унікальне явище у європейському масштабі. 2000 року ЮНЕСКО визнало цей комплекс Світовим заповідником біосфери. Парк було засновано 16 січня 1959 року, а доклалися до цього Роман і Ядвіґа Кобендзи.

## – ІЗАБЕЛІН – ПАЛЬМІРИ – ГРАНИЦЯ – ЮЛІНЕК –

Парк охоплює територію Кампіноської пущі у прольодовиковій долині Вісли (звідси болотисті та дюнні ділянки в ландшафті парку), у західній частині Варшавського басейну. **Площа парку становить 8 544,33 гектарів, з них 72,40 гектарів займає Центр вирощування зубрів у Смардзевіце, що на території Лодзинського воєводства. Довкола парку є зона, що охороняється — це ареал 37 756 гектарів. Ймовірно на території Кампіноського національного парку живе половина, тобто близько 16,5 тис. місцевих — характерних для Польщі — видів тварин.** Тут свої гнізда мають птахи, зокрема журавель, коростель, лелека чорний, сіра чапля, малий підорлик. Тут живуть також ссавці, зокрема дикий кабан, козуля, олень та лось — символ парку. До представників хижаків належать вовки, куниця, лисиця, єноти та рисі. 1951 року, перед утворенням Парку, відбулася ре-інтродукція лося (лосі з Кампіноського національного парку — це одна з двох найстабільніших в усій Польщі популяцій цього виду). 1980 року до пущі повернулися бобри, а 1992 року — рисі. Зараз у парку живе близько 350 особин лося, 5–7 особин рисей, дві вовчі родини (близько 20 особин) та 25 родин бобрів (близько 100 особин). В парку та довкола нього росте близько 74 видів дерев, зокрема: сосна звичайна, вільха чорна, берези (повисла та пухнаста), а також дуби (черешчатий/звичайний та скельний). Серед багатьох видів рослин Ви знайдете вовче лико (вовчі



ДОВГЕ БОЛОТО  
→ fot. arch. Kamposkiego PN



ЛІС НА ДЮНИ  
→ fot. arch. Kamposkiego PN



МОЛОДИЙ ЛОСЬ  
→ fot. arch. Kamposkiego PN



«СЕРАКІВ» – ТЕРИТОРІЯ, ЩО ПІДЛЯГАЄ СВОРІЙ ОХОРОНІ → fot. arch. Kamposkiego PN



↑ ТРАВНЕВА КОНВАЛІЯ  
↑ fot. arch. Kampinoskiego PN



ягоди), лілію лісову, сон широколистяний/розкритий та сон-траву лучну, плющ звичайний.

Парк унікальний — окрім привабливої флори та фауни (завдяки яким він також є місцем для відпочинку) тут знаходиться скарбниця місць національної пам'яті. Владислав Ягайло зі своїм військом їхав узліссям під Грюнвальд. Пуща була місцем воєн, боїв та битв. Тут знаходяться цвинтарі та могили, що нагадують про polegлих.

[kampinoski-pn.gov.pl](http://kampinoski-pn.gov.pl)

## ІЗАБЕЛІН

В будинку дирекції Кампінського національного парку, що в Ізабеліні, на вул. Тетмаєра, 38 знаходиться Освітній центр **Кампінського національного парку**. Він займається освітньою діяльністю, організовує майстер-класи та семінари-практикуми, тематичні заняття.

--- близько 15 км від Варшави



↑ МЕМОРІАЛ «ПАЛЬМІРИ»  
↑ fot. arch. MROST



↑ ЦВИНТАР У ПАЛЬМІРАХ  
↑ fot. arch. MROST



## ПАЛЬМІРИ

**Символом німецько-фашистських злочинів є меморіал у Пальмірах. Тут знаходяться могили понад 2000 жертв масових вбивств. Німці таємно вбивали людей у цій пущі та в інших лісах, що під Варшавою.** Екзумаційні роботи було розпочато 1946 року. 1973 року було утворено Музей боротьби та мучеництва. Нинішня назва — це Меморіальний музей «Пальміри» (філія Музею Варшави), що 2011 року отримав новий будинок. Постійна експозиція присвячена екзекуціям 1939–1943 років, а також подіям у Пальмірах та Кампінській пущі часів Другої світової війни. Крізь скляні стіни об'єкту можна побачити цвинтар і ліс, що був свідком трагічних подій. Стіни музею виконані з кортенівської сталі — у ній просвердлили отвори, що символізують сліди від куль.

--- близько 7 км від Ізабеліна



↑ ЦВИНТАР У ПАЛЬМІРАХ  
↑ fot. arch. Kampinoskiego PN



## ГРАНИЦЯ

На узбіччі Кампіноської пущі, у селищі Границя знаходиться (відреставрований) Музей Кампіноської пущі. Зараз це Освітньо-музейний центр ім. Ядвіґі та Романа Кобендзів. Музей було засновано у 60-ті роки ХХ сторіччя в будинку, де колись були помешкання касирів. 1990 року у Границі утворили один з перших у польських національних парках Освітньо-музейний центр. Новітній освітньо-музейний комплекс збагачує освітню та культурну пропозицію Кампіноського національного парку. Частиною центру становить Музей народної архітектури околиць Кампіноської пущі із відреставрованими будівлями. Поблизу центру знаходиться Алея третього тисячоріччя (закладена 1999 року). На ній ростуть дуби, посаджені відомими в Польщі особами. Є також поляна для відпочинку та автостоянка. Звідси варто піти на прогулянку вздовж визначених маршрутів або освітньої стежини.

Якщо Ви не боїтесь духів та вважаєте себе сміливцями, відвідайте місце, що залишилося від неіснуючого села. Кажуть, що вночі там страшно! Відвідайте Бромежик. Необхідно йти повз ліс від Музею народної архітектури в Границі на північний захід. В лісі Ви побачите капличку-будиночок св. Терези, а далі, йдучи вглиб лісу — фундаменти будинків. Встигніть повернутися перед настанням ночі!



МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ У МІСЦЕВОСТІ ГРАНИЦЯ  
 fot. arch. Kampanoskiego PN | arch. MR0T



МУЗЕЙ У МІСЦЕВОСТІ ГРАНИЦЯ  
 fot. arch. Kampanoskiego PN



МУЗЕЙ У МІСЦЕВОСТІ ГРАНИЦЯ  
 fot. arch. Kampanoskiego PN



--- близько 34 км від Ізабеліна

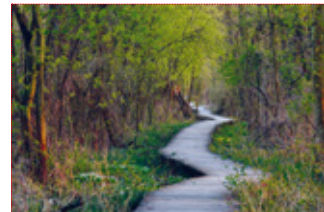
## Прогулянка стежинами Кампіноської пущі

На прогулянку варто вирушити зокрема вздовж найдовшого в парку Заборовського містка (kładka Zabogowska) – Ви знайдете його за допомогою Google Maps. Є також місток — прогулянкова доріжка, що веде повз Лужову Гору – це одна з найвищих (100,6 м над рівнем моря) та найкраще збережених класичних параболічних дьон Кампіноської пущі. У 60-ті роки ХХ сторіччя тут побудували будинки із підземними коридорами. З плином часу об'єкти руйнувалися, зараз поміж руїнами живуть кажани, які впадають у зимову сплячку. На мапі варто позначити поляну для відпочинку під назвою «Опалень», що радо відвідують туристи (це частина освітньої стежини). Вартий уваги також місток довкола Лугів метеликів. Тут втілюється у життя проєкт із відновлення водно-болотних угідь. Вони є домівкою для тих видів метеликів, що зникають.

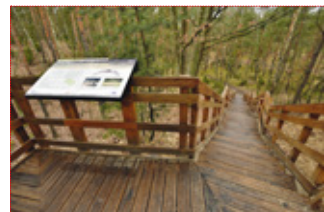
Чи Ви хочете побачити пустиню в Мазовії? Кампіноська пустиня — Грохальські піски — це найбільша в Польщі територія піщаних дюн. Вона вважається однією з найкраще збережених зоною внутрішніх дюн в Європі. Ви знайдете також покинутий будинок лісника (це було місце подій



ХАМЕДАФНА ЧАШКОВА  
 fot. arch. Kampanoskiego PN



МІСТОК «КАЛІСКО»  
 fot. arch. Kampanoskiego PN



МІСТОК НА ЛУЖОВІЙ ГОРІ  
 fot. arch. Kampanoskiego PN

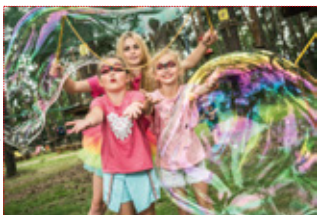
ПОЛЯНА ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ «ПОПІХА»  
fot. arch. Kampinoskiego PN



КАПЛИЦЯ СВ. ТЕРЕЗИ  
fot. arch. Kampinoskiego PN



ЮЛІНЕК ПАРК  
fot. arch. Julinek Park



ЮЛІНЕК ПАРК  
fot. arch. Julinek Park



польського фільму жахів). Будинок знаходиться у селі Рибітев, на території Зони стишлої заповідної охорони «Рибітев». Це недалеко від садиби «Баторівка» з тваринницькою фермою.

Кампінський національний парк суворо охороняється державою. Відвідуючи його, необхідно пам'ятати про стисле дотримання встановлених правил. Пішохідний, велосипедний та лижний туризм дозволені виключно у визначених для цього зонах та на встановлених маршрутах, і тільки вдень (від сходу до заходу Сонця). Кінний туризм, пікніки, проведення масових заходів (рейди, зльоти, зустрічі тощо, у яких братиме участь більше 20 осіб) можливі лише після отримання дозволу дирекції парку. Такий дозвіл необхідно отримати також тоді, коли Ви плануєте використання парку для освітньої та наукової роботи, для творчої роботи (живопис, фотографування, кінознімання тощо), а також для торгівлі та надання послуг. Те ж стосується використання вогню. Для осіб, які втомляться від мандрівок, є зони відпочинку. Там можна поїсти, сховатися від дощу чи сонця. На території парку є дванадцять галявин для відпочинку, де встановлені навіси, лавочки, лавки (на галявинах Якубув та Ліпкув є дитячі майданчики).

## ЮЛІНЕК

Варто знати, що в захисній зоні довкола Кампінської пущі знаходиться велика туристична привабливість Мазовії. Колись це була Школа циркової майстерності, а зараз це «Юлінек Парк» – один з найбільших в Польщі парків з атракціонами для цілих родин.

28 листопада 2023 р. Польська туристична організація, а також регіональні туристичні організації надали цьому парковій Сертифікат Польської туристичної організації. Парк брав участь у конкурсі «Найкращий туристичний продукт». Наданий сертифікат — це найважливіша нагорода у туристичній галузі. Він означає, що відвідування об'єкта рекомендують туристам, а послуги, що там надаються — на найвищому рівні.









На увагу заслуговують теж міські крамниці 1828-1833 років, а ще – один з найстаріший в Польщі єврейських некрополів, заснований на зламі XV і XVI сторіч.



--- близько 30 км від Жирардова

[muzeumsochaczew.pl](http://muzeumsochaczew.pl)



↑ КОСТЕЛ У БРОХОВІ  
↑ fot. Adobe Stock

## ЖЕЛЯЗОВА ВОЛЯ

Поблизу Сохачева знаходиться Желязова Воля. В історичному маєтку Скарбеків познайомилися батьки Фридерика – Юстина й Миколай, а потім там само народився Фридерик. Нинішній сучасний Дім народження Фридерика Шопена (філія Національного інституту Фридерика Шопена) – це колишній

флігель маєтку Скарбеків, перебудований у садибному стилі. В інтер'єрі на відвідувачів чекає експозиція, що розповідає про історію цього місця, чекають унікальні пам'ятки: книжки з бібліотеки Миколая Шопена, перші видання музичних творів юного Шопена, лист 17-річного Фридерика до родичів. Садибу оточує мальовничий парк у долині ріки Утрата, що 2010 року пройшов модернізацію. Відпочиваючи серед цікавих видів дерев та рослин, варто послухати сольні концерти музики Шопена у виконанні найвидатніших польських та зарубіжних піаністів, всесвітньо відомих професорів фортепіано, а також лауреатів Міжнародного конкурсу піаністів ім. Фридерика Шопена.



↑ ІНТЕР'ЄР САДИБИ  
↑ fot. Marcin Czechowicz / NIFC



↑ ПОГРУДДЯ КОМПОЗИТОРА  
↑ fot. Marcin Czechowicz / NIFC



--- близько 7 км від центру Сохачева

[muzeum.nifc.pl](http://muzeum.nifc.pl)



↑ ЖЕЛЯЗОВА ВОЛЯ  
↑ fot. Adobe Stock

# МІСТО ГОЛГОФИ, УЗРІЧЧЯ ТА КРАЇНА САДІВ

– Гура-Кальварія – Черськ – Варка – Мнішев –

↑ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ МІСЦЕВОСТІ ГУРА-КАЛЬВАРІЯ  
↑ БАЗУЄТЬСЯ НА ПЛАНІ ХРЕСТА  
↑ fot. arch. Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria

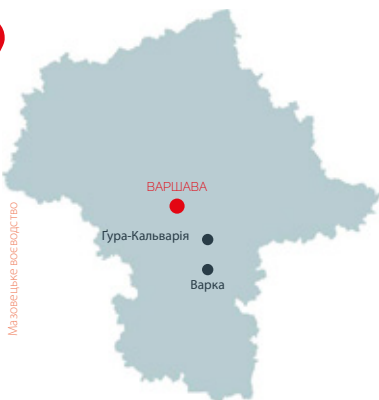


↑ ПАЛАЦ ЕПІСКОПІВ, ПОВУДОВАНИЙ  
↑ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХVІІІ СТ  
↑ fot. arch. Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria



Колись місто **Гура-Кальварія** називали Новим Єрусалимом. Місто, якому понад 350 років (засновником був єпископ Стефан Вежбовський), побудували із взяттям до уваги просторового плану Єрусалиму. 1990 року історичне планування міста Гура-Кальварія було внесено до Реєстру пам'яток архітектури (збереглося 80% цього планування). Місто знамените головню своїми культовими спорудами та пам'ятками сакральної архітектури.

Перш ніж Ви підійдете до них, зверніть увагу на пл. Ринок ім. Єпископа Стефана Вежбовського. **Ратушу в стилі класицизм було побудовано близько 200 років тому, а будинок з колонами, тобто торгові ряди – 1836 року.** До початку Другої світової війни тут були єврейські крамниці. Реконструкція колишніх магазинів відбулася у 50-і роки ХХ століття, зараз тут знаходяться фірми із надання різноманітних послуг. З пл. Ринок йдіть вул. Пілсудського, дійдете до вул. Сайни. У будинку № 1 був Палац єпископів, побудований у другій половині ХVІІ ст., потім там знаходився Міровий суд Черського повіту, а зараз в будинку працює Гмінна публічна бібліотека. Далі на вул. Сейни Ви знайдете барельєф Адама і Єви, які стоять під мазовецькою вербою. Автор пам'ятника, що нагадує про спільне коріння поляків та євреїв — це Броніслав Кшиштоф. Барельєф був відкритий 2011 року. Історія місцевості Гура-Кальварія нерозривно пов'язана з єврейською громадою; до початку ХІХ століття вони не могли оселятися на цих землях, а пізніше їх присутність була вже неможливою з приводу проведеного німцями Холокосту. Прогулюючись міськими вуличками, Ви побачите також Садибу



↑ ПАТУША  
↑ fot. arch. Urząd Miasta i Gminy Góra





цадика (в будинку проживали єврейські релігійні діячі та провідники), а також іудейський молитовний дім на вул. Піярський. Поблизу є також цвинтарі: римо-католицької парафії, єврейський та вірян Євангельської Аугсбурзької Церкви. Зупиніться поруч із будинком колишнього Колегіуму піярів на вул. Шпитальній, а також поряд із казармами, побудованими у XIX ст. (нині тут знаходиться готель).

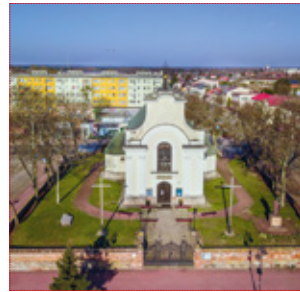
Однією з культових споруд, що варто побачити, є колишній костел бернардинців. Нині це парафіяльний храм Непорочного зачаття Пресвятої Діви Марії, побудований за проектом Якуба Фонтани, надвірного архітектора короля Станіслава Августа Понятовського. Поруч знаходиться будинок монастиря, побудованого в середині XVIII сторіччя, а також каплиця св. Антонія цього ж періоду. Біля каплиці є Джерельце св. Антонія.

Варто звернути увагу на костел Воздвиження Хреста Господнього, що називають костелом «На гірці». Під час містерій Страстей Христових звідси вирушали паломники. Традицію відновили та пам'ятають про неї донині. Щороку у Вербну неділю в Гури-Кальварії відбувається Великодній ярмарок, а також Історичне свято міста — Містерія Страстей Господніх. Релігійне видовище нагадує про традиції Нового Єрусалиму. У підземеллях костелу знаходиться крипта з мощами єпископа Стефана Вежбовського, який заснував Гуру-Кальварію. В каплиці монастиря обов'язково треба побачити Пієту — восковий барельєф, датований XIV ст. — до Польщі його було привезено на спеціальне замовлення короля Зігмунда III Вази. Зверніть увагу на те, як на барельєфі зображено Христа — постать має зуби зі сллової кістки та справжнє людське волосся.

В тій частині Гури-Кальварії, що називають Мар'янками, стоїть Храм Таємної Вечері під покровом Провидіння Господнього — він виглядає так само, як горниця Таємної Вечері в Єрусалимі. Храм було побудовано 1647 року. Зараз це Санктуарій св. отця Станіслава Папчинського, засновника ордену Отців Маріанів, сповідника короля Яна III Собеського. Цього священика називали «Апостолом Мазовії». В костелі є гробниця із мощами св. о. Станіслава. Біля Храму Таємної Вечері знаходиться монастир, а в ньому — Музей св. о. Станіслава Папчинського.



↑ ↑  
КОСТЕЛ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ  
ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ МАРІЇ  
↑ ↑  
fot. Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria



↑ ↑  
КОСТЕЛ ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА  
ГОСПОДНЬОГО  
↑ ↑  
fot. Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria



↑ ↑  
КОСТЕЛ ТАЄМНОЇ ВЕЧЕРІ ТА ПРОВІДІННЯ  
ГОСПОДНЬОГО, ПОВУДОВАНИЙ 1674 РОКУ  
↑ ↑  
fot. Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria/ Robert Korczak



--- близько 35 км від Варшави

[gorakalwaria.pl](http://gorakalwaria.pl)

## ЧЕРСЬК

Черськ — це колишня столиця регіону, тут була резиденція князів Мазовії, місто було у власності польських королів. Головна туристична привабливість — це розвалини Замку князів Мазовії — готичної фортеці, що була побудована на межі



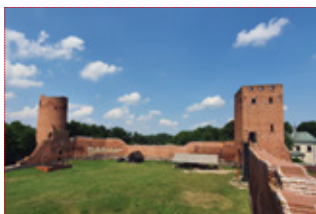
↑ ↑  
ЗАМОК У ЧЕРСЬКУ  
↑ ↑  
fot. Adebbe Stock



→ ЗАМОК У ЧЕРСЬКУ З ВИСОТИ ПТАШИНОГО ПОЛЬОТУ  
fot. Adobe Stock



→ ЧЕРСЬК  
fot. arch. MROT



→ КВІТУЧІЙ САД  
fot. GHG



XIV і XV сторіч. Завдяки цим пам'яткам архітектури Черськ є однією з перлин Центральної Польщі. Коли закінчується літо, а починається осінь, у замку відбуваються Європейські дні спадщини. Цей захід має вже багаторічну традицію. Фестиваль нагадує про польських річкових сплавників, оскільки колись Черськ був важливою для них зупинкою на маршруті до Торуні та Гданська. Відвідуючи фестиваль, варто пам'ятати про те, що Польща – це перша країна в Європі, що внесла традиції річкових сплавників до Державного реєстру нематеріальної культурної спадщини.

Колись Вісла протікала під самими мурами замку, однак з плином часу змінила русло; зараз до її берегів майже два кілометри. Старорічище, що називають Черським озером, знаходиться біля підніжжя замку та охороняється як пам'ятка природи.

--- близько 3 км від центру Гури-Кальварії



→ ПАМ'ЯТНИК КАЗІМЕЖОВИ ПУЛАСЬКОМУ  
fot. arch. MROT



## ВАРКА

Назва Варки, що була королівським містом у Короні Королівства Польського, відомої своїми пивоварними традиціями, ймовірно пов'язана із словом «варити». Туристи можуть відвідати місцеву пивоварню — це справжня туристична привабливість. 2017 року було утворено унікальний «Яблучний маршрут у Варці», а мандруючи ним, можна побачити, як виглядає праця в саду чи на виробничій лінії. Учасники екскурсії можуть самостійно зривати фрукти та вичавлювати з них сік. Про туристичний маршрут піклується Товариство «В.А.Р.К.А». До 2020 року маршрут пролягав територією гміни Варка, а пізніше охопив також Груецький повіт.



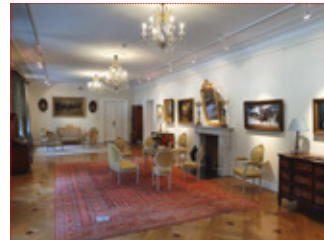
↑ ↓ ПЛ. РИНОК У ВАРЦІ  
↑ ↓ fot. arch. MROT

Прогулюючись пл. Ринок у Варці, варто звернути увагу на ратушу, побудовану 1805 року, а також на пам'ятник гетьманові Стефанові Чарнецькому — гетьман сидить на коні.

У Винярах, північно-східному районі Варки, варто побачити класицистичний плацик, побудований на початку XVII сторіччя. 1967 року тут відкрили **Музей ім. Казімежа Пуласького**, названий на честь особи, яка тут жила. Казімеж Пуласький був польсько-американським героєм, який присвятив своє життя боротьбі за незалежність обох народів. Постійний музейні експозиції — це: «Варка — місто, до якого доторкнулася історія», а також «Казімеж Пуласький та видатні поляки в США». — Виняри пахнуть вином та історією. Це незвичайне місце, що ви обов'язково повинні відвідати, — так музей заохочує туристів.



↑ ↓ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ МУЗЕЮ  
ПУЛАСЬКОГО  
↑ ↓ fot. arch. MROT



↑ ↓ МУЗЕЙ ПУЛАСЬКОГО  
↑ ↓ fot. arch. MROT

Варка розташована у чудовому місці на березі ріки Піліци. Пішохідна та велосипедна доріжка запрошує на прогулянки та катання на велосипеді. У Варці можна взяти напрокат байдарки та каное, і попливти аж до гирла річки Піліца на Віслі.



--- близько 20 км від Черська

## МНІШЕВ

Влітку 1944 року на березі Вісли, в районі Магнушева відбулися важкі бої польських загонів із німецькими військами. Успішна оборона на Варецько-Магнушевському плацдармі стала легендою. Про ці події нагадує музей просто неба — Бойовий музей 1 Армії Війська Польського. Він знаходиться у селі Мнішев. Тут можна побачити не лише польові укріплення та траншеї, але також два танки Т-34-85, кільканадцять гармат, гаубиць та зенітних установок, дві «Катюші», а також післявоєнну амфібію BAW.



↑ ↓ МУЗЕЙ ПРОСТО НЕБА, ПРИСВЯЧЕНИЙ 1 АРМІЇ ВІЙСЬКА  
ПОЛЬСЬКОГО  
↑ ↓ fot. Aneta Leszkiewicz, CC BY-SA 3.0, W3C

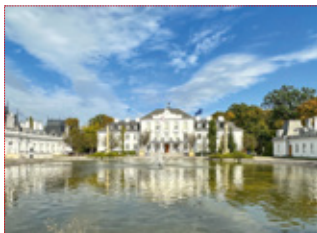


--- близько 12 км від Варки

# КОЗЕНИЦЕ ТА КОЗЕНИЦЬКА ПУЩА

– Козенице – Кемпечкі-заповідник «Королівські джерела» – Августів – Єдльня-Літнисько –

ПАЛАЦУ КОЗЕНИЦЕ  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК КОРОЛЮ ВЛАДИСЛАВІ ЯГАЙЛУ  
fot. GHG

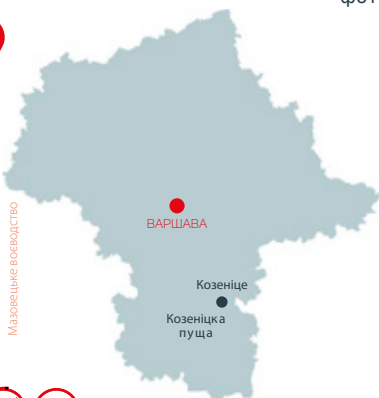


## КОЗЕНИЦЕ

Нашу екскурсію ми розпочинаємо в Козенице — так називається містечко, з яким пов'язана назва пущі. Пуща тягнеться аж до місцевостей Пьонкі та Радом. З Козеницької пущі брали деревину для будови мосту на Віслі, повз який 1410 року армія Ягайла переправлялася через цю ріку в Червінську. Про те, що міст було виконано в Козенице, нагадує пам'ятник у поблизькому парку.

Будинок муніципалітету в Козенице — це ймовірно найбільша в Польщі будівля, де розташовані органи місцевого самоврядування. Муніципалітет знаходиться у старовинному палацовому комплексі, що був побудований наприкінці XVIII сторіччя для короля Станіслава Августа Понятовського. Наприкінці XIX сторіччя його перебудували у стилі французького ренесансу. 1939 року німці спалили палац, але після війни його відбудували та розмістили в ньому органи місцевого самоврядування. Велими вражає увесь комплекс з великим фонтаном в центрі та чудовим парком довкола.

Регіональний музей ім. проф. Томаша Мікоцького в Козенице, розташований у флігелі палацового комплексу, працює від 70-х років XX ст. Тут є багато цікавих експонатів, пов'язаних з історією Козенице. Можна побачити зокрема копію першого польського військового штуцера, що виготовляли в Козенице наприкінці XVIII століття. Завдяки втручання короля Станіслава Августа Понятовського (його погруддя стоїть перед будинком музею), в Козенице розмістили перший в Польщі завод із виробництва зброї. В музеї є також цікаві колекції у царині етнографії та археології, можна побачити архівні фотографії Козенице.



Мазовецьке воєводство

ВАРШАВА

Козенице  
Козеницька  
пуща

ПАЛАЦОВИЙ КОМПЛЕКС У КОЗЕНИЦЕ  
fot. GHG





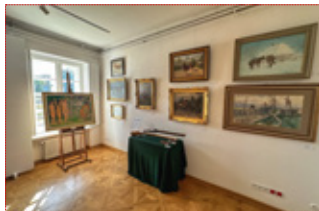
В парку, праворуч від палацового комплексу, стоїть один з найстаріших в Польщі пам'яників на честь відомого державного діяча – це Колона Зіґмунда. Її встановили тут у 30-ті роки XVI сторіччя на честь короля Зіґмунда I Старого, який народився в Козеніце.

В Козеніце активно працює Центр відпочинку та спорту, що знаходиться у сосновому лісі, на березі Козеніцького озера. Там є пляж, тренажери просто неба, концертна раковина, курорти, пансіонат і ресторани.



--- близько 90 км від Варшави

[kozienice.pl](http://kozienice.pl)



↑ МУЗЕЙ У КОЗЕНІЦЕ  
↑ fot. GNC



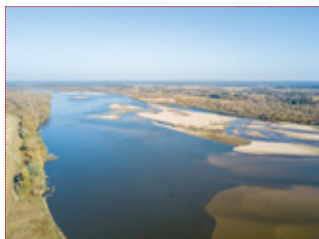
↑ ПАМ'ЯТНИК – КОЛОНА КОРОЛЯ  
ЗІґМУНДА В КОЗЕНІЦЕ  
↑ fot. GNC

## КЕМПЕЧКІ – ОГЛЯДОВИЙ МАЙДАНЧИК НАД ВІСЛОЮ

У автомобілі ми доїдемо туди продовж кільканадцятьох хвилин, а на велосипеді — протягом неповної години. **Тут можна побачити, як широко розлилася Вісла.** У її течії є велика кількість піщаних мілин та островів, де можна спостерігати за птахами, які відпочивають.



--- близько 7 км на схід від Козеніце



↑ ВІСЛА НА ВИСОТІ МІСЦЕВОСТІ  
КЕМПЕЧКІ  
↑ fot. GNC

## ЗАПОВІДНИК «КОРОЛІВСЬКІ ДЖЕРЕЛА»

Найчудовіші частини Козеніцької пущі захищені аж у п'ятнадцяти заповідниках. Їх **утворили на території Козеніцького краєвидного парку та у його буферній зоні.** Найцікавіший з них — заповідник «Королівські джерела». До нього та навколо нього веде освітній троп, маршрут здебільшого прокладено повз дерев'яний місток у долині річки Загожджонкі. На маршруті встановлено дошки з інформаціями, отже можна дізнатися багато цікавого про навколишні ліси. Поруч із містком знаходиться «Королівське джерело» – за легендою, воду з нього пив сам король Ягайло.



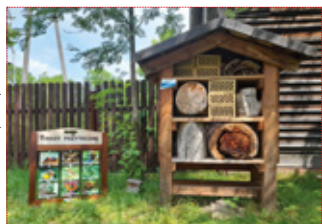
--- близько 10 км від Козеніце, дорогою на Пьонкі та Радом



↑ МІСТОК НАД РІКОЮ ЗАГОЖДЖОНКА В ПУЩІ  
↑ fot. AdobeStock



ЦЕНТР В АВГУСТОВІ  
fot. A. Kolacz (MZPK)



## ОСВІТНЬО-МУЗЕЙНИЙ ЦЕНТР У СЕЛІ АВГУСТІВ

Центр знаходиться у старому будинку лісника, датованому 1905 роком, працює від весни до осені. В музейній частині є експозиції, що стосуються лісництва, історії поселення на цих землях, етнографії, культури та фауни Козеніцької пущі. Експозиція просто неба — це зокрема старе кінне оснащення лісника, а також лісної залізниці, що вже не існує.

--- близько 4,5 км від автостоянки  
біля «Королівських джерел»



КОСТЕЛ У ЄДЛІНІ  
fot. Lukasz Smolarczyk, CC BY-SA 4.0, WIC



## ЄДЛЬНЯ-ЛІТНИСЬКО, ЗАПОВІДНИК ПРИРОДИ «ЄДЛЬНЯ»

Наступний заповідник, що рекомендуємо відвідати — це заповідник «Єдльня», що неподаль місцевості Єдльня-Літницько. До заповідника веде природничка тропа.

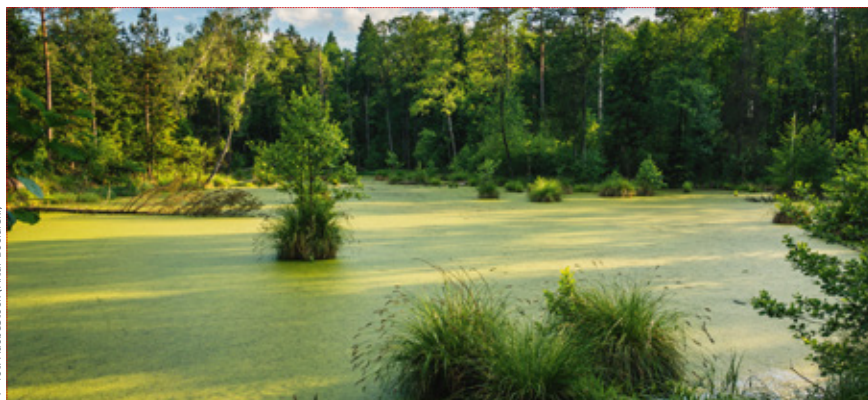
Місцевість Єдльня-Літницько розташована над невеликою лагуною. Там можна не лише відпочити на пляжі, але також скористатися тренажерами просто неба та пропозиціями пунктів громадського харчування. Варто побачити також дерев'яний костел, що побудували перед Другою світовою війною у т.зв. «закопанському стилі».

Які ще заповідники природи варто відвідати в Козеніцькій пущі? Це, до прикладу, заповідник «Пьонкі» (на околиці міста Пьонкі) та заповідник «Заламанек» (біля дороги з Козеніце до міста Пьонкі). До них можна легко доїхати і варто там погуляти, захоплюючись чудовим природнім низинним лісом.

--- близько 15,5 км від Августова, дорогою на Радом



У КОЗЕНІЦЬКІЙ ПУЩІ  
fot. AdobeStock (Artur Voclarski)



# ЗА СЛІДАМИ КОХАНОВСЬКОГО

– Сицина – Зволень – Чорноліс –

**Мазовія надихала багатьох літераторів, одним з них був поет Ян Кохановський - він належить до групи найвидатніших поетів європейського ренесансу. Він народився у селі Сицина, мешкав у Чорнолісі, а похований в Зволені.**

## СИЦИНА

У садибі, що нажаль не збереглася до наших часів, в місцевості під таємничою назвою Сицина 1530 року народився Ян Кохановський. Садибу було перебудовано у XIX сторіччі. Коли у 70-і роки XX сторіччя її розбирали, знайшли фрагменти оригінального фундаменту першої будівлі, датовані XVI сторіччям. У наші дні в парку можна побачити начерк садиби, а для відвідувачів підготовлено дошки з інформаціями. Тут можна поїсти – голодних чекає ресторан «Фрашка» (Дрібниця) – Кохановський був майстром дотепних гострослівних віршованих мініатюр.



КОЛОНА КОХАНОВСЬКОГО У СИЦИНІ  
↑ fot. arch. Starostwa Powiatowego w Zwoleńiu



--- близько 115 км від Варшави

## ЗВОЛЕНЬ

Черговий пункт у програмі нашої подорожі – це **Зволень**. Тут знаходиться парафіяльний костел Воздвиження Хреста Господнього, а в ньому – некрополь родини Кохановських (кажуть, що він утворений за ініціативою самого поета). Зараз до крипти під підлогою храму веде спеціально утворений вхід, що відчиняється для відвідувачів, а в Старому будинку парафіяльного священика знаходиться Регіональний музей. Варто також відвідати центр містечка, де встановлено два цікаві пам'ятники, пов'язані із особою Майстра Яна. На пл. Ринок у Зволені стоїть пам'ятник



КОСТЕЛ ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО  
У ЗВОЛЕНІ ↑ fot. Rafał Terkner, CC-BY-SA-3.0-PL, WC



ПАМ'ЯТНИК ЯНОВІ КОХАНОВСЬКОМУ  
У ЗВОЛЕНІ ↑ fot. Rafał Terkner, CC-BY-SA-3.0-PL, WC

поетові, а поруч із місцевою школою – погруддя Кохановського, який притуляє до себе кохану дочку Уршульку (Урсульку).

--- близько 5,5 км від Сицини



[zwolen.pl](http://zwolen.pl)

## ЧОРНОЛІС

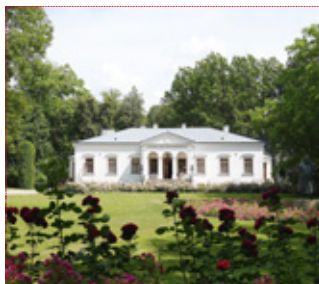
Місцевістю, що стисло пов'язана з особою поета, є Чорноліс, де Ян Кохановський мешкав та писав свої твори. У колишньому маєтку поета працює Музей Яна Кохановського. Головний будинок, оточений чудовим дендрологічним парком – це класицистична садиба Яблоновських, чергових власників Чорнолісу. Будівля датована XIX сторіччям. В будинку, зокрема у його репрезентативній частині на першому поверсі, на відвідувачів чекає постійна експозиція: *Ян Кохановський – дух місця та атмосфера епохи*. Тут можна дізнатися про насичене життя поета, побачити пов'язані з ним пам'ятні предмети, а також видання його творів. Серед найцінніших експонатів зокрема є: старі видання творів поета; статті та книги про його життя й творчість; керамічні вироби; картини, гобелени. Тут є також дерев'яні двері із гербом, а також залізні двері з ініціалами та гербом «Корвін» – це шляхетський герб Кохановських. Ймовірно двері врятували під час пожежі садиби поета 1720 року. У підвалах маєтку можна побачити експозицію Бабинська Річ Посполита. Варто відвідати каплицю, пов'язану із життям поета у Кракові, а також із його роботою при дворі короля Зіґмунда Августа. Комплекс будівель садиби оточує мальовничий краєвидний парк. Зверніть увагу на: місце, що залишилося після знаменитої липи, про яку писав Кохановський; таємничий камінь моці;obelіск, що нагадує про племінника (сина брата) Яна Кохановського; символічний саркофаг коханої дочки Поета – Уршульки.

--- близько 12 км від Зволени



[muzeumkochanowski.pl](http://muzeumkochanowski.pl)

↑ САДИБА ЯБЛОНОВСЬКИХ У ЧОРНОЛІСІ – ТУТ МІСТИТЬСЯ МУЗЕЙ ЯНА КОХАНОВСЬКОГО → fot. Aleksandra Galek



↑ ПAM'ЯТНИК ЯНОВИ КОХАНОВСЬКОМУ → fot. Mzungu, CC BY-SA 3.0, WC



# ПОВЗ ПІВДЕННО-ЗАХІДНУ МАЗОВІЮ

– Нове Място над Пілицею – Пшисуха – Шидловець – Хлевіска –

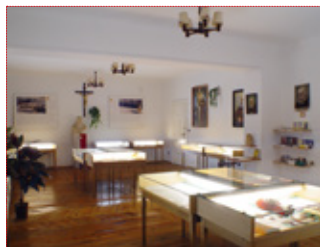
## НОВЕ МЯСТО НАД ПІЛИЦЕЮ

У південно-західній частині Мазовецького воєводства, на відстані 79 км від Варшави, на лівому березі ріки Пілиці розташована місцевість під назвою Нове Място над Пілицею. Міські права вона отримала 1400 року. Від 1960 року про історію регіону дбає **Регіональний музей**, відкриття якого відбулося у 560. роковини отримання Новим Мясом над Пілицею міських прав. На Вас тут чекає понад 1000 експонатів, пов'язаних з археологією, геологією, історією, мистецтвом, етнографією, нумізматикою. Найстаріші експонати — це камінні знаряддя з епохи неоліту та епохи бронзи, а також середньовічні глиняні начиння. Є також старі книги, до прикладу краківське видання «Сеймових проповідей» Петра Скарги, датоване 1618 роком. Музей знаходиться на площі Отця Гонората Козмінського.

Варто відвідати також **костел св. Казимира та відомий монастир отців капуцинів**. На зламі XIX/XX ст. у ньому мешкав блаженний отець Гонорат Козмінський, який у XIX ст. заснував багато чернечих згромаджень, члени яких не носили чернечого вбрання (у вказаний період традиційні чернечі ордени переслідувалися та ліквідовувалися царською владою). Від 1997 року Гонорат Козмінський є покровителем міста. В музеї, що існує при монастирі, можна побачити чернече вбрання, перо, пасмо волосся та мощі блаженного Гонората. Відпочиваючи в місті, увійдіть до костелу **Покрови Матері Божої Страждальної**, датованого 1856 роком (пам'яткою мистецтва є тут зокрема П'єта



↑  
ВИСТАВКА У РЕГІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ  
В НОВОМУ МЯСТІ →  
fot. Krzysztof Witko



↑  
МОНАСТІРСЬКИЙ МУЗЕЙ  
fot. Jan Jurczak



↑  
МОНАСТІР КАПУЦИНІВ У НОВОМУ МІСТІ НАД ПІЛИЦЕЮ  
fot. Jan Jurczak



з Гостома, датована приблизно XIV століттям). Зверніть також увагу на палацовий комплекс XVIII–XX ст. з палацом і парком та на будинок вокзалу Груецької залізниці. Варто відвідати також старий римо-католицький цвинтар.

--- близько 80 км від Варшави



↑ МУЗЕЙ ІМ. ОСКАРА КОЛЬБЕРГА  
↑ fot. arch. Muzeum



## ПШИСУХА

Пшисуху варто відвідати з огляду на те, що тут від 1990 р. працює **Музей ім. Оскара Кольберга** – це філія Музею радомського села у Радомі. У музейній колекції є документи, матеріали та предмети, що стосуються історії Пшисухи та життя Кольберга – відомого польського етнографа, енциклопедиста, фольклориста й композитора. Варто також звернути увагу на будинок, у якому знаходиться музей. Пам'ятка архітектури — це **колишній маєток шляхетської родини Дембінських гербу «Нечуя»**, датований другою половиною XIX ст. Окрім музею, у Пшисусі є ще декілька туристичних привабливостей. На вул. ксьондза Сцеґенного треба подолати 11 сходинок, щоб увійти до **костелу св. Іоанна Непомука та св. Ігнатія Лойоли**. У цьому храмі зверніть увагу зокрема на вівтар. Перший храм побудували близько 1764 року — з модрина, а теперішній — у 1780–1786 роках. Після пожежі однієї з веж храм було відреставровано 1833 р. На вул. Конопницької Ви побачите **синагогу**, що побудували у 1774–1777 роках. Це одна з найвеличніших єврейських божниць в центральній частині Польщі. Після Другої світової війни синагога поступово руйнувалася. Від 2007 року власником божниці є Фонд захисту єврейської спадщини. Про минуле міста нагадує **старий єврейський цвинтар**, що під час Другої світової війни був повністю зруйнований. Тут можна побачити фрагменти знищених мацев. Найважливіше місце для хасидів, які відвідують цвинтар — це комплекс трьох охелів. Охель — це надбудова над могилами найвидатніших цадиків та рабінів.

↑ СИНАГОГА У МІСЦЕВОСТІ ПШИСУХА  
↑ fot. arch. UMIG Przysucha



↑ СКАЛИ У ПШИСУСІ  
↑ fot. arch. Nadleśnictwa Przysucha



Тепер ми з Вами помандруємо у дуже мальовниче місце — йдеться про Пшисуські скелі на території Лісової інспекції Пшисуха (скелі знаходяться на відстані близько 1 км від будинку Лісової інспекції). Це 15-метрова відкрита стіна з пісковика – чи Ви також бачите рожевий відтінок? Під стіною можна сісти на лавочці та відпочити. Туристи охоче відвідують також **Топорнянське водосховище**, що у південній частині Пшисухи, поблизу заповідника «Пуща», біля витоку річки Радомка. Є багато привабливостей, з якими пов'язаний відпочинок біля води; це також чудове місце для прогулянок та осінніх походів по гриби. Чому водосховище називається Топорнянське? Назву було взято від слова «топори» – «сокири». Під час Листопадового та Січневого повстання тут виготовляли зброю для повстанців.

--- близько 30 км від Нового М'яста над Пiлицею





↑ ↑ СТОВП ГАНЬБИ У ШИДЛОВЦІ  
fot. Mateusz\_Sz, CC BY-SA 3.0, WC



перебуваючи у вежі ратуші. Перед міською ратушею (на кожному розі можна побачити невелику вежу) знаходиться унікальна у масштабі Польщі пам'ятка — це ганебний стовп. До колони епохи пізнього ренесансу, датованої XVII століттям, прикріплені залізні ручки для прив'язування засуджених. Востаннє ганебний стовп використали 1788 року. Поруч знаходиться інше місце для покарання — **колонна «Зоськи»**. Так звали містянку з Шидловця, першу жінку, яку було покарано публічно. Зараз про це нагадає реконструйований пам'ятник. У південній частині пл. Ринок стоїть **пам'ятник Тадеушеві Костюшку**, датований 1923 роком — це найстаріший в Шидловці пам'ятник, що стоїть на своєму старому місці. Приїжджайте до Шидловця у Вербну неділю — тоді відбувається виняткова хода із скульптурою Вербного Ісусика або Вербного ослика.

--- близько 22 км од від Пшисухи



↑ ↑ ПАЛАЦ У ХЛЕВІСКАХ  
fot. Komarski, CC BY 3.0 PL, WC



## ХЛЕВІСКА

Якщо Ви шукаєте одну з найстарших в Польщі шляхетських резиденцій, вона знаходиться саме тут. На в'їзді до села Вас привітає палац Одровонжів у Хлевісках. Ви можете скористатися усіма послугами, що тут пропонують, оскільки зараз в палаці — в оточенні старого парку зі ставками — знаходиться готель. Тут пропонують багато атракціонів, що несуть втіху тілу та душі — тут є конюшня та сад для медитування. Спершу палац був замком, що побудували у XV сторіччі, а після перебудови у XVIII сторіччі став палацом. Покровителем замку був св. Яцек Одровонж, який — за виданням «Przewodnik Katolicki» — «Божим Словом годував душі, а тіло — пирогами, тобто плячками, що символізували хліб насущний».

В центрі села стоїть цікава вежа з годинником, перенесеним сюди з площі перед палацом. На південь від неї знаходяться об'єкти Старого металургійного комбінату, що є філією Музею техніки та промисловості у Варшаві. Найбільше вражають три величезні печі, де випалювали руду. Металургійний комбінат, що працював до 1940 року, побудувало Французьке металургійне товариство. Якщо Ви приїдете сюди в серпні, можете взяти участь у Святі заліза та сталі. Музей можна відвідати від вівторка до неділі, від 10:00 до 16:00.

--- близько 8 км від Шидловця



↑ ↑ ЗАЛІЗГОРБНИЙ ЗАВОД У ХЛЕВІСКАХ  
fot. Rafał Terkner, CC BY-SA 3.0 PL, WC



↑ ↑ ПІЧКИ, Т.ЗВ. «ПРАЖАКИ»  
fot. Rafał Terkner, CC BY-SA 3.0 PL, WC



[nmt.waw.pl](http://nmt.waw.pl)

# РАДОМСЬКІ ПАМ'ЯТНИКИ, ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА Й МУЗЕЙ РАДОМСЬКОГО СЕЛА

## НЕБАНАЛЬНІ ТА ЧУДЕРНАЦЬКІ ПАМ'ЯТНИКИ В РАДОМІ

Запрошуємо Вас на прогулянку головною пішохідною зоною Радома – вул. Жеромського (від парку Костюшка до міської пл. Ринок). Це маршрут пам'ятників, а майже кожен з них вражає. В парку Косцюшка стоять два цікаві пам'ятники – **Фридерикові Шопеніві** і **Янові Кохановському**.

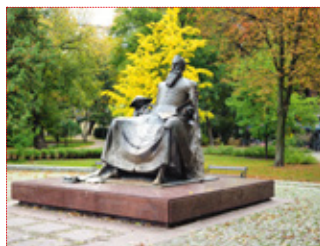
Коли ми вийдемо з парку на вул. Жеромського, ходимо вправо, щоб побачити перший з небанальних пам'ятників. Він є частиною проекту «Гарніше Середмістя – символи нашого міста у формі малої архітектури». Йдеться про пам'ятник **тістечку «Радом'янка»**. Автори додали також інші символи – **столік**, виготовлений на фабриці меблів з гнутої деревини «Джоша Кон і компанія», а також **філіжанку** з Цьмелюва і виделку до випічки, виготовлену фірмою «Герлах».

Ідучи променадом у напрямку пл. Ринок, ми дійдемо до палацу родини Корацці. Там побачимо пам'ятник військовому **велосипеду типу XX**, до якого солдат міг прикріпити **гвинтівку**, виготовлену на заводі «Лучник». І велосипеди, і гвинтівки виготовлялися у Радомі.

Чи Ви коли-небудь бачили пам'ятники продуктам харчування, що їсте на сніданок? Ми впевнені, що ні! У Радомі це можливо – минуло вже декілька років, відколи під час прогулянки можна зупинитися поруч із пам'ятником **гомогенізованому сиру**, що вже понад 45 років поспіль виготовляється на Молокозаводі «Ролмлеч».



ПАМ'ЯТНИК ШОПЕНОВІ  
↑ ↑  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК ЯНОВІ  
КОХАНОВСЬКОМУ  
↑ ↑  
fot. GHG



ТІСТЕЧКО «РАДОМ'ЯНКА»  
↑ ↑  
fot. GHG



Мазовецьке воєводство

ВАРШАВА

Радом



ВІЙСЬКОВИЙ ВЕЛОСИПЕД ТИПУ XX  
↑ ↑  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК  
ГОМОГЕНІЗОВАНОМУ СІРУ  
↑ ↑  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК ПРОФЕСОРОВІ ЛЕШЕКОВІ  
КОЛАКОВСЬКОМУ  
↑ ↑  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК ВІТОЛЬДОВІ  
ГОМБРОВИЧОВІ  
↑ ↑  
fot. GHG



ПАМ'ЯТНИК НА ЧЕСТЬ ГЕРОІЗМУ ПОЛЬСЬКИХ ЛЕГІОНІВ  
↑ ↑  
fot. GHG



Пройшовши ще декілька кроків, Ви дійдете до пл. Конституції 3 Травня, зупиніться поруч із особливим столиком з кав'ярні, за яким сидить певна особа. Це пам'ятник **проф. Лешеків Колаковському**, який 1927 року народився у Радомі. Лешек Колаковський отримав звання почесного громадянина Радомі. Він був одним з найзнаменитіших польських філософів, публіцистом, прозаїком, автором сатиричних творів та казок. Ми бачимо професора, який опирається на палицю, а на столику з кав'ярні, за яким професор сидить, лежить капелюх. Поруч із столиком стоїть другий, порожній стілець. Він немов заохочує до того, щоб сісти поруч із професором та порозмовляти про те, чи насправді (як казав професор): «Наймудріші люди народилися в Радомі».

Поруч із чудовим костелом військового гарнізону, де колись була церква (храм перебудовано у тридцяті роки ХХ ст.), ми побачимо два важливі пам'ятники - **Могилу Невідомого солдата у Радомі**, а також меморіальний камінь, присвячений **Солдатам-гірникам**.

Ще декілька кроків - і бачимо наступний пам'ятник. Цього разу прийшла пора зіграти в шахи із **Вітольдом Гомбровічем**. Біля шахівниці стоїть порожній стілець. Гомбровіч часто приїздив до Радомі, коли відвідував прилеглу місцевість Всоля. У наш час Радом організує Міжнародний фестиваль творчості Гомбровіча.

У Всолі, в резиденції 1914 року, що належала своїм дітям (дружині брата) письменника, знаходиться Музей життя і творчості Вітольда Гомбровіча. Музей було відчинено 2009 року.

За цим пам'ятником привертає увагу старовинний **палац Каршів і Вікенхагенів**. Цю кам'яницю, що нагадує палац, було побудовано у 1881-1882 роках. Взірцем для порівняння були палаци фабрикантів з Лодзі.

Ідучи далі, поруч із монастирським комплексом отців бернардинців 1468 року (він вважається одним з найкраще збережених монастирських комплексів Польщі) звернімо увагу на пам'ятник **Лехові й Марії Качиньським**.

Зона для прогулянок, що веде нас вздовж вулиці Жеромського (в ХІХ сторіччі це була головна вулиця Радомі; колись тут був тракт, що вів у бік Любліна) закінчується на вул. Валовій. До пл. Ринок вже недалеко, ходімо трохи довкола. Спершу повернімо ліворуч, щоб побачити пам'ятник **Онуфрієві Заглобі** - персонажеві з «Трилогії» Генріка Сенкевича. За Онуфрієм можна побачити копії гармат ХІІІ сторіччя. Ідучи далі вул. Гродською у напрямку пл. Ринок, ми побачимо **пам'ятник - макет середньовічного замку в Радомі**. Поруч є костел св. Іоанна Хрестителя із вежею, що є символом Радомі, зображеним на поштівках. Перед костелом є пам'ятник св. Іоаннові Непомуку, дещо далі - пл. Ринок, а на ній - пам'ятник Чиніві польських Легіонерів (за зразок для пам'ятника було взято його мініатюру).



ВУЛИЦЯ СТЕФАНА ЖЕРОМСЬКОГО  
 fot. GHG  
 ↑ ↑

У рамках проєкту «Символи Радома» на території міста було встановлено ще декілька цікавих скульптур та пам'яток. Спробуйте віднайти другий **велосипед**, виготовлений на фабриці зброї «Лучник» – цього разу йдеться про модель для велосипедних перегонів. Віднайдіть нависний замок «Лучник», виготовлений на Фабриці металевих виробів ім. Генерала Вальтера або найвідоміший **польський пістолет wz. 35**, виготовлений на військовому заводі у Радомі. **В місті встановлені також моделі друкерської машинки «Лучник 1301» та швейної машини «Лучник Kl. 82».** **Є також: моделі банки фарби «Rafil Gr-tix» і пензель; модель протигазу wz 24**, виготовлена Військовим комбінатом протигазового обладнання; жіночі напівчоботи, що виготовлялися на знаменитій Радомській фабриці з виготовлення шкіряних виробів «Radostkór» (Радошкіра); черевики на липучках, що виготовляла фірма «Sofix». Варто віднайти також: телефонний апарат «Мальва» телекомунікаційної фірми «Братек» та телефонний апарат СВ-49; домашню вагу WD-2, що виготовлялася на Радомському комбінаті із виготовлення ваг «Радаваг». Ви знайдете також газову плиту, що виготовлялася на Радомській фабриці металевих виробів «Польметал».



МАКЕТ ЗАМКУ В РАДОМІ  
 fot. arch. MROT  
 ↑ ↑

Перед входом до будинку Окружного суду лежить нагорода для тих, хто уважно дивиться під ноги – це керамічна плитка, що виготовлялася на Фабриці керамічних та цементних виробів «Marywil». У нижній частині старих воріт на вул. Тююновій лежать пачки популярних марок цигарок, що виготовлялися на Фабриці тютюнових виробів у Радомі – зокрема «Радомські», «Столичні», «Екстра Міцні» та «Клубні».



КОСТЕЛ СВ. ІОАННА ХРЕСТИТЕЛЯ В РАДОМІ  
 fot. arch. MROT  
 ↑ ↑



--- близько 100 км від Варшави

[symbole.radom.pl](http://symbole.radom.pl)

↑ ↑  
БУДИНОК МУЗЕЮ  
fot. arch. Muzeum  
im. J. Malczewskiego



↑ ↑  
ВИСТАВКА ЖИВОПІСУ  
ЯЦЕКА МАЛЬЧЕВСЬКОГО  
fot. GHG



↑ ↑  
ПРИРОДОЗНАВЧА ВИСТАВКА  
fot. GHG



↑ ↑  
ІНТЕР'ЕР МАЗОВЕЦЬКОГО ЦЕНТРУ  
СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА  
fot. M. Kuciewicz/MCSW



## МУЗЕЙ ЯЦЕКА МАЛЬЧЕВСЬКОГО ТА МУЗЕЙ ІСТОРІЇ РАДОМА

На пл. Ринок у Радомі знаходиться обов'язковий пункт програми екскурсії містом - Музей Яцека Мальчевського. Його облаштували в будинку колишньої гімназії, до якої ходив художник. Музей підготував для відвідувачів чисельні виставки. Це, звичайно, галерея робіт Мальчевського, а також: природознавча виставка; галерея польського живопису XIX і XX сторіч; колекція, що належала родині Пінно. Експозиція в Музеї історії Радомі, що розповідає про минувшину міста - це одна з найсучасніших в Польщі виставок. Тут елементи традиційного музею переплітаються із мультимедіа. На протилежному боці пл. Ринок працює філія Музею Мальчевського - це постійна експозиція Музею історії Радомі. Відмінно підготовлена мультимедійна експозиція дозволяє нам дізнатися про багату історію міста. У Радомі варто відвідати також Кам'яницю Дескурів, де знаходиться музей.

[www.muzeum.edu.pl](http://www.muzeum.edu.pl)

## ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

В центрі міста, в будинку колишньої вугільної електростанції, знаходиться **Мазовецький центр сучасного мистецтва «Електростанція»**. Це культурна установа, утворена 2005 року органами самоврядування Мазовецького воєводства. Щороку у відновлених приміщеннях електростанції відбувається кільканадцять індивідуальних та групових виставок, у яких беруть участь митці з Польщі та з закордону. В центрі «Електростанція» є його власна колекція творів мистецтва, він також займається видавничою діяльністю.

[mcswelektrownia.pl](http://mcswelektrownia.pl)

↑ ↑  
ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ»  
fot. GHG





## МУЗЕЙ РАДОМСЬКОГО СЕЛА

**Це обов'язковий пункт програми під час екскурсії Радомом.** Музей було засновано 1976 року і вже понад 45 років ця установа зберігає та дбає про культурну спадщину Радома й околиць, а також нагадує про будні мешканців сіл. Музей народної архітектури та побуту розташований на околиці міста, вздовж річки Молочної. Тут захоплюючі мальовничі краєвиди. Музей радомського села розташований на майже 33 гектарах, відвідувачі можуть побачити 80 об'єктів – пам'яток культури та сільського будівництва. Це хати, садиби, старий костел, що має статус пам'ятки архітектури, господарські будинки, кузні, вітряні й водяні млини. В музеї є також понад 20 000 рухомих експонатів, серед яких на увагу заслуговують колекції: транспортних засобів; сільськогосподарських машин; вуликів та інструментів для бджільництва; тканин; творів народного мистецтва.



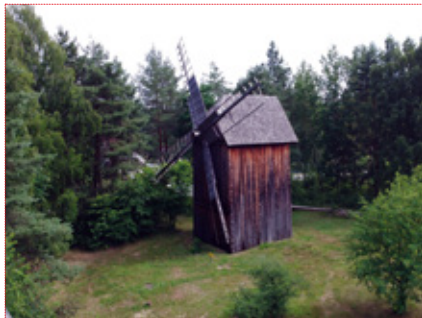
↑ ХАТА З ХОМЕНТОВА  
↑ fot. arch. MROT

↑ ХАТА „БІДНЯЧА“ З МІСЦЕВОСТІ БАРТОДЗЄЄ  
↑ fot. arch. MROT



↑ САДИБА З МІСЦЕВОСТІ ПЕЧИСЬКА  
↑ fot. arch. MROT

↑ ХАТА З ХОМЕНТОВА  
↑ fot. arch. MROT



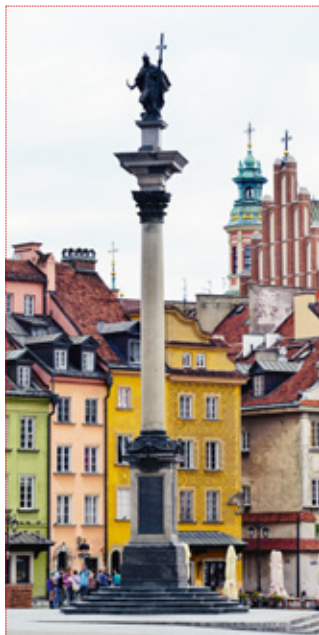
↑ ВІТРЯНИЙ МЛИН З ДОМБРОВИ  
↑ ЯШТЕМБСЬКОЇ → fot. arch. MROT



# ВАРШАВСЬКЕ СТАРЕ МІСТО

– Замкова площа з Колоною короля Зигмунда III Вази – пл. Ринок – пам'ятник Варшавській Русалці – Сиренці – Барбакан – Пам'ятник Малому повстанцю – Мультимедійний парк фонтанів –

↑ КОЛОНА КОРОЛЯ ЗИГМУНДА III ВАЗИ  
↓  
↑ fot. GHG

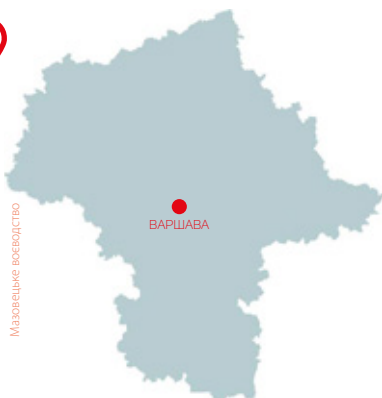


Варшава – це місто, де новачії переплітаються з традицією, а сучасність – з історією. Варшава заохочує до того, щоб її відвідали – тут є мальовничі куточки та цінні пам'ятки архітектури. Якщо Ви хочете відчутти атмосферу історичного міста, варто знайти час на прогулянку Старим та Новим Містом. Під час війни німці вщент зруйнували Старе місто, але пізніше усі поляки старанно його відбудували. Варшавське Старе місто відродилося з попелу немов Фенікс. Це було високо оцінено ЮНЕСКО, що 1980 року внесло Старе місто у Варшаві у Список всесвітньої культурної та природничої спадщини.

Експерсію розпочинаємо на Замковій площі, де знаходиться **Колона короля Зигмунда III Вази**. Це найстаріший та найвищий світський пам'ятник у Варшаві, і водночас – один з найважливіших символів міста. Урочисте відкриття пам'ятника відбулося 24 листопада 1644 року. Колону було встановлено за ініціативи короля Владислава IV, який таким чином хотів вшанувати пам'ять свого батька, **Зигмунда III** та продемонструвати славу королівської родини Вазів. Висота пам'ятника – 22 метри. На пам'ятнику король **Зигмунд III Ваза стоїть у повному озброєнні, в короні та коронаційній мантії**. Король поставив праву ногу на шоломі із страусовим пір'ям, а його ліва рука опирається на великий хрест. В правій долоні, на рівні стегон, король тримає шаблю. Під час Варшавського повстання (вночі з 1 на 2 вересня 1944 року) у Колону **Зигмунда III Вази потрапив танковий снаряд**.



Мазовецьке воєводство



↑ СТАРЕ МІСТО – ВИД З БОКУ РАЙОНУ ПРАГА  
↓  
↑ fot. GHG





↑ ЗАМКОВА ПЛОЩА, КОЛОНА КОРОЛЯ ЗІГМУНДА ТА КОРОЛІВСЬКИЙ ЗАМОК  
↑ fot. GHG

Після війни було оголошено загальнодержавний збір коштів, завдяки чому колону відбудували. Повторне відкриття відбулося 1949 року. Легенда свідчить, що король опускає шаблю, коли місту загрожує небезпека, а піднімає її, коли доля міста має покращитися.

З Замкової площі відкривається широка панорама сучасного міста, долини Вісли, її берегу в районі Прага. Внизу прокладено автомобільний Маршрут W-Z (Схід-Захід), що був відкритий 1949 року. З нагоди відкриття маршруту кондитери Варшави вперше випекли тістечко з шоколадного бісквіту з білим кремом та збитими вершками під назвою **Wuzetka** («Вузетка»). 2023 року тістечко визнали традиційним продуктом та внесли у Перелік традиційних продуктів, що охороняється законодавством. Крутий схил буде легше подолати за допомогою ескалатора – він перший у Варшаві, а користування ним розпочато 1949 року. У наш час оригінальні сходові марші замінили на сучасні, було відновлено ландшафт довкола них.

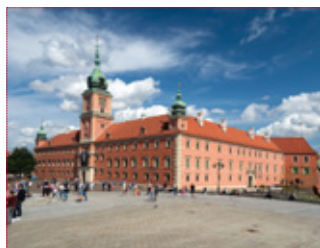
Частиною Королівського тракту, що з'єднує колишні королівські резиденції, є Королівський замок – колишня резиденція мазовецьких князів, а згодом – короля і влади. **Від 1979 року замок має статус Пам'ятника національної історії та культури. 1980 року його було внесено у Список всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.** Інтер'єр та постійна експозиція Замку – це: Королівські апартаменти; Галерея шедеврів (у ній знаходяться найбільш цінні в усій Польщі картини: Дівчина в рамі і Вчений за робочим столом пензля Рембрандта); Сеймові зали (із Сенаторською залом,



↑ КОРОЛІВСЬКИЙ ЗАМОК ТА  
↑ ФРАГМЕНТ МАРШРУТУ W-Z  
↑ fot. GHG

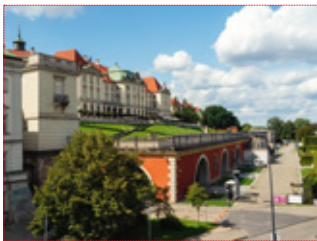


↑ ТІСТЕЧКО «ВУЗЕТКА»  
↑ fot. SpiderMum, CC BY-SA 3.0, WC



↑ КОРОЛІВСЬКИЙ ЗАМОК  
↑ fot. GHG

↑ ↑ АРКАДИ КУБІЦЬКОГО  
fot. GHG



↑ ↑ ПАЛАЦ «ПІД ЖЕРСТОЮ»  
fot. GHG



↑ ↑ КОСТЕЛ СВ. АННИ  
fot. GHG



↑ ↑ АРХІКАФЕДРАЛЬНИЙ СОБОР СВ. ІОАННА ХРЕСТИТЕЛЯ  
fot. Adrian Gryciuk, CC BY-SA 3.0, WC



де 1791 року було ухвалено Конституцію 3 Травня); Галерея Веттинів; Зали Яна Матейка (Зали королеви); Президентські зали II Речі Посполитої та Уряду Республіки Польща в екзилі; Мистецька колекція Королівського замку у Варшаві; Велике внутрішнє подвір'я; Підвали. Біля підніжжя замку можна побачити відреставровані Аркади Кубіцького. Колись вони були терасою замку, стайнею або гаражем, а зараз є місцем на культурній мапі столиці – тут відбуваються концерти та виставки. Нижче Замку знаходяться **Замкові сади** (Нижній та Верхній). У них росте зокрема Серце Варшави – це вид тюльпана червоного кольору, форма його квітки нагадує корону. Поруч із замком знаходиться Мідно-даховий палац, перший будинок у Варшаві вкритий мідним (зеленим) дахом. Це колишня резиденція князя Юзефа Понятовського. У комплекс Королівського замку палац було включено 1989 року, зараз він є частиною музею.

Увійдіть також до **костелу св. Анни**, що стоїть на узбіччі на березі Вісли – це один з найбільш упізнаваних храмів столиці. Подолавши 150 кам'яних сходинок, Ви вийдете на оглядовий майданчик **дзвіниці костелу св. Анни**, що є пам'яткою архітектури. Звідти відкривається один з найгарніших видів на Старе місто, а також на правобережну частину Варшави. Меценатом дзвіниці була Анна Ягайлонка.

Ідучи вул. Святого Яна у бік пл. Ринок Старого Міста, Ви побачите один з найстаріших храмів Варшави – **Архікафедральний собор св. Іоанна Хрестителя**. Варто увійти до цього величного храму, що після знищень періоду Другої світової війни було відбудовано у стилі т.зв. вілінської готики. У сучасному інтер'єрі варто звернути увагу на епітафії та меморіальні дошки, що нагадують про багатьох відомих осіб. У храмі знаходиться нагробок останніх Мазовецьких князів, а також нагробок маршала Малаховського. Дуже цікава історія стосується розп'яття з каплиці Баричків. Сам Архікафедральний собор також є непересічним некрополем. У підземеллях облаштовано спеціальний маршрут. Ідучи вздовж нього, можна побачити нагробок короля Станіслава Августа Понятовського, нагробки президентів Другої Речі Посполитої – Габрієля Нарутовіча та Ігнація Мосцицького, а також інших відомих особистостей, таких як Генрік Сенкевич чи Ігнацій Ян Падеревський. У підземеллі знаходиться також крипта Варшавських архієпископів. В самому храмі спочиває Примає Тисячоліття – блаженний кардинал Стефан Вишинський. При Архікафедальному соборі працює Дієцезіальний музей.

Вийшовши з Архікафедрального собору, неподалік можна побачити ще два храми. Перший – це костел Матері Божої Ласкавої, всередині якого знаходиться інтронізована та коронована ікона **Пресвятої Матері Божої Ласкавої – покровительки Варшави**. Зверніть увагу на розп'яття, скульптуру Матері Божої Ласкавої, а також на нагробний пам'ятник Янові Тарлові,



першому польському повстанцеві. 2009 року двері храму виконав з бронзи різьбяр Ігор Міторай, на них зображено барельєф зі сценою Благовіщення. Перед храмом знаходиться скульптура ведмедя. З нею пов'язана легенда про нещасно закоханого князя, обраниця якого вийшла за іншого. Від жалю він перетворився у ведмедя і дотепер чекає на те, що якась дівчина закохається у нього і поверне людську постать.

Увійдіть до **костелу св. Мартина** на вул. Пивній, де відбувалися мазовецькі сеймики (зібрання князів Мазовії). Храм було побудовано близько 1353 року, він багато разів горів, а повністю був знищений 1944 року під час Варшавського повстання. 1956 року кардинал Стефан Вишинський доручив піклуватися про храм сестрам францисканкам Слугиням Хреста, які піклуються про незрячі особи.

Ідучи Замковою площею поруч із неоренесансною кам'яницею № 2 і кам'яницею № 10 із скульптурою містянки, ми переходимо до центральної частини Старого міста, тобто на пл. Ринок із знаменитим пам'ятником **Варшавській Русалці-Сиренці**. Це копія роботи знаменитого Костянтина Гегеля. Від 2008 року оригінал знаходиться в Музеї Варшави. Варто придивитися до чудових кам'яничок, розташованих довкола пл. Ринок. Будівлі, що були повністю зруйновані 1944 року, зараз виглядають так само, як у першій половині XVII і у XVIII сторіччі. Кожен бік пл. Ринок має свого покровителя, а деякі кам'яниці – свої назви. Північну частину пл. Ринок називають міською, її покровителем є Ян Декерт. Протягом року вигляд пл. Ринок змінюється. Найпривабливішою вона стає взимку, коли навколо пам'ятника Русалці-Сиренці працює ковзанка, освітлена тисячами лампочок.

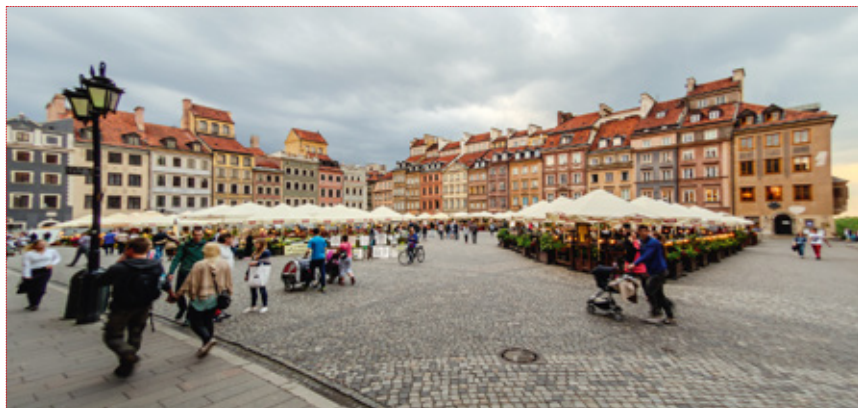
На стику вулиць Новомейської та Підвалля збереглися залишки колишніх захисних мурів Варшави та Барбакану (напівкруглого укріпленого форпосту). Вони були споруджені за проектом венеційця Джованні Баттіста. Варшавський



↑ ↑  
КОСТЕЛ МАТЕРІ БОЖОЇ ПЛАСКОВОЇ  
fot. Adrian Gryciuk, CC BY-SA 3.0, WO



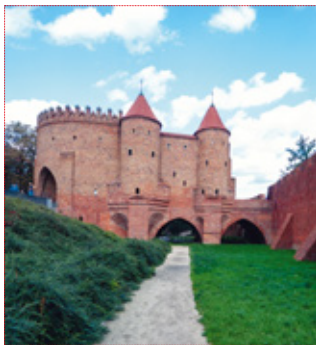
↑ ↑  
ПАМ'ЯТНИК СИРЕНЦІ НА ПЛ. РИНОК СТАРОГО МІСТА  
fot. GHG



↑ ↑  
ПЛ. РИНОК СТАРОГО МІСТА  
fot. GHG



→ ВАРШАВСЬКИЙ БАРБАКАН  
фот. GHG



Барбакан – це один з небагатьох таких об'єктів в усій Польщі, що збереглися до наших днів. Барбакан виконував функції оборонної споруди та міських воріт. У переході зі Старого до Нового міста можна побачити експозицію, що розповідає про історію міських фортифікаційних споруд.

→ ПАМ'ЯТНИК МАЛОМУ ПОВСТАНЦЮ  
фот. GHG



Під час Другої світової війни, зокрема Варшавського повстання 1944 року, Варшава стала місцем героїчної боротьби та захисту свободи й незалежності Польщі. Оподаль Барбакану знаходиться один з найбільш символічних пам'ятників, що нагадують про ці події – **Пам'ятник Малому повстанцю**. На пам'ятнику представлений малий хлопець в надто великому для нього вбранні, в шоломі, що зсунувся на чоло. На шоломі – біло-червона стрічка та орел. У руках хлопець тримає пістолет-кулемет. Пам'ятник встановлено задля вшанування наймолодших учасників Варшавського повстання, зокрема дітей та молоді.

→ ПАРК ФОНТАНІВ  
фот. Adrian Gryciuk, CC BY-SA 3.0, WC



Вхолячи до Нового Міста, Ви побачите **Мультимедійний парк фонтанів**. Від травня до кінця вересня тут триває шоу світла, звуку й води (взимку воду замінюють струмені світла). На водяному екрані можна побачити розповідь, пов'язану з історією та легендами Варшави. Парк було утворено 2011 року з нагоди 125 річниці відкриття водоканалізаційної мережі Варшави. Про цю історичну подію нагадує лавочка Вільяма Гірлайна Ліндлі, проектувальника водоканалізаційної мережі, що почала працювати 1886 року.

Щоб побачити у варшавському Старому місті та поблизу нього усе, що цікаве та привабливе, замало навіть одного тижня. Наша пропозиція одноденної екскурсії включає суб'єктивний вибір місць, а після прогулянки можна відвідати один з музеїв. Поблизу варшавської пл. Ринок на Вас чекають: Королівській замок, Музей Варшави, Музей літератури, Музей Варшавської Архідієцезії, Музей Марії Складовської-Кюрі, Музей фармації. На дітей чекає Музей будиночків, ляльок, ігор та іграшок.

# ВАРШАВА НА ВИХІДНІ

**– Музей Варшавського повстання – Варшавська Цитадель – Музей історії польських євреїв «Полін» – Вілянов – Лазенки – Варшавський зоопарк – Палац культури і науки –**

**Варшава — це скарбниця місць, що варто побачити. Якщо створити їх перелік, екскурсій лише на вихідні було б принаймні декілька десятків. Ми вибрали для Вас два варіанти екскурсій: під час першої Ви мандруватимете Старим Містом, а другий варіант — це наш суб'єктивний вибір найцікавіших місць у столиці.**

Важливе місце на мапі столиці — це **Музей Варшавського повстання**. Він розповідає про його історію – не лише про бойові дії, але теж про повсякденне життя цивільного населення. Музей розкаже про повстання, використовуючи найсучаснішу аудіовізуальну техніку: картинку, світло та звук. Відкриття музею відбулося 31 липня 2004 року — у переддень 60-тих роковин від дня початку повстання. Музей міститься у колишній електростанції Міського трамвайного парку, пам'ятці індустріальної архітектури початку ХХ ст., що на розі вулиць Пшиокопової та Гжибовської в районі Воля. Довкола будинку музею є Парк Свободи зі Стіною Пам'яті – на ній викарбувані прізвища Повстанців, які загинули у боях 1944 року. В центральній частині Стіни знаходиться дзвін «Монтер», що важить понад двісті кілограмів. Його назвали на честь командувача Варшавського повстання, бригадного генерала Антонія Хрусцеля, який мав псевдонім «Монтер». До музею можна доїхати у громадському транспорті (автобусом, трамваєм, у метро (II маршрут)).

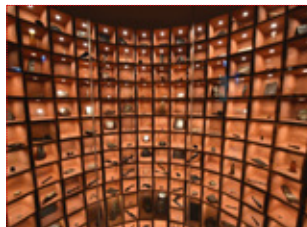
**Варшавська Цитадель** – це фортеця побудована у 1832–1834 роках. Окрім гарнізону царських військ тут знаходилася в'язниця для політичних в'язнів (Х павільйон, відомо, що під час слідства в'язнів жорстоко катували. Тут також виконувалися смертні вироки, винесені польським національним діячам та революціонерам. В Цитаделі знаходяться: Музей Х павільйону (філія Музею Незалежності); постійні експозиції: «В'язні Х павільйону Варшавської Цитаделі»; «Галерея живопису Олександра Сохачевського»; Катинський музей (філія Музею Війська Польського); Катинський музей було засновано 1993 року, в Цитаделі він знаходиться від 2015 р.); Музей Війська Польського (заснований 1920 р., в Цитаделі він знаходиться від 2023 р.). Тут міститься також Музей історії Польщі (заснований 2006 року, в Цитаделі він знаходиться від 2023 р.). Зараз ведеться робота над утворенням постійної експозиції згаданого музею, що розповідатиме про історію польської держави та народу. Головна ідея постійної експозиції — це історія свободи та боротьби за неї



↑  
↑  
МУЗЕЙ ВАРШАВСЬКОГО ПОВСТАННЯ  
fot. Adobe Stock



↑  
↑  
ФРАГМЕНТ ЕКСПОЗИЦІЇ В МУЗЕЇ ВАРШАВСЬКОГО ПОВСТАННЯ  
fot. Adrian Gryciuk, CC BY-SA 3.0, WC



↑  
↑  
ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ В КАТИНСЬКОМУ МУЗЕЇ  
fot. Adrian Gryciuk, CC BY-SA 3.0, WC

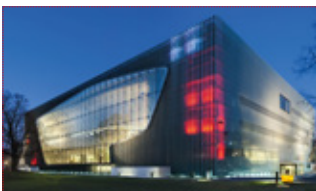


↑  
↑  
БРАМА СТРАТИ У ВАРШАВСЬКІЙ ЦИТАДЕЛІ  
fot. Jolanta Dyr, CC BY-SA 3.0, WC

ПАНОРАМА ВАРШАВИ  
fot. Adobe Stock



МУЗЕЙ «ПОЛІН»  
fot. Morelo, CC BY-SA 4.0, WC



**Музей історії польських євреїв «Полін»** – це ще одне значуще місце на мапі Варшави. Музей розповідає про тисячолітню історію польських євреїв — це тема постійної експозиції. Спершу Ви дізнаєтеся про легенди, пов’язані з тим, як і коли євреї прибули на польські землі, а наприкінці екскурсії — про сучасність польських євреїв. – *Дорогою на вас чекають розповіді про царів, винахідників, мислителів та промисловців. Про єврейські свята, звичаї, релігію та культуру. Ви також почуєте історії про любов, дружбу, відданість та боротьбу. Ви дізнаєтеся про життя, що увічне у хроніках та газетах, і про життя, про яке відомо завдяки єврейським дільницям і вулицям* – інформує музей. Відвідування постійної експозиції та тимчасових виставок полегшує аудіогід із навушниками: запис вмикається автоматично при переході з зали до зали. Зверніть увагу на незвичайний будинок музею, а також на його фасад із івритським словом «Полін». У перекладі воно означає «Польща» або «Тут ти відпочинеш». Музей знаходиться на вул. Мордехая Анелевича, 6 — там, де колись був єврейський квартал, а під час війни — утворене німцями єврейське гетто. Перед будинком Музею стоїть Пам’ятник героям гетто ([www.polin.pl](http://www.polin.pl)).

ПАМ’ЯТНИК ГЕРОЯМ ГЕТТО  
fot. Adobe Stock



Ви не хочете відвідувати жодних музеїв? Тоді варто вибрати **прогулянку** (це хороший варіант також для туристів, які приїхали до Варшави з собаками). Можна прогулятися Мокотовським полем, Шченслівіцьким парком (із Шченслівіцькою гіркою та гірськолижним спуском), бульварами на березі Вісли. Неподаль бульварів знаходиться відомий Центр науки «Коперник» та Мультимедійний парк фонтанів — тут використовують та показують світло, звук і воду. Вас неодмінно вразить парк Палацу-музею короля Яна III Собеського у Вілянові – сюди не можна приходити з тваринами, виняток роблять лише для собак-поводирів.

ВІЛЯНІВ  
fot. Anna Jadaś



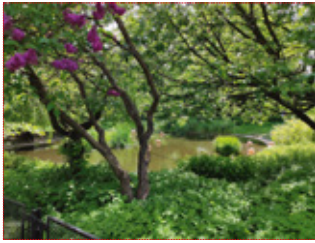
Парк **Королівські Лазенки** називають найщасливішим місцем у Варшаві. Тут була літня резиденція короля Станіслава Августа Понятовського. Цікаве те, що до того, як Лазенки перейшли у власність короля, там була... лісова ділянка, де відбувалися полювання. Окрім надзвичайної краси історичних садів та клумб







↑ ПЕЛКАНИ В ЗООПАРКУ  
↑ fot. A. Karczewska



↑ ПАЛАЦ КУЛЬТУРИ І НАУКИ У ВАРШАВІ  
↑ fot. Cezary Skalsczyk



Перебування у Варшаві буде приємнішим, якщо Ви та Ваші діти відвідаєте **Варшавський зоопарк** – його відкриття відбулося 11 березня 1928 р. Цікаве те, що там, де розташований зоопарк, у XIV ст. було село Голендзінів. Пізніше Станіслав Август Понятовський купив його та приєднав до Варшави. У період розділів Польщі на цій території були розташовані російські фортифікаційні споруди, а 1865 року тут було засновано Олександрівський парк із будинком коменданта варшавської Цитаделі. 1916 року це місце перейшло до польської влади, яка перейменувала його у Празькій парк. 1927 року було прийнято рішення про відокремлення ділянки парку для Міського зоопарку.

Варшава асоціюється також із **Палацом культури і науки** – це один із «впізнавальних знаків», якщо йдеться про Польщу. Тут є 3288 приміщень, а в них зокрема знаходяться: театри, музеї, ресторани, кінотеатр, басейн, торговий пасаж, пошта тощо. 2000 року на Палаці культури і науки встановили другий за розмірами годинник в Європі. На 31 поверсі, на висоті 114 метрів, знаходиться оглядова тераса – підйом на ліфті триває 19 секунд! Це мабуть найвідоміший оглядовий майданчик у Варшаві. Зупиніться тут на мить, щоб — затамувавши подих — побачити панораму Варшави. Ви дивитиметеся на неї майже так само, як соколи, які оселилися на вершині Палацу культури і науки, під його шпилем. Це Гіга і Франек, а такої їхні діти: Гетьман, Презес (укр. Голова), Іво та Вузетка (так само називається варшавське тістечко з шоколадного бісквіта, варення (джему), збитих вершків і шоколадної помадки. Тістечко вважається кулінарною візитівкою Варшави і його можна скуштувати майже в кожній кав'ярні міста — прим. перекл.).

↑ НІЧНА ПАНОРАМА ВАРШАВИ  
↑ fot. Cezary Skalsczyk



## УСТАНОВИ КУЛЬТУРИ, ПІДПОРЯДКОВАНІ ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ МАЗОВЕЦЬКОГО ВОЄВОДСТВА, А ТАКОЖ ЇХ ПРОПОЗИЦІЇ

Не виключено, що там, де Ви знаходитеся зараз, колись перебували генії, пов'язані з Мазовією: Ян Кохановський, Владислав Реймонт, Владислав Броневський. Циприян Каміль Норвід, Марія Скłodовська-Кюрі, а також Вітольд Гомбрович. Можливо, що в деяких регіонах нашого воєводства Ви почуєте музику Фридерика Шопена, який народився у Желязовій Волі, і для якого Мазовія була натхненням. Культура завжди була та залишається близькою серцю Мазовії. Установи культури, що підпорядковані Самоврядуванню Мазовецького воєводства, можуть запропонувати чимало цікавих подій; у нашому воєводстві організують зокрема заходи, що відбуваються циклічно.



### ПОЛЬСЬКИЙ ТЕАТР ІМ. АРНОЛЬДА ШИФМАНА У ВАРШАВІ

Театр було засновано 29 січня 1913 року за ініціативи Арнольда Шифмана. Першою виставою був «Іридіон» Зіґмунда Красінського, а Шифман був її режисером. Утворюючи репертуар театру, його нинішнє керівництво віддає перевагу відомим класичним творам в обробці всесвітньо відомих режисерів. На сцені театру ставили польські драматичні твори: «Іридіон» Красінського (режисер Анджей Северин); «Весілля» Виспянського і «Помсту» Фредра (режисер Кшиштоф Ясінський); «Довічне ув'язнення» (режисер Філіп Байон); «Мазепу» Словацького (режисер Пьотр Томашук). Габріель Гіцці був режисером вистави «Поляки» – він використав тексти Вишинського й Гомбровича. Особливу увагу театр приділяє зв'язкам та співпраці із акторами та режисерами у державах Східної Європи. Режисери звертають увагу на соціальні проблеми (як у спектаклі „Nierokorni.ru” (Непокірні.ру), режисером якого був Міхал Сечковський. У Театрі циклічно відбуваються такі заходи: «Салони поезії»; «Листи у Польському»; «Польський театр – дітям»; «Гості Польського театру». Глядачі можуть відвідати театральні фестивалі. Прем'єри супроводжуються дискусіями на Форумах глядачів, відбуваються також зустрічі із видатними особистостями й акторами. Будинок Великої сцени (разом із гардеробними кімнатами та допоміжними приміщеннями) поетапно ремонтували – завдяки цьому було збережено чудовий столітній інтер'єр Театру. 29 січня 2013 року, під час святкування 100-річного ювілею, Польському театрові у Варшаві було надано ім'я



→ БУДИНОК ПОЛЬСЬКОГО ТЕАТРУ  
→ fot. Michał Gracki



→ ВИСТАВА «ТАНГО»  
→ fot. Karolina Józwiak



→ ВИСТАВА «МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ»  
→ fot. Karolina Józwiak



→ ПОКАЗИ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ  
МАЙСТЕР-КЛАСІВ, ПРОЄКТ «ЛИТО  
В ТЕАТРИ 2022»  
→ fot. Zbyszek Malewski



його засновника, **Арнольда Шифмана**. Впродовж ста років роботи у Театрі відбулося 975 прем'єр, 606 з них – на сцені на вул. Карася. 29 січня 2017 року Камерній сцені Польського Театру було присвоєно ім'я Славоміра Мрожежа.

**Польський Театр ім. Арнольда Шифмана у Варшаві**  
вул. Казімежа Карася, 2, 00-327 Варшава  
тел. 505 92 00

[teatrpolski.waw.pl](http://teatrpolski.waw.pl)



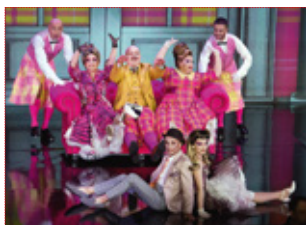
→ БУДИНОК МАЗОВЕЦЬКОГО  
МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ  
→ fot. archiwum MTMM, Popowski



## МАЗОВЕЦЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. ЯНА КЕПУРИ У ВАРШАВІ

Театр був заснований 2005 року завдяки рішенням Сеймику (органу самоврядування) Мазовецького воєводства. У перші роки роботи його називали «Оперетою». Важливим аспектом діяльності театру була і залишається організація концертів, під час яких представляють різні музичні форми та стилі. Театр творить музичні програми, а також організовує важливі музичні заходи, що вже стали його «пізнавальними знаками». Це: Новорічний концерт Мазовецького музичного театру; Гала-концерт та вручення Театральних музичних нагород ім. Яна Кепури; Королівський концерт з нагоди Міжнародного жіночого дня. **Оскільки театр знаходиться в будинку колишнього кінотеатру «Прага», у ньому відбуваються не лише театральні та музичні заходи, але також кіносеанси.**

→ ВИСТАВА «ЛАЗЕРНИЙ ЗАМОК»  
→ fot. archiwum MTMM, Karpiak&Zarewicz



**Мазовецький музичний театр ім. Яна Кепури**  
вул. Ягеллонська, 26 (кінотеатр «Прага»),  
03-719 Варшава  
тел. 795 127 921, 608 024 094

[mteatr.pl](http://mteatr.pl)



→ БУДИНОК ВАРШАВСЬКОЇ  
КАМЕРНОЇ ОПЕРИ  
→ fot. WOK



## ВАРШАВСЬКА КАМЕРНА ОПЕРА У ВАРШАВІ

1961 року її заснував музикознавець **Стефан Сутковський**. Вона знаменита своїм широким репертуаром, що включає твори найвідоміших композиторів: Баха, Гайдна, Бетховена чи Генделя, а також польських майстрів – Ельснера, Добжинського чи Курпінського. В репертуарі Ви знайдете: «Викрадення із сералю», «Кастора і Поллукса», «Чарівну флейту», «Дон Жуана», «Весілля Фігаро». **Візитівкою Варшавської камерної опери (від 1991 р.) є «Фестиваль Моцарта», його цінують меломани з усього світу.** Під час фестивалю відбуваються оперні вистави та ораторії, а також виконують камерні твори віденського майстра.

→ ВИСТАВА «ВЕСІЛЛЯ ФІГАРО»  
→ fot. WOK



**Кожні два роки у Варшавській камерній опері відбувається «Фестиваль опер періоду бароко». 2019 року Варшавська камерна опера відкрила нову сцену - т.зв. Художній басейн. Він міститься у будинку Тітки Імці (так у довоєнній Варшаві жартома називали будинок, де був офіс організації YMCA (з англ. Young Men's Christian Association – Християнська асоціація для юнаків). В домі на вул. Конопницької, 6, побудованому за проектом А. Яворницького, містилися: лекційна зала, театральна зала, два спортивні зали, тенісні корти, а також знаменитий 25-метровий плавальний басейн. Зараз там, де був басейн, знаходиться сцена Варшавської камерної опери.**



↑ ВІСТАВА «ОРЕФІЙ І ЕВРІДІКА»  
↑↑ fot. Jarosław Butyrski

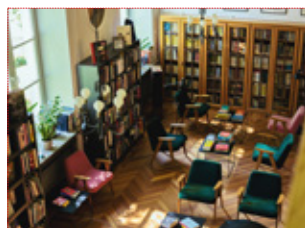
**Варшавська камерна опера  
Алея Солідарності, 76б, 00-145 Варшава**  
[operakameralna.pl](http://operakameralna.pl)

## МАЗОВЕЦЬКИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ

До 2014 року Мазовецький інститут культури працював під назвою: **Мазовецький центр культури і мистецтва**. Зараз це сучасний центр освіти, культури та її досліджень. Тут діяльність, пов'язана із пропагуванням культури, поєднується із промоцією цікавих художніх явищ та розповідями про видатні особистості. Мазовецький інститут культури організує: одноденні, багатоденні, багатомісячні та круглорічні заходи: фестивалі; курси; концертні цикли та міждисциплінарні проекти. Тут постійно працює Галерея мистецтв, а також ведеться освітня діяльність. Мазовецький інститут культури працює майже в усіх царинах мистецтва, своєю діяльністю він охоплює цілу Мазовію. Він шукає нових глядачів і слухачів, а також нових митців і авторів, та нові середовища, де твориться культура. Мазовецький інститут культури хоче також дістатися до місць, де на культуру дуже чекають. У відділенні галерей та вистав працюють такі галереї мистецтв: **Галерея «Фоксал», Галерея «Тест», Галерея «XX1», Галерея «Електор»**. У Мазовецькому інституті культури є спеціалізована організаційна одиниця: **Мазовецький і варшавський фонд кіно**, що підтримує проекти, пов'язані із кінематографом на території Мазовецького воєводства (знімання документальних, художніх, мультиплекційних фільмів). Мазовецький інститут культури є членом Європейської мережі культурних центрів – European Network of Cultural Centres (ENCC).



↑ БУДИНОК МАЗОВЕЦЬКОГО  
ІНСТИТУТУ КУЛЬТУРИ  
↑↑ fot. MiK/P. Lubiak



↑ ЧИТАЛЬНА ЗАЛА  
↑↑ fot. Mazowiecki Instytut Kultury/Jakub Pella



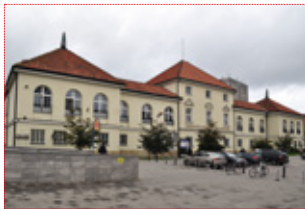
↑↑ КОНЦЕРТ КВІНТЕТУ СКИ МАЛЄКА  
↑↑ Mazowiecki Instytut Kultury/Mateusz Czech

**Мазовецький інститут культури  
Вул. Електроральна, 12, 00-139 Варшава  
тел. 22 586 42 00, тел./факс 22 624 70 01**

[mik.waw.pl](http://mik.waw.pl)



→ ГОЛОВНИЙ БУДИНОК МУЗЕЮ -  
КОРОЛІВСЬКИЙ АРСЕНАЛ У ВАРШАВІ  
fot. Archiwum PMA



## ДЕРЖАВНИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ У ВАРШАВІ

Музей було засновано 1928 року. Від 1958 року установа міститься в будинку Королівського Арсеналу у Варшаві. В музеї знаходяться пам'ятки та архівні документи зібрані з понад 10 000 місць проведення археологічних досліджень. Йдеться перед усім про територію нинішньої Польщі, а також про землі, що колись належали до польської держави. **Постійні експозиції Музею - це: «Праісторія польських земель», «Біскупін», «Алфавіт романської архітектури», «Абетка готичної архітектури».** Музей організовує уроки та різноманітні заняття. Йдеться зокрема про ліплення з глини іграшок і брязкалец, а також начиння і постатей слов'янських божеств – усе за стародавньою технікою. Учасники заняття також тчуть кольорові крайки так, як це робили їхні прапрабабусі та виконують металеву біжутерію за зразками епохи бронзи.

→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ «ПРАІСТОРИЯ  
ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ»  
fot. Archiwum PMA



→ ЕКСПОНАТИ ПОСТІЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ  
«СКАРБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ»  
fot. Archiwum PMA



**Державний археологічний музей**  
вул. Длуга, 52 - Арсенал, 00-241 Варшава  
тел. 22 50 44 800

[pma.pl](http://pma.pl)



→ БУДИНОК ДЕРЖАВНОГО ЕТНОГРАФІЧНОГО  
МУЗЕЮ У ВАРШАВІ  
fot. Przemysław Walczak



## ДЕРЖАВНИЙ ЕТНОГРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ У ВАРШАВІ

Був заснований 1888 року, це один з найстаріших в Польщі музеїв такого роду. Тут знаходяться експонати, що розповідають про польську та світову народну культуру. У сучасно оформленому інтер'єрі знаходиться постійні експозиції та організовуються тимчасові виставки. **Постійні експозиції музею - це: «Африканські подорожі»; «Дорогами Азії»; «Корейська галерея - Зніміть взуття та увійдіть до простору ханок»; «Біблія Пауперум»; «Порядок речей»; «Час святкування».** Тут є також «Музей для дітей», де наймолодші відвідувачі можуть до усього доторкнутися. В музеї працює наукова бібліотека, а її спеціалізоване книгосховище налічує близько 35 000 томів. Є також кінозал, де демонструються кінофільми. Організуються ярмарки, спеціальні заходи, зустрічі з авторами, майстер-класи (до прикладу, рукоділля або кулінарні), семінари. Можна замовити кураторську екскурсію.  
- Використовуючи розмаїті можливості, ми заохочуємо до активної участі та зустрічей

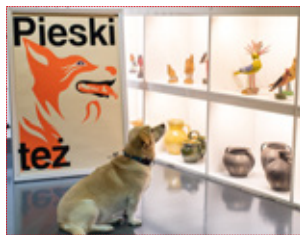
→ ТИМЧАСОВА ЕКСПОЗИЦІЯ «ПОЛЬСЬКІ КВІТИ»  
fot. Przemysław Walczak



із культурою дітей, молодь і дорослих. Наша місія – це колекціонування різноманітності та багатства культури з усього світу, а також представлення їх цінностей як загальнонаціонального надбання. Таким чином ми робимо свій внесок у будову відкритого суспільства – інформує музей.

**Державний етнографічний музей у Варшаві**  
вул.Кредитова, 1, 00-056 Варшава  
тел. 22 827 76 41, додатковий: 230 або 231

[ethnomuseum.pl](http://ethnomuseum.pl)



↑ МУЗЕЙ МОЖНА ВІДВІДАТИ В  
КОМПАНІ ЧОТИРИПАЛІХ ДРУЗІВ  
↑  
fot. Przemyslaw Walczak

## МУЗЕЙ АЗІЇ ТА ТИХОГО ОКЕАНУ ІМ. АНДЖЕЯ ВАВЖИНЯКА У ВАРШАВІ

Музей був заснований 1973 року Анджеєм Вавжиняком – дипломатом та мандрівником. **Зараз колекція налічує понад 23 000 експонатів, що були привезені з Азії, Австралії та Океанії.** Експозиція знаходиться у двох старовинних будинках колишньої муніципальної бійні на вул. Солець, 24, а також на першому поверсі будинку, де зараз знаходяться апартаменти. Постійна експозиція «Подорож на Схід» налічує понад 1000 предметів, привезених з різних країн Азії.

**Експозицію розділили на п'ять зон: Південно-західна Азія; Центральна Азія; Монголія; Індонезія; Зона звуків (тут експонуються 120 музичних інструментів, що були привезені з різних культурних зон і країн Азії).**

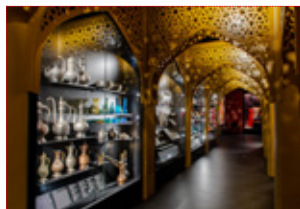
На виставці можна також подивляти костюми, маски і скульптури. У «Подорож на Схід» варто вирушити із мапою – завдяки ній Вам буде легше відвідати експозицію і віднайти найважливіші об'єкти. Мапу можна скачати з сайту Музею та роздрукувати її, можна також взяти в Музеї – перед відвіданням.

**Музей Азії та Тихого океану**  
**ім. Анджея Вавжиняка**  
вул. Солець, 24, 00-403 Варшава  
тел. 22 629 67 24, факс 22 621 94 70

[muzeumazji.pl](http://muzeumazji.pl)



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ АЗІЇ ТА ТИХОГО  
ОКЕАНУ  
↑  
fot. Lukasz Brodowicz/Map



↑ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ  
«ПОДОРОЖ НА СХІД»  
↑  
fot. Lukasz Brodowicz/Map



↑ «ЗОНА ЗВУКІВ» – ЧАСТИНА  
ПОСТІЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ  
↑  
fot. Lukasz Brodowicz/Map

→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ  
«ІСТОРІЯ ПОЛЬСЬКОГО СПОРТУ  
Й ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ» → fot. MST



→ БУДИНОК МУЗЕЮ СПОРТУ  
І ТУРИЗМУ → fot. MST



→ ТИМЧАСОВА ВИСТАВКА «НЕ ЛИШЕ  
ВЕСЛУВАННЯ»  
→ fot. Paweł Ogrzędalski/MST



## МУЗЕЙ СПОРТУ І ТУРИЗМУ У ВАРШАВІ

Музей спорту і туризму у Варшаві – це одна з найстарших на світі музейних установ, чия діяльність зосереджується довкола спорту і туризму. Музей було засновано на початку 50-х років ХХ сторіччя. **В музейній колекції є близько 60 000 експонатів.** Циклічно відбуваються такі заходи: «Огляд спортивних фільмів» (вже 30 років поспіль музей організовує Огляд фільмів про альпінізм та альпіністів ім. Ванди Руткевич); «Спортивна Ніч музеїв»; «Сімейний інтеграційний пікнік 'Разом можемо більше!'; «Салон спортивної книги»; «Відомі та невідомі види спорту». Чотири рази на рік в музеї відбувається Біржа колекціонерів спортивних сувенірів. Сюди приїжджають колекціонери спортивних пам'яток з усього світу, які можуть купити, продати або обмінятися сувенірами. **З огляду на заслуги, МОК вінс Музей спорту і туризму в Варшаві до переліку Olympic Museums Network (Мережі музеїв олімпійського руху); у списку є лише 22 музеї з усього світу.**

**Музей спорту і туризму в Варшаві,  
Центр олімпійського руху ім. Іоанна Павла II  
вул. Гдинське узбережжя, 4, 01-531 Варшава  
тел. 22 56 03 780**

[muzeumsportu.waw.pl](http://muzeumsportu.waw.pl)



→ БУДИНОК СТАНЦІЇ МУЗЕЙ  
→ fot. Marcin Brzomiński



→ ВАГОН-САЛОН  
→ fot. Marcin Brzomiński



## СТАНЦІЯ МУЗЕЙ

На Станції Музей експонується колекція колишнього Залізничного музею у Варшаві (цю установу культури було ліквідовано 2016 року). Тут виставляють пам'ятки залізничної техніки, тобто: рухомий склад; компоненти залізничної інфраструктури; пам'ятки, пов'язані з історією залізничного сполучення в Польщі, зокрема залізничні мапи. Тут також можна побачити: моделі та макети залізничного транспорту; прапори та штандарти залізничних профспілок періоду між двома світовими війнами; настінні, настільні та наручні годинники; лампи; телефони; уніформи залізничників; документи; фотографії тощо. Станція Музей організує виставки, займається освітньою та науковою діяльністю. Постійна експозиція, що розповідає про історію залізничного сполучення в Польщі та у світі, міститься у трьох залах, а також просто неба – перед будинком Станції Музей. **Експонати, що стоять просто неба – це найбільша в Польщі колекція залізничних транспортних засобів, що зібрані в одному місці – тут є понад 50 різних одиниць рухомого складу.** Це головні паротяги, теплотяги та



електротяги, а також пасажирські та товарні вагони. На Станції Музей є експонати, унікальні у світовому масштабі: вагон-салон Болеслава Берута та панцирний потяг. Варті уваги: моторний вагон SN52 (1955 р.), відреставрований 2015 р; багажно-поштовий вагон серії Fg (1908 р.); снігоочисник залізниці; поштовий вагон серії Ві (1928 р.). Філія Станції Музей у Варшаві – це Музей вузькоколійної залізниці у Сохачеві. Станція Музей знаходиться у колишньому будинку станції Варшава-Головний пасажирський вокзал, що на вул. Товаровій, 3.



↑ ТИМЧАСОВА ЕКСПОЗИЦІЯ  
«ЯК ЗАБОЮВАЛИ ДИКИЙ ЗАХІД»  
↑ fot. Marcin Bramiński

**Станція Музей**  
вул. Товарова, 3, 00-811 Варшава  
тел. 22 620 04 80

[stacjamuzeum.pl](http://stacjamuzeum.pl)

## МУЗЕЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ВАРШАВІ

**Музей незалежності був заснований 30 січня 1990 року під назвою: Музей історії рухів за незалежність та громадських рухів.** 1991 року назву було змінено на теперішню.

В музеї зібрано експонати, що розповідають про історію устремлень поляків до незалежності – від повстання під проводом Костюшка до наших днів. Циклічно проводяться майстер-класи, семінари-практикуми та різноманітні зустрічі. Це зокрема: освітні зустрічі у рамках циклу «Сімейна неділя в Музеї незалежності»; «Освітні прогулянки»; заняття просто неба; «Літо в місті»; «Зима в місті», «1,2,3... Варшав'янин – це ти». Музей незалежності організовує міські ігри, «Салон гарної книжки», щорічне святкування Дня незалежності – 11 листопада. Тут відбуваються дні пам'яті арештантів з в'язниці Павіак – щорічні урочистості на згадку про екекцію арештантів з цієї тюрми в селищі Пальміри (20 червня) та в Магдаленці (20 травня). Щороку 14 червня тут відбуваються урочистості з нагоди Національного дня пам'яті жертв німецьких нацистських концентраційних таборів та таборів смерті. Щорік згадують також про те, що наприкінці липня 1944 року німці підірвали майже увесь тюремний комплекс Павіак з усіма арештантами. Філії музею: **Музей Х павільйону варшавської Цитаделі; Музей в'язниці Павіак; Мавзолей боротьби та мучеництва. Нова філія – це Музей варшавської битви 1920 року в Радзиміні.** Будову цієї філії було завершено 2023 року.



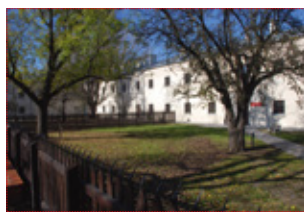
↑ ГОЛОВНИЙ БУДИНОК МУЗЕЮ  
НЕЗАЛЕЖНОСТІ  
↑ fot. MN w Warszawie



↑ ПАМ'ЯТНЕ ДЕРЕВО З В'ЯЗНИЦІ  
ПАВІАК  
↑ fot. MN w Warszawie



↑ ФІЛІЯ МУЗЕЮ «БЕСІЯНСКА  
БРАМА»  
↑ fot. MN w Warszawie



↑ ФІЛІЯ МУЗЕЮ НЕЗАЛЕЖНОСТІ -  
Х ПАВІЛЬЙОН  
↑ fot. MN w Warszawie

**Музей незалежності у Варшаві**  
Палац Пшебендовських/Радзівілів  
алея Солідарності, 62, 00-240 Варшава  
тел. 22 826 90 91

[muzn.pl](http://muzn.pl)



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ ЛІТЕРАТУРИ  
fol. Anna Kowalska



↑ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПІКНІК ДЛЯ ДІТЕЙ  
fol. Anna Kowalska



↑ ФІЛІЯ МУЗЕЮ У ВСОЛІ  
fol. Robert Cichowski



## МУЗЕЙ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. АДАМА МІЦКЕВИЧА У ВАРШАВІ

Документи про утворення музею літератури ім. Адама Міцкевича було підписано 1950 року, а свою діяльність він розпочав 1952 року. Пропонуємо перелік подій, що відбуваються циклічно: «Поетична прем'єра»; «Відкрита Річ Посполита» (цикл лекцій та зустрічей); «Літературний пікнік» (його організують в саду Музею Владислава Броневського у варшавському районі Мокотув). Філії Музею літератури ім. Адама Міцкевича: **Музей Владислава Броневського** (відкритий 1963 року); **Музей Анджея Струга** (відкритий 1981 р.); **Музей Марії Домбровської** (відкритий 1984 р.); **Музей Вітольда Гомбровіча у Всолі** (заснований 2005 р., відкритий 2009 р.); **Інститут документування польської літератури та літературознавчих студій** (заснований 2005 р.). Постійні музейні експозиції - це: «Я, Вітольд Гомбровіч» (Музей Вітольда Гомбровіча у Всолі (поштова адреса - це Єдлінськ); «Адам Міцкевич 1798 - 1855» (Музей літератури); «Помешкання Марії Домбровської» (Музей Марії Домбровської, Варшава).

**Музей літератури ім. Адама Міцкевича**  
- головний корпус  
пл. Ринок Старого міста 20, 00-272 Варшава  
тел. 22 831 40 61 (комутатор),  
тел./факс 22 831 76 92

[muzeumliteratury.pl](http://muzeumliteratury.pl)



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ ІСТОРІЇ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДНОГО РУХУ  
fol. arch. MPRL

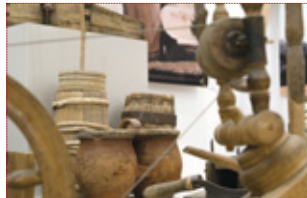


## МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДНОГО РУХУ У ВАРШАВІ

Музей було засновано 1984 року. **Тут збирають, зберігають та надають доступ до матеріалів і документів, що стосуються розвитку та досягнень польського народного руху.** Щороку ця установа бере участь в акції «Ніч музеїв» у Варшаві. Найцікавіші в цьому музеї та чисельніші експонати пов'язані із боротьбою за свободу і незалежність Польщі у XVIII і XIX ст. Тут є також: пам'ятні предмети та особисті речі діячів народного руху; колекція з понад 250 прапорів та штандартів селянських рухів та організацій, що існували в Польщі та в еміграції; документи, пов'язані із діяльністю Польської селянської партії (PSL) в еміграції; живопис та портретні скульптури, що представляють життя та історію польського села; пейзажний та історичний живопис. В музеї знаходиться колекція листів, написаних у 1923-1924 роках Вінцентієм Вітосом. Він був керівником партії «Польський народний рух» П'яст, одним з засновників Народного



руху (Stronnictwo Ludowe), а також триразовим прем'єр-міністром РП. Гості музею можуть також побачити: колекцію gobеленів та художніх тканин із національно-визвольною тематикою; фотографії, на яких відображено найважливіші події з історії народного руху; колекцію плакатів, преси та листівок; пропагандистські афіші та адміністративні повідомлення німецької окупаційної влади періоду Першої і Другої світової війни. Тут є також: колекція передвиборчих листівок селянських організацій та об'єднань (йдеться про вибори до Сейму РП і Сенату РП у 1919, 1922, 1928, 1930 роках). Є також колекція печаток і штемпельних поршнів: управління ґмін та сільських староств часів поділів Польщі (між Росією, Австрією і Пруссією); управління ґмін II РП та Генерал-губернаторства; сільських гуртків, селянських угрупувань і фракцій.



→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ «ІРАВЕДИДИ МИНУВШИЙ СЕЛА»  
→ fot. Rafał Toczek



**Музей історії Польського народного руху**  
алея Віляновська, 204, 02-730 Варшава  
тел. 22 843 38 76, 22 843 78 73

[mhprl.pl](http://mhprl.pl)

## ІНСТИТУТ ПАПИ РИМСЬКОГО ІВАНА ПАВЛА II

Інститут було утворено 2006 року. Тут збирають документи, матеріали, а також пам'ятні предмети, пов'язані з особою Папи Римського Івана Павла II. Музей їх каталогізує, займається науковою роботою, організовує наукові дослідження та експедиції. Інститут популяризує ідеї та вчення Івана Павла II, видаючи різноманітні публікації, а також організовуючи заходи: симпозиуми, концерти, вистави тощо.



→ КОНЦЕРТ КОЛЯДОК  
→ fot. Instytut Papieża Jana Pawła II



→ ТИМЧАСОВА ВИСТАВКА  
ПРО ЯНА МАТЕЙКА  
→ fot. Instytut Papieża Jana Pawła II



**Інститут Папи Римського Івана Павла II**  
вул. Ксьондза примаса Августа Глонда, 1,  
02-972 Варшава  
тел. 22 213 11 90, 728 917 519

[ipjrp.pl](http://ipjrp.pl)

## ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА СТОЛИЧНОГО МІСТА ВАРШАВИ

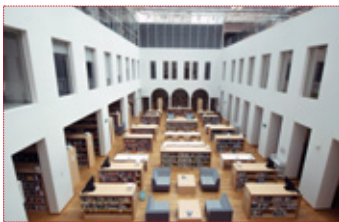
Головна бібліотека Мазовецького воєводства Бібліотека, що називають «Бібліотекою на Кошиковій» – це одна з найбільших та найстаріших в Польщі публічних бібліотек. Її було засновано 1907 року з ініціативи громадськості. У той час це була сучасна наукова бібліотека, двері якої були відчинені для усіх охочих читати книжки. Зараз ця



→ БУДИНОК БІБЛІОТЕКИ  
→ fot. Paulina Niesiecka



→ ПІДРІЧНА ЧИТАЛЬНА ЗАЛА  
 → fot. Paulina Niedzielska



→ БІБЛІОТЕКА ОРГАНІЗУЄ ЗОКРЕМА НАУКОВІ  
 СЕСІЇ ТА КОНФЕРЕНЦІЇ → fot. Paulina Niedzielska



книгозбірня вважається однією з найбільших у Польщі (налічує близько 1,5 мільйони примірників книжок). В бібліотеці можна знайти книжки на будь-який читацький смак. Шукати книжки можна у двох базах: Відсканованому каталозі книжок (старі книжки та друковані видання, що побачили світ до 1993 року включно), а також у Головному каталозі (нові книжки та друковані видання, що побачили світ після 1994 року та донині). Більша частина книжок доступна в Читальні ім. Станіславів Керbedзів, у Читальні ім. Ф. Червійовського, а також у Читальні ім. В. Бартошевського (в останній є журнали, а також видання, де йдеться про Варшаву). Бібліотека на Кошиковій – це також воєводська бібліотека та повітова бібліотека для мешканців Варшавського повіту. Це місце, де можна вчитися, поширювати коло своїх зацікавлень, займатися своїм хобі, відвідувати виставки. Тут також можна брати участь у зустрічах з авторами, в дискусіях та презентаціях книжок. Бібліотека виконує свої завдання, що притаманні науковим книгозбірням: займається видавничою діяльністю, організовує наукові симпозиуми та конференції. Книгозбірня співпрацює із установами та організаціями, що піклуються про розвиток культури та науки, бере участь у проектах, що втілюються у життя в Польщі та поза її межами.

**Публічна бібліотека столичного міста Варшави  
 Головна бібліотека Мазовецького воєводства  
 вул. Кошикова, 26/28, 00-950 Варшава  
 тел. 22 628 31 38, 22 537 41 73**

**koszykowa.pl**



→ 75 РОКІВ «МАЗОВШЕ» - ЮВІЛЕННИЙ  
 КОНЦЕРТ У ВЕЛИКОМУ ТЕАТРИ У ВАРШАВІ  
 → fot. Bartłomiej Libocki



## **ДЕРЖАВНИЙ НАРОДНИЙ АНСАМБЛЬ ПІСНІ І ТАНЦЮ «МАЗОВШЕ» ІМ. ТАДЕУША СИГЕТИНСЬКОГО**



**«Мазовше» – це один з найбільших у світі  
 художніх колективів. Він представляє  
 стилістику польського фольклору, а кожен  
 з концертів – це справжнє видовище.**

Це вистава, що містить елементи музики й танцю. Форму, у якій «Мазовше» існує дотепер, Ансамблю надали чудові польські митці: видатний композитор і диригент Тадеуш Сигетинський, а також його дружина Міра Зімінська-Сигетинська – відома акторка, яку обохнювала публіка.

**Місцезнаходження Ансамблю (починаючи від 1948 року) – це палацово-парковий комплекс Каролін у місцевості Отрембуси, довкола якої росте мальовничий Млоховський ліс. Відвідуючи палац Каролін, можна піти на концерти й вистави у виконанні «Мазовша», що відбуваються у сучасній Концертній залі. Ви можете дізнатися більше про**

→ ПАЛАЦ КАРОЛІН - МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ  
 ДЕРЖАВНОГО НАРОДНОГО АНСАМБЛЮ  
 «МАЗОВШЕ» → fot. Krzysztof Sitkowski



історію Ансамблю, а також про багатство й різноманітність польської культури, якщо відвідаєте експозицію Центру польського фольклору «Каролін». Вона барвиста і захоплююча, а розповідає про традиції, польські народні (регіональні) та національні танці (такі як мазурка і полонез), про музичний фольклор, інструменти та польські народні й регіональні костюми. Центр польського фольклору «Каролін» був утворений завдяки захопленню та повазі до традиційної народної культури. Культурно-освітній центр, що міститься в Палаці «Каролін» в Отрембусах, продовжує місію, яку для себе визначили засновники Державного народного ансамблю пісні і танцю «Мазовше». Вони хотіли врятувати від забуття культуру польських сіл та містечок. Центр польського фольклору, що поставив собі за мету дбання про багаті народні традиції, а також поширення краси й різноманіття польської культури, від вересня до червня організовує циклічні майстер-класи. Кожен з них присвячений іншому регіону Польщі, а під час занять можна потанцювати, зустрітися із авторами та виконавцями народної музики, з народними умільцями й рукодільницями, які продовжують традиції народного рукоділля. Можна також взяти участь в майстер-класах для цілих сімей, лекціях та концертах. Пропозиції циклічних заходів: «Ręka nasza Polska sała (Прекрасна наша ціла Польща)» – цикли присвячені польським регіонам; «Свята в Кароліні – різдвяний ярмарок»; «Зимові канікули в Кароліні»; «Вихідні по-народному – Великодній ярмарок в Кароліні»; «Міжнародний день танцю в Кароліні»; «Ніч музеїв в Кароліні»; «Сімейний пікнік із ансамблем 'Мазовше'»; «Літо в Кароліні».



↑ ГАЛА-КОНЦЕРТ ПІД НАЗВОМ «ПОЛЬСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП»  
↑ fot. Krzysztof Słowski



↑ ЦЕНТР ПОЛЬСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ  
↑ fot. Bartłomiej Litwacki



↑ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ У ЦЕНТРІ ПОЛЬСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ  
↑ fot. Bartłomiej Litwacki

### Державний народний ансамбль пісні і танцю «Мазовше» ім. Тадеуша Сигетинського в Кароліні

вул. Сьверкова, 2, 05-805 Отрембуси  
тел. 22 208 88 88

[mazowsze.waw.pl](http://mazowsze.waw.pl)

### ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. ЄЖИ ШАНЯВСЬКОГО В ПЛОЦЬКУ

Драматичний театр ім. Єжи Шанявського – це єдина така установа культури у Північній Мазовії. Будинок театру, що працює від 1975 року, знаходиться в центрі Плоцька, на Новій пл. Ринок, 11. Спершу тут був Будинок культури Мазовецького нафтопереробного та нафтохімічного заводу. 2007 року – завдяки фінансуванню з бюджету органів самоврядування Мазовецького воєводства – відбулася його ґрунтовна перебудова. В театрі в Плоцьку відбувається шість-вісім прем'єр за сезон.



↑ БУДИНОК ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ  
↑ fot. arch. Teatru Dramatycznego





→ ВИСТАВА «БЛОКА ЧЕСС»  
 fot. Waldemar Laventowski



→ ВИСТАВА «МІРКА ЗА МІРКУ»  
 fot. Waldemar Laventowski

Основа репертуару – це польська і світова класика, фарси, казки, а також сучасна драматургія. В театрі є три сцени: **Велика (400 глядацьких місць), Камерна (92 місця) і сцена «Пекелко» (50)**. В театрі також облаштовано: балетний зал і гардеробні для акторів. Є й майстерні: пошиття костюмів; малювання і моделювання; столярна; перукарська (там відбувається також моделювання зачісок). **В будинку театру надто знаходяться: студія відео- та звукозапису, пральня, приміщення для зберігання костюмів, реквізитів та декорацій.** Будинок повністю пристосований до потреб осіб з інвалідністю різних видів (органів слуху, опорно-рухової системи та органів зору). В середньому раз на місяць тут відбуваються вистави із візуальним описом, із субтитрами польською мовою, а також із перекладом польською жестовою мовою.

**Драматичний театр ім. Єжи Шанявського у Плоцьку**  
 Нова пл. Ринок, 11, 09-400 Плоцьк  
 тел. 24 266 38 00, 24 266 38 01

[teatrplock.pl](http://teatrplock.pl)

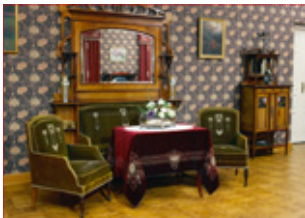


→ ВНУТРІШНІЙ ДВОРИК МУЗЕЮ - ЦЕ МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ БАГАТОХ ВЕРНІСЖИВ, ЗУСТРІЧЕЙ, КОНЦЕРТІВ  
 fot. Muzeum Mazowieckie

## МАЗОВЕЦЬКИЙ МУЗЕЙ У ПЛОЦЬКУ



Це найстарший польський музей, що був заснований 1821 року за ініціатииви громадськості. **Тут знаходиться найбільша в Польщі експозиція, що розповідає про сецесію як стильовий напрям, тому цю установу культури називають також «Музеєм сецесії».** Філії Музею – це: Музей євреїв Мазовії в Плоцьку; Музей архітектури та побуту поселень на берегах Вісли, що знаходиться у Вьончєміні Польському; Зерносховище у Плоцьку; Музей регіону Центральної Вісли та околиць Вишгороду у Вишгороді (місто із такою ж назвою є в Україні). Постійні експозиції: «Сецесія»; «Болеслав Беґас»; «Зала Галичини»; «X сторіч Плоцька»; «Плоцьк в культурному просторі Мазовії, Польщі. Європи»; «Мистецтво періоду між двома світовими війнами – стиль арт-деко»; «3 Плоцька і для Плоцька»; «Галерея мешканців Плоцька у XX сторіччі». Інші постійні експозиції – це: «Галерея Темерсонів»; «Мистецтво Далекого Сходу»; «Плоцькі скарби буддистської Азії»; «Культура Мазовії в народному баченні світу». Це також Музей євреїв Мазовії в Плоцьку, Музей архітектури та побуту поселень на берегах Вісли, що знаходиться у Вьончєміні Польському, Музей регіону Центральної Вісли та околиць Вишгороду у Вишгороді.



→ ОДНА З ВІТАЛЕНЬ - ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ «СЕЦЕСІЯ»  
 fot. Muzeum Mazowieckie



→ ПРИКРАСА ОДНІєї З ЕКСПОЗИЦІЙ - АВТОМОБІЛЬ МАРКИ «ДЖОВЕТТ» 1926 РОКУ  
 fot. Muzeum Mazowieckie

**Мазовецький музей у Плоцьку**  
 вул. Тумська, 8, 09-402 Плоцьк  
 тел. 24 364 70 70

[muzeumplock.eu](http://muzeumplock.eu)



## МУЗЕЙ ІМ. ЯЦЕКА МАЛЬЧЕВСЬКОГО У РАДОМІ

Радом – це рідне місто Яцека Мальчевського – **одного з найвидатніших польських художників**, якого називають «батьком символізму», що виник у польському живописі на зламі XIX і XX століть. На пл. Ринок у Радомі можна захоплюватися творчістю художника. В музеї збирають та зберігають надбання польської культури у сфері археології, літератури, історії та мистецтва (беруться до уваги також твори мистецтва виконані непрофесіоналами та твори поляків, які проживають поза межами Польщі). В музеї можна побачити колекції з царин нумізматики, медальєрства, фалеристики, сфрагістики, природознавства. **2022 року відбулося відкриття постійної експозиції Музею історії Радом.** Вона розповідає про історію Радом від IX сторіччя до Другої світової війни.



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ  
↑ fot. arch. Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu



↑ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ  
↑ fot. arch. Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu

**Музей Яцека Мальчевського у Радомі**  
пл. Ринок, 11, 26-600 Радом  
тел. 48 362 43 29

[muzeum.edu.pl](http://muzeum.edu.pl)

## МАЗОВЕЦЬКИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ» У РАДОМІ

Він знаходиться в центрі міста, в будинку колишньої вугільної електростанції. **Центр сучасного мистецтва було утворено 2005 року за ініціативи режисера Анджея Вайди.** Щороку у відновленому інтер'єрі відбувається кільканадцять тимчасових персональних та колективних виставок, у яких беруть участь митці з Польщі та закордону. **На «Електростанції» є своя колекція творів мистецтва; установа займається також видавничою діяльністю, тут є кінозал. Циклічні заходи: «Творчі майстер-класи» (впродовж року); «Зона комфорту» (від червня до серпня); «Зимовий огляд фільмів 'Koksownik' (Коксова піч)» (грудень).**



↑ БУДИНОК ЦЕНТРУ  
↑ fot. Marcin Kuciewicz/MCSW



↑ ТИМЧАСОВА ВИСТАВКА «ВСЕ В МОЇХ ОЧАХ Є МИСТЦТВОМ»  
↑ fot. Marcin Kuciewicz/MCSW

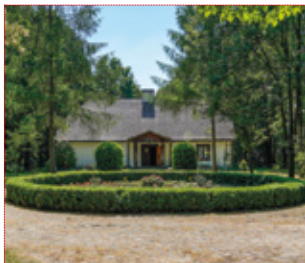
**Мазовецький центр сучасного мистецтва «Електростанція»**  
вул. Миколая Коперніка, 1, 26-610 Радом  
тел. 48 383 60 77 – секретаріат;  
48 386 16 60 – довідкове бюро  
і каса кінотеатру

[mcswelektrownia.pl](http://mcswelektrownia.pl)

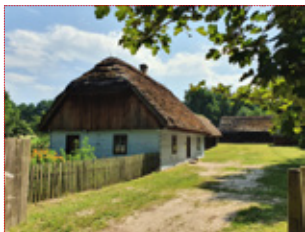


## МУЗЕЙ РАДОМСЬКОГО СЕЛА У РАДОМІ

→ САДИБА З МІСЦЕВОСТІ ПЕЧИСЬКА  
fot. Muzeum Wsi Radomskiej



→ БУДИНОК З ХОМЕНТОВА  
fot. MFDOT



→ МУЗЕЙНЕ СВЯТО ВРОЖАЛО  
fot. Muzeum Wsi Radomskiej



Музей радомського села – це культурна установа, що вже майже 50 років (музей було засновано 1976 року) зберігає та доглядає за культурною спадщиною сіл у Радомському повіті. Він зберігає для майбутніх поколінь пам'ять про повсякденне життя мешканців села. Впродовж року Музей радомського села відвідує близько 60 000 осіб з Польщі та з-за кордону. **Тут відбуваються циклічні заходи, ярмарки та пікніки: «Міжнародний день захисту дітей»; «Стріттеня Господнє – Свято Очищення Пресвятої Діви Марії»; «Вербна неділя»; «Ніч Музеїв»; «Собутка – Ніч на Івана Купала»; «Свято Тіла Господнього»; «Кінь у польському господарстві в польській традиції»; «Ярмарок бджолярів»; «День народження Чеслава Таньського – пілота і конструктора»; «Свято врожаю»; «Фестиваль картоплі». У старому костелі св. Доротеї, привезеному з Волянова, відбуваються «Зустрічі з музикою». Сюди можна приїхати також на «Танці під дубом». Вже декілька років поспіль Музей радомського села займається освітньою діяльністю, поширюючи інформацію про Радомський повіт, підтримує особи з інвалідністю. Музей втілює у життя програму «Культурна школа в Мазовії», організовує майстер-класи та зустрічі із народними умільцями, а також музейні уроки, на яких діти виконують керамічні вироби та м'які іграшки. «З прабабусиної скрині» – це урок, присвячений регіональному одягові та тканинам з Радомського повіту. Цікавим буде також урок на тему «Прадідівський фітнес-сертифікат» – про те, яку фізичну силу повинні були мати та чим займалися наші прадіди. Тематичні уроки – це також: «Легенда про св. Миколая»; «Урок каліграфії»; «Від рослини до тканини»; «Від зернятка до хлібини»; «Великодні писанки»; «Привітання весни» (в березні); «Свята Катерина і святий Андрій»; «Великий Піст і Великдень»; «Святий Вечір і Різдво Христове».**

**Музей радомського села у Радомі**  
вул. Шидловецька, 30, (вхід у Музей знаходиться з боку вул. Ставовой; під'їхати у автомобілі необхідно з вул. Крихновіцької), 26-600 Радом  
тел. 48 332 92 81

[muzeum-radom.pl](http://muzeum-radom.pl)



→ ХАТА З МІСЦЕВОСТІ ЧЕРМНО  
fot. MWM



## МУЗЕЙ МАЗОВЕЦЬКОГО СЕЛА У СЕРПЦІ

Відкриття музею відбулося 1971 року. **Тут можна побачити будинки та господарські споруди, характерні для архітектури мазовецького села кінця XIX та початку XX сторіччя, а також**

дiзнатися про звичаї та традиції. В музеї циклічно відбуваються зустрічі просто неба (у першу неділю місяця – від березня до вересня). Це: «Привітання весни»; «Вербна неділя»; «Великодні ігри та забави»; «Готування на галявині»; «Міжнародний день захисту дітей у Музеї мазовецького села»; «Збирання меду в Музеї мазовецького села»; «Жнива в Музеї мазовецького села»; «Мазовецький день інтеграції осіб з інвалідністю»; «Копання овочів у Музеї мазовецького села»; «Неділя в Музеї мазовецького села». **Музей – це також місце цікавих виставок, тобто «Великдень в Мазовії»; «Польський рік у традиційних щоденних заняттях»; «Різдво в Мазовії».** Окрім цього, у ратуші в Серпці організують цикл лекцій «Щочетверга про культуру».

**Музей мазовецького села у Серпці**  
вул. Габрієля Нарутовіча, 64, 09-200 Серпц  
тел. 24 275 28 83, факс 24 275 58 20

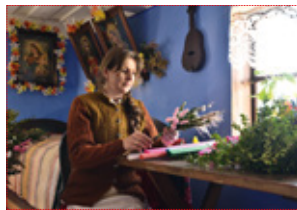
[mwmskansen.pl](http://mwmskansen.pl)

## МУЗЕЙ КУЛЬТУРИ РЕГІОНУ КУРПЕ

Від грудня 1975 року це був окружний музей, а від 1998 року це Музей культури регіону Курпе. **В колекції знаходиться понад 16 000 експонатів, а в книгозбірні музею (станом на грудень 2021 року) було понад 10 000 примірників книжок.** Циклічно відбуваються такі заходи: «Зимові канікули в Музеї»; «Музей для пенсіонера»; «Ідо свента Зельгейноци – Наближаються свята, пора прикрашати ялинку» – це захід присвячений святі Різдва Христового, у якому беруть участь окремі відвідувачі та сім'ї; «Біло-червоний. Обов'язково!» – захід з нагоди Свята державного прапора (2 травня) і Свята Конституції 3 травня; «Ніч музеїв». 11 листопада відбуваються майстер-класи і концерти. «З малою валізою – у великий світ», «Неділя в музеї», а також канікулярна пропозиція – «Етнодизайн регіону Курпе» – це нові цикли зустрічей. Вони адресовані сім'ям, які хочуть разом провести вільний час у неділю – так, щоб було приємно, творчо й активно. **Окрім звичайної роботи, пов'язаної із організацією виставок, Музей культури регіону Курпе займається освітньою діяльністю, організовує лекції та музейні майстер-класи.**

**Музей культури регіону Курпе в Остроленці**  
пл. Генерала Юзефа Бема, 8, 07-410 Остроленка  
тел. 29 764 54 43

[muzeum.ostroleka.pl](http://muzeum.ostroleka.pl)



↑ МАЙСТЕР-КЛАС ІЗ ВИГОТОВЛЕННЯ ВЕЛИКОДНІХ ВЕРБ  
↑ fot. Danusz Krzesniak/ Muzeum Wis Mazowieckiej



↑ ЖНИВА В МУЗЕЇ ПРОСТО НЕБА  
↑ fot. Danusz Krzesniak/ Muzeum Wis Mazowieckiej



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ  
↑ fot. Muzeum Kultury Kurpowskiej



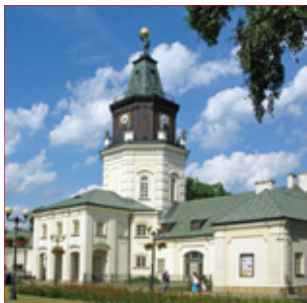
↑ МАЙСТЕР-КЛАСИ В МУЗЕЇ  
↑ fot. Daniel Gales/Muzeum Kultury Kurpowskiej



↑ МАЙСТЕР-КЛАСИ В МУЗЕЇ  
↑ fot. Daniel Gales/Muzeum Kultury Kurpowskiej



→ БУДИНОК МУЗЕЮ - «РАТУША ПІД ЯЩЕКОМ»  
→ fot. S. Kondaszuk



## РЕГІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ІМ. МЕЧИСЛАВА АСЛАНОВІЧА У СЕДЛЬЦЕ

Був заснований 1928 року. Знаходиться у міській ратуші. В музейній колекції є понад 14 000 об'єктів з таких царин: археологія, мистецтво, нумізматика, етнографія, історія, архівна фотографія, вітська історія. Філії музею – це: Музей поміщицької шляхти в Домброві, а також Музей пожежної справи в Котуні. Циклічні події – це «Повісляйки»; наукові семінари; «У старій хаті» – вистави обрядових театрів, що працюють у регіоні; «Дні Незалежної»; концерти з циклу «Музичне літо в Музеї поміщицької шляхти в Домброві».

→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ  
→ fot. S. Kondaszuk



**Регіональний музей ім. Мечислава Аслановіча у Седльце**  
вул. Пілсудського, 1, 08-110 Седльце  
тел. 25 632 74 70 (79),  
тел. 25 632 42 24

[muzeumsiedlce.art.pl](http://muzeumsiedlce.art.pl)



→ БУДИНОК МУЗЕЮ-АРСЕНАЛУ - ЗАМОК В ЛІВІ  
→ fot. Muzeum Zbrojownia na Zameku w Lwie



## МУЗЕЙ-АРСЕНАЛ У ЗАМКУ В ЛІВІ

Відкриття музею відбулося 1963 року. Експозиція знаходиться у відреставрованому палацово-парковому комплексі. Тут можна побачити зброю з цілого світу, починаючи від старожитніх часів. Тут є також середньовічна зброя, озброєння XVII і XVIII сторіч, зброя часів Наполеона і Промислової революції, а також періоду Першої та Другої світових воєн. Загалом колекція експонатів налічує понад 2 000 штук зброї. Окрім неї, тут можна побачити колекцію живопису і графічних робіт, зокрема: портрети військовослужбовців; батальні сцени; історичні мапи; види міст і оборонних споруд (зокрема замків). В музеї можна побачити також фрагменти врятованої панорами «Березина» («Перехід великої армії Наполеона через Березину 1812 року»), авторами якої є Войцех Коссак та Юліан Фалат. Постійні експозиції Музею-Арсеналу – це: «Лицарська зала», «Готицькі підвали», «Замкова вежа», «Арсенал». Циклічно відбуваються: Лицарський турнір, Кулінарний фестиваль «В замковій кухні», а також Фестиваль «Гуманітас».

→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ  
→ fot. arch. MROT



**Музей-Арсенал у замку в Ліві**  
вул. Стефана Баторія, 2, 07-100 Лів  
тел. 25 792 57 17

[liw-zamek.pl](http://liw-zamek.pl)

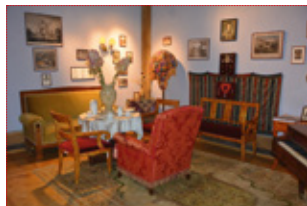


## ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР ІМ. ФРИДЕРИКА ШОПЕНА В САННИКАХ

Центр міститься в палаці в Санніках, що був побудований 1880 або 1910 року. Тут популяризують творчість Фридерика Шопена, який провів у палаці два літні місяці 1828 року. **Центр організовує виставки та концерти, а від червня до серпня – також «Мазовецькі танцювальні вечори й посиденьки»** – так називається постійний цикл подій, що відбуваються просто неба. У ритмі «живої» музики розважаються і молодь, і пенсіонери. В Центрі працює Клуб шанувальників палацу, що організовує зустрічі з цікавими людьми, творчі заняття, ігри і забави. Європейський мистецький центр ім. Фридерика Шопена в Санніках систематично поширює перелік культурних, освітніх та туристичних заходів, що тут організовуються.



↑ ПАЛАЦ У САННІКАХ  
↑ fot. arch. ECA



↑ ІНТЕР'ЄР ЦЕНТРУ  
↑ fot. arch. ECA



↑ ТЕМАТИЧНІ МАЙСТЕР-КЛАСИ  
↑ fot. arch. ECA

**Європейський мистецький центр ім. Фридерика Шопена в Санніках**  
вул. Варшавська, 142, 09-540 Санніки  
тел./факс 24 268 11 08

[ecasanniki.pl](http://ecasanniki.pl)



## МУЗЕЙ МАЗОВЕЦЬКОЇ ШЛЯХТИ В ЦЕХАНОВІ

Починаючи від 1973 року, Музей мазовецької шляхти збирає документи і предмети, пов'язані з історією Цехановського повіту. **Складовими музею є три установи: будинок, де розташована експозиція Музею мазовецької шляхти; Замок князів Мазовії; а також Музей позитивізму у Голотчині – палацово-парковий комплекс на вул. Свентоховського.** В будинку, де знаходиться експозиція Музею мазовецької шляхти, на відвідувачів чекають постійні експозиції: «Ремесло мазовецького села в мініатюрі» (предмети для експозиції подарував Казімеж Бобінський); «Втрачений світ – сліди єврейських родин в Цеханові до 1942 року»; «Народна скульптура» – виставку утворено завдяки колекції Хелени і Мар'яна Пшедпелських. Циклічно відбуваються такі події: Огляд гуртів „Mazowieckie Zapusty” («Мазовецька Масляна»), «Садівні квіти» – у філії Музею позитивізму в Голотчині; «Мазовецьке травневе музикування»; «Зустрічі з історією» – на площі перед Замок князів Мазовії; «З'їзд шляхтичів» – на території парку, а також в будинках Музею позитивізму в Голотчині; «Ніч музеїв»; «Весна літератури в Голотчині». Музей організовує також різноманітні циклічні майстер-



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ  
↑ fot. archiwum MSN



↑ ЗАМОК В ЦЕХАНОВІ ФОТО З АРХІВУ  
↑ fot. GHS



→ ЗІСТРНЗ ІСТОРІЮ  
fol. Zbislaw Smardzewski



→ ШЛЯХЕЦЬКИЙ ЗАЙДЖИЙ ДВІР  
fol. Zbislaw Smardzewski



класи для дітей та молоді: з нагоди Великодня, Різдва Христового, дня св. Андрія, роботу юних художників просто неба, заняття, що пов'язані із періодом Масляної. Діти та молодь займаються виробництвом паперу ручної роботи, працюють у лабораторії алхіміка, на середньовічному монетному дворі. Під час літніх канікул на площі перед Замком князів Мазовії відбуваються «Замкові подорожі у часі» – зустрічі, під час яких популяризують історію. Декілька разів на рік музей запрошує на «Родинні неділі в музеї». Він постійно пропонує уроки, що проводяться: в Музеї мазовецької шляхти на вул. Варшавській, 61 в Цеханові; у Палаці Олександри Бонковської в Голотчині, а також у Замку князів Мазовії в Цеханові.

**Музей мазовецької шляхти в Цеханові**  
вул. Варшавська, 61А, 06-400 Цеханів  
тел./факс 23 672 53 46 і 23 672 94 58

[muzeumciechanow.pl](http://muzeumciechanow.pl)



→ НЕОГОТИЧНИЙ ПАЛАЦ В ОПІНЬОГУРІ  
fol. GHG



→ ПАМ'ЯТНИК ЗІГМУНДОВІ  
КРАСІНСЬКОМУ  
fol. GHG



## МУЗЕЙ РОМАНТИЗМУ В ОПІНЬОГУРІ

Музей романтизму було засновано 1961 року у чудовому палаці, побудованому в стилі неоготики. Таким чином було вшановано 150 річницю декрету Наполеона щодо повернення Красіньським маєтку в Опіньогурі. Музейна колекція пов'язана головню з історією родини Красіньських, зокрема Зігмунда Красіньського – одного з трьох національних геніїв і пророків польського народу, найважливіших поетів польського романтизму. В музеї є також пам'ятки епохи Наполеона Бонапарте. Довкола музею є старий краєвидний парк в англійському стилі площею 22 гектари, а на його території знаходяться: невеликий неготичний палац 40-х років XIX сторіччя, з постійною експозицією, присвяченою Зігмундові Красіньському. Тут є також Садибний флігель, де експонуються тимчасові виставки. Садибу було побудовано на підставі проекту сторічної давнини, автором якого є Юзеф Галензовський. У Садибі експонується виставка «Живопис і скульптура епохи романтизму». Тут є також Каретний двір із експозиціями «Кінний транспорт», а також «Європейські традиції кінних полювань». В Оранжереї знаходиться конференційно-концертна зала із мультимедійною експозицією. Є також Фермерські будинки – із стайнею, шпаківнею та місцем для проведення освітніх занять.

**Музей романтизму в Опіньогурі**  
вул. Зігмунда Красіньського, 9,  
06-406 Опіньогура Гурна  
тел. 23 671 70 25, 671 70 30

[muzeumromantyzmu.pl](http://muzeumromantyzmu.pl)



## МУЗЕЙ ЯНА КОХАНОВСЬКОГО В ЧОРНОЛІСІ

Музей було засновано 1961 року. Раніше це була філія Регіонального музею, але 2020 року Самоврядування Мазовецького воєводства утворило окрему установу культури. Було взято до уваги потенціал, що приховує це місце. **Музей міститься у садибі Яблоновських, побудованій у ХІХ ст. у стилі класицизм.** В Музеї циклічно відбуваються такі заходи: «Хай живуть тексти!» (квітень); «Малий фестиваль поезії у День Янгола пана Яна» (червень); Фестиваль мистецтв CARPE DIEM – Лови день); «Поезія. Театр. Філософія. Джаз» (липень); «Сімейний пікнік OWOCOGRANIE (ЗАБАВА СЕРЕД ФРУКТІВ)»; «Музичні ранки в Яна Кохановського» (вересень–жовтень). Взимку музей запрошує на «Зимові канікули в Пана Яна», а влітку – на «Літні канікули в Пана Яна». Музей бере участь в загальнопольських та загальноєвропейських проєктах, таких як: «Ніч музеїв»; «Національне читання»; «Європейські дні спадщини»; «Вихідні пенсіонера із культурою». Назва постійної експозиції – це: «Ян Кохановський – дух місця, атмосфера епохи».



↑ БУДИНОК МУЗЕЮ  
↑ fot. Aleksandra Galek



↑ ВИСТАВА «У ТРАВНІ НЕ ВМИРАЮТЬ»  
↑ ІСТОРІЯ БАРАБИ САДОВСЬКОЇ»  
↑ fot. Aleksandra Galek



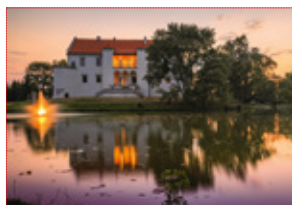
↑ КОНЦЕРТ АТ ЗАР ЯН У РАМКАХ  
↑ ФЕСТИВАЛЮ CARPE DIEM  
↑ fot. Aleksandra Galek

**Музей Яна Кохановського в Чорнолісі**  
Чорноліс, 36, 26-720 Полічна  
тел. 48 677 20 05

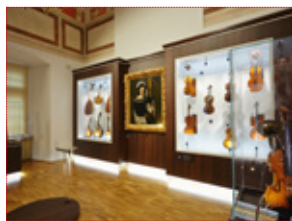
[muzeumkochanowski.pl](http://muzeumkochanowski.pl)

## МУЗЕЙ НАРОДНИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ШИДЛОВЦІ

Музейні експозиції розташовані у замку – чудовій старовинній резиденції епохи готики та ренесансу. Замок знаходиться на вул. Савінського. Колись це була резиденція сімей Шидловецьких та Радзівілів, а також княгині Анни Сапєги (в дівоцтві – Замойської). Сюди варто зазирнути зокрема з огляду на постійні експозиції, а також Експериментаріум звуку – єдине цього роду місце в Польщі. Тут можна самостійно створювати звуки та відчувати їх, а також грати на справжніх інструментах, що дуже рідко зустрічаються. Це: тростинна скрипка, колісна ліра, губна гармоніка, цитра, цимбали. Мелодії, що Ви тут створите, можна записати у вигляді цифрового файлу та – на згадку – надіслати на свою електронну адресу. Одна з постійних експозицій – це «Замок у Шидловці. Довкола меценатства колишніх власників». Це перша (утворена 1975 року) постійна історично-художня експозиція музею, що розповідає про замок часів готики та ренесансу. Інші постійні експозиції – це: «Інструменти – побачити та почути



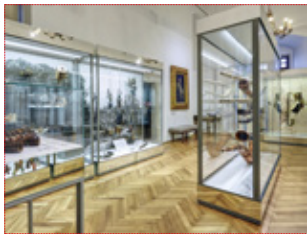
↑ БУДИНОК МУЗЕЮ - ЗАМОК У ШИДЛОВЦІ  
↑ fot. Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych



↑ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ - «МАГІЯ ІНСТРУМЕНТІВ»  
↑ ОСОБЛИВОСТІ ТРИГОЛОШНО ІНВЕНЦІЇ»  
↑ fot. Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych



→ ПОСТІЙНА ЕКСПОЗИЦІЯ - «ІНСТРУМЕНТИ  
- ПОБАЧИТИ ТА ПОЧУТИ ТРАДИЦІЮ»  
→ fot. Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych



традицію», а також «Магія інструментів. Особливості триголосної інвенції» (на цій виставці представлені унікальні музичні артефакти). Музей організовує конференції, семінари та лекції. Тут проводяться освітні заняття для дітей та молоді.

**Головний будинок: вул. Компельова, 8,  
26-500 Шидловець  
Експозиція Музею у замку Шидловецьких  
і Радзівілів  
вул. ген. Юзефа Совіньського, 2,  
26-500 Шидловець  
тел. 48 617 12 43**

[muzeuminstrumentow.pl](http://muzeuminstrumentow.pl)



→ МЕМОРИАЛУ ТАБОРІ СМЕРТІ  
ТРЕБЛІНКА II  
→ fot. A. Kowalska



## **МУЗЕЙ ТРЕБЛІНКА. НІМЕЦЬКИЙ НАЦИСТСЬКИЙ ТАБІР СМЕРТІ ТА ТАБІР ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ (1941-1944)**

Музей Треблінка. Німецький нацистський табір смерті та табір примусової праці (1941-1944) – це установа, що піклується про території колишніх двох німецьких таборів. **Йдеться про табір смерті Треблінка II (1942-1943), табір смерті Треблінка I (1941-1944), а також про Гравійний кар'єр, Чорний шлях (він поєднував обидва табори), та про Місце страти.** На території музею знаходиться також колишня залізнична станція Треблінка, де зупинялися потяги із особами, яких перевозили до табору смерті. Відвідуючи Музей, можна скористатися аудіо-гідами: «Аудіо-гід табором смерті Треблінка II», та «Аудіо-гід табором смерті Треблінка I» (їх можна скачати за допомогою Google Play або AppStore). Мобільний додаток можна скачати заздалегідь або вже в Музеї Треблінка (є безкоштовний хот-спот). На території Музею відбуваються три циклічні заходи. 14 червня відзначається Національний день пам'яті жертв німецьких нацистських концентраційних таборів і таборів смерті. 2 серпня відбуваються урочистості з нагоди роковин збройного бунту в'язнів табору смерті Треблінка II (2.08.1943 р.). Кожної першої суботи вересня відбуваються патріотично-релігійні урочистості задля вшанування жертв табору примусової праці Треблінка I та Треблінка II, а також Другої світової війни. Від 2021 року тут втілюють у життя освітній проект під назвою «Корчаківський ліс» – це на згадку про Януша Корчака, його співпрацівників і дітей, які загинули в таборі смерті Треблінка II. Тут проводяться майстер-класи, музейні уроки, а також студійні візити.

→ МІСЦЕНАХОДЖЕННЯ КОЛИШНЬОЇ  
ЗАЛІЗНИЧНОЇ СТАНЦІЇ ТРЕБЛІНКА  
→ fot. P. Maliszewski



→ СИМВОЛІЧНА БРАМА НА  
ТЕРИТОРІЇ МЕМОРИАЛУ В ТАБОРІ  
СМЕРТІ ТРЕБЛІНКА II → fot. P. Polwiński



→ ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ ТАБОРУ  
СМЕРТІ В ТРЕБЛІНЦІ  
→ fot. GHG



**Музей Треблінка Німецький нацистський табір  
смерті та табір примусової праці (1941-1944)  
08-330 Косів Ляцький, Вулька Окронґлік 115**

[muzeumtreblinka.eu](http://muzeumtreblinka.eu)







01

● OSTROŁĘKA

12

● CIECHANÓW

● OSTRÓW MAZOWIECKI

02

03

06

14

11

04

13

● PŁOCK

15

05

16

24  
25

● WARSZAWA

07

17

08

● SIEDLCE

18

10

19

09

22

20

23

● RADOM

21

путівник

ISBN: 978-83-65912-65-7

[www.mazowsze.travel](http://www.mazowsze.travel)

25  
МІКРО-ПОДРОЖЕЙ  
МАЗОВІЄЮ

 **MAZOWSZE.**  
LAND TRAVEL

